

Het plantaardig potentieel van Nederland

Draagvlak voor de eiwittransitie

Kieskompas.nl

Inleiding

Er zit momentum op de transitie naar minder dierlijke en meer plantaardige voeding. Bedrijven en overheden hebben zich de laatste jaren gecommitteerd aan doelstellingen, en de vraag naar vlees- en zuivelvervangers trekt weer aan na een tijdelijke dip.

Toch lijkt het er op dat de gehoopte doorbraak naar de mainstream nog ver weg is. Sterker nog, de consumptie van vlees en vleesvervangers is steeds meer deel aan het worden van een cultuuroorlog. Die draagt misschien bij aan zichtbaarheid, maar niet aan de gehoopte maatschappelijke verandering. En de vleesconsumptie wil ook maar niet echt dalen.

Om de plantaardige beweging vooruit te brengen is dieper inzicht nodig in de attitudes en motivaties van verschillende groepen Nederlanders. Daaraan wil ProVeg een bijdrage leveren met dit onderzoek. Op basis van een survey onder meer dan 9.000 Nederlanders brengen we gedetailleerd het plantaardige potentieel van Nederland in kaart.

Pablo Moleman

Strategisch directeur
ProVeg Nederland

| Inhoud

1.	<u>Samenvatting</u>	4
2.	<u>Aanbevelingen</u>	6
3.	<u>Resultaten</u>	8
	a. <u>Draagvlak voor plantaardig</u>	9
	b. <u>Reductiedoelen</u>	21
	c. <u>Motivaties</u>	34
	d. <u>Eetpatronen</u>	47
	e. <u>Eetintentie</u>	58
4.	<u>Doelgroeprofielen</u>	70
5.	<u>Onderzoeksopzet</u>	86

Samenvatting

- Een **tweede meerderheid** van de Nederlanders steunt de transitie naar een meer plantaardig, minder dierlijk voedingspatroon. Dit is bijzonder het geval voor jongeren, vrouwen, stedelingen en theoretisch opgeleiden - maar ook onder mannen, praktisch opgeleiden, plattelandsbewoners en mensen van andere leeftijdsgroepen is een meerderheid hier voorstander van. De steun voor de voedseltransitie nam sinds 2020 iets af.
- Nederlanders zijn in hun denkbelden over de veehouderij **veel progressiever** dan puur op basis van hun dagelijkse voedselkeuzes blijkt. Zo wil een meerderheid een einde aan de bio-industrie en krimp van de veestapel. Een substantiële minderheid van de Nederlanders heeft ideeën die als 'radicaal' kunnen worden aangemerkt. Zo hoopt een kwart dat we ooit helemaal geen dieren meer zullen gebruiken voor voedsel.
- **Dierenleed, ontbossing** en **biodiversiteit**, en het behoud van **vispopulaties** vinden mensen de belangrijkste argumenten voor de voedseltransitie. Daarna komen het voorkomen van voedseltekorten, pandemieën en gezondheidsproblemen. Pas daarna komen twee veelgehoorde redenen, klimaat en stikstof. Dit verschil is nog opvallender onder rechtse, mannelijke en praktisch opgeleide Nederlanders, wat erop duidt dat gebruik van andere argumenten dan klimaat kan helpen deze groepen beter te bereiken.
- De belangrijkste gevonden redenen om dierlijke consumptie niet te verminderen zijn **smaak** en het idee dat deze producten **noodzakelijk** zijn voor de gezondheid. Minder belang werd gehecht aan de rol van de veehouderij in onze economie en het idee dat het eten van dieren normaal of natuurlijk is. Een minderheid hecht waarde aan het hiërarchische argument dat dieren minderwaardig zijn. Wel is dit percentage toegenomen.

Samenvatting (cont.)

- De helft van de Nederlanders probeert **minder of geen vlees** te eten. Het percentage flexitariërs is in 2023 gestegen (nu 45%), maar fluctueert sterk door de tijd. 11% zegt geen vlees te eten. Het percentage vegetariërs is gestegen van 5 naar 7%. Het aantal veganisten in Nederland ligt redelijk stabiel op 2%. Vleeseters vormen 47%,
- Lang niet iedereen houdt een vegetarisch of veganistisch eetpatroon vol. Er zijn bijna evenveel **ex-vegetariërs** en -veganisten (7%) als huidige (8%). Deze groepen eten wel nog steeds minder vlees en zijn mogelijk 'terug te winnen'.
- De helft van de Nederlanders geeft aan **minder vlees te willen eten**. Voor andere dierlijke producten ligt het percentage dat minder wenst te eten lager: een kwart wil minder vis eten; een vijfde minder kaas of andere zuivel; 16% wil minder eieren eten.
- 16% van de Nederlanders geeft aan **vegetariër te willen zijn**. Samen met de 8% die al vegetariër of veganist is, komt het totale 'vegetarische potentieel' van Nederland daarmee op een klein kwart van de bevolking. Veel minder Nederlanders (7%) willen veganist worden, tweederde wil dit absoluut niet.
- In een '**daad bij het woord**' scenario, waar in 2030 alle Nederlanders die nu aangeven minder vlees te willen eten, vegetariër of veganist te willen worden, dit daadwerkelijk doen, zou de Nederlandse vleesconsumptie met ongeveer 30% dalen. De totale besparing zou neerkomen op 1,6 megaton CO₂e en 116 miljoen dierenlevens per jaar.

Aanbevelingen

- **Benut het plantaardig potentieel**

De maatschappijbrede steun voor de voedseltransitie biedt veel kansen om eetpatronen in Nederland verder te verplantaardigen. De reeds aanwezige wens om meer plantaardig te eten kan alleen al de vleesconsumptie met een derde te verminderen. Dit laat zien dat het mogelijk is Nederland veel plantaardiger te maken, zonder dat iemand iets hoeft te worden opgedrongen of mensen eerst overtuigd moeten worden. Het is aan ngo's en bedrijven om deze groep te helpen hun wens om te zetten in gedrag.

- **Help mensen plantaardig te *blijven* eten**

Het valt ook op dat veel mensen het niet volhouden vegetariër of veganist te blijven. Er zijn meer interventies nodig die bestaande vegetariërs en veganisten ondersteunen en terugval voorkomen. Naast een goed plantaardig aanbod is een bevorderlijke sociale omgeving hierbij essentieel. Flexitariërs kunnen baat hebben bij makkelijk te implementeren gewoonten (zoals vaste 'vega-dagen') om te zorgen dat ze hun vleesconsumptie daadwerkelijk verlagen.

- **Betrek nieuwe doelgroepen**

De scheve verdeling van interesse in plantaardig eten, met een nadruk op links, progressief, vrouw en theoretisch opgeleid, werkt polarisatie in de hand en trekt plantaardig eten de cultuuroorlog in. Dit maakt het veel moeilijker om de brede middengroep te bereiken die nodig is om de voedseltransitie te laten slagen. Het is daarom belangrijk om onze boodschappen uit te breiden (en aan te passen) om andere doelgroepen te bereiken: rechts, conservatief, praktisch opgeleid en man.

- **Maak campagnes doelgroepgericht**

Er zijn grote verschillen tussen Nederlanders in hoe zij aankijken tegen dierlijk en plantaardig eten. Campagnes van ngo's en marketing voor plantaardige producten richten zich vaak op een groot, algemeen publiek (bijvoorbeeld op "de flexitariër"). Het is nodig dat we meer doelgroepgericht gaan communiceren, met afgestemde boodschappen. De bevindingen en doelgroepprofielen in dit rapport kunnen daarbij helpen.

Aanbevelingen (cont.)

- **Gebruik nieuwe argumenten**

Het behoud van wilde dier- en plantensoorten, het tegengaan van overbevissing, het voorkomen van zoonosen en voedseltekorten blijken opvallend brede steun te hebben. Toch worden deze argumenten weinig gebruikt in vergelijking met bijvoorbeeld het klimaatargument, dat juist wisselende reacties oproept.

Publiekscampagnes die de aandacht richten op deze motivaties kunnen helpen nieuwe interesse te wekken in plantaardig eten.

Ook het dierenwelzijnsargument blijkt voor vrijwel alle groepen een van de meest overtuigende.

- **Neem obstakels weg**

Er zijn nog steeds sterke percepties dat dierlijke producten noodzakelijk zijn voor de gezondheid. In mindere mate wordt het eten van dieren ook beschouwd als 'natuurlijk' en 'normaal'. Dat dierlijke producten lekker zijn is echter de belangrijkste motivatie om ze te blijven eten.

Deze denkbeelden zijn sterke motivators en kunnen we dus niet negeren. Het heeft ook weinig zin om ze botweg te ontkennen. Het effectiefst is het waarschijnlijk om denkbeelden en normen te veranderen door mensen samen met hun sociale omgeving het tegendeel te helpen ervaren, bijvoorbeeld in een groepschallenge.

- **Spreek ook de burger aan**

Als het om plantaardig eten gaat, worden mensen vooral aangesproken in hun rol als consument en pas in de tweede plaats als burger. Nederlanders blijken in hun attitude ten opzichte van de veehouderij echter veel 'veganistischer' dan hun consumptiegedrag doet vermoeden. Ook mensen die nog niet plantaardig eten, kunnen hun stem gebruiken voor verandering in politiek en bedrijfsleven. Daarvoor moet wel het idee worden doorbroken dat je je pas mag uitspreken tegen de (intensieve) veehouderij, als je er niet meer aan deelneemt. Spreek mensen dus ook als burger aan en creëer meer mogelijkheden om zich te engageren, anders dan verandering van consumptie.

| Resultaten

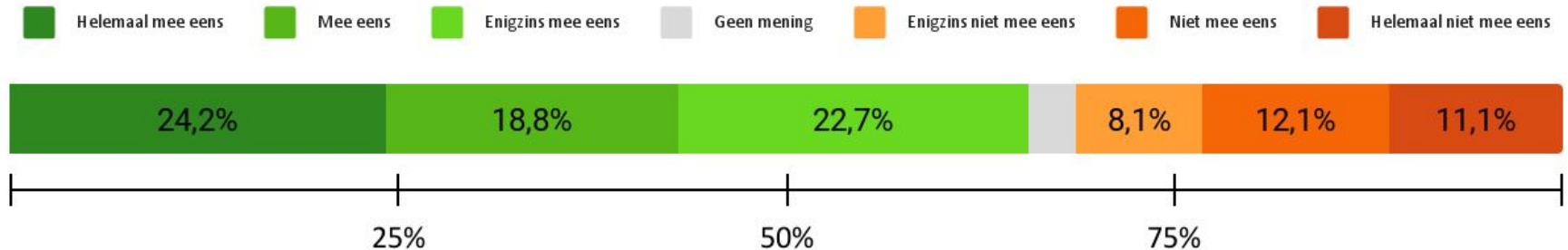
A light green map of the Netherlands is shown with white outlines of its provinces. Scattered across the map are approximately 15 green leaf icons, each with a white outline and a slight shadow, representing various locations. The text 'Draagvlak voor plantaardig' is overlaid on the bottom left of the map in a bold, dark green font.

Draagvlak voor plantaardig

Brede consensus voor minder dierlijk, meer plantaardig

- In heel Nederland is er breed draagvlak voor een voedseltransitie naar minder dierlijk, meer plantaardig. Een meerderheid van bijna tweederde van de Nederlanders (66%) steunt deze transitie. In alle 12 provincies en de grootste steden van Nederland, van jong tot oud en van stad tot platteland, is hier een meerderheid voor.
- Desondanks zijn er demografische verschillen: vrouwen (75%) steunen deze transitie meer dan mannen (65%); jongeren (74%) en 65-plussers (66%) meer dan de groepen daartussenin (64%) en mensen die in zeer stedelijke gebieden wonen (75%) meer dan mensen in niet-stedelijke gebieden (58%). Theoretisch opgeleiden (77%) zijn vaker voorstander dan middel (65%) en praktisch (52%) opgeleiden.
- De sterkste verschillen zijn te zien op basis van politieke oriëntatie. 88% van de mensen die zich als 'links' of 'heel links' identificeert steunt de voedseltransitie. Bij mensen die zich als 'neutraal' (66%) of 'rechts' identificeren (60%) is nog altijd een ruime meerderheid mee, maar bij de groep 'heel rechts' (36%) niet. Een vergelijkbaar beeld is te zien op de as progressief-conservatief.
- Inkomen is ook van invloed op de steun voor de voedseltransitie. Mensen die zeggen eenvoudig te kunnen rondkomen (71-73%) zijn meer voorstander dan mensen die zeggen moeilijk (46%) te kunnen rondkomen. Opvallend genoeg zijn mensen die zeggen 'heel moeilijk' te kunnen rondkomen (56%) weer iets vaker voorstander.
- De steun voor de voedseltransitie is afgenomen: in 2020 was nog 72% het met deze stelling eens, nu 66%. De groep 'helemaal niet mee eens' is verdubbeld naar 11%.

Een ruime meerderheid van de Nederlanders vindt dat we meer plantaardige en minder dierlijke producten moeten consumeren

Stelling: "Mensen in Nederland zouden meer plantaardige producten en minder dierlijke producten moeten consumeren"

In heel Nederland is een meerderheid voor meer plantaardig en minder dierlijk

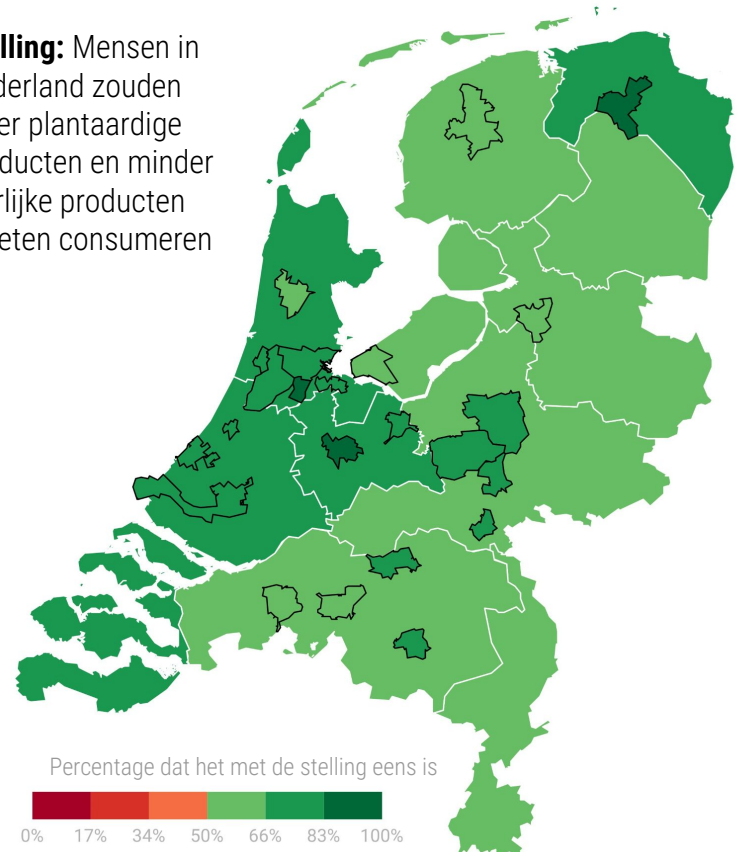
Provincies

Groningen	76%	Noord-Brabant	66%
Noord-Holland	73%	Limburg	66%
Utrecht	73%	Drenthe	63%
Zeeland	68%	Overijssel	62%
Zuid-Holland	67%	Friesland	57%
Gelderland	66%	Flevoland	54%

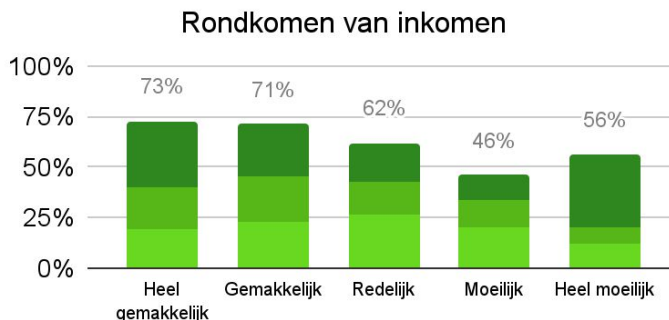
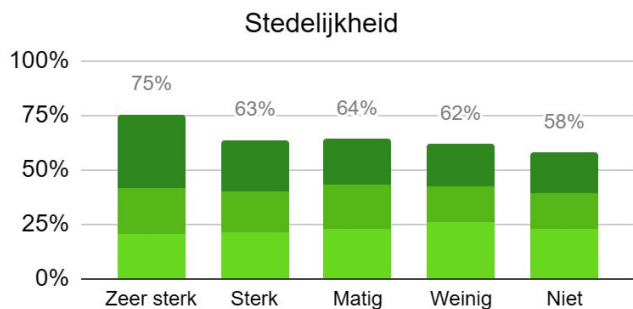
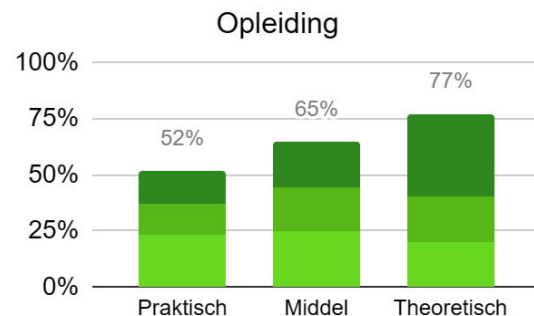
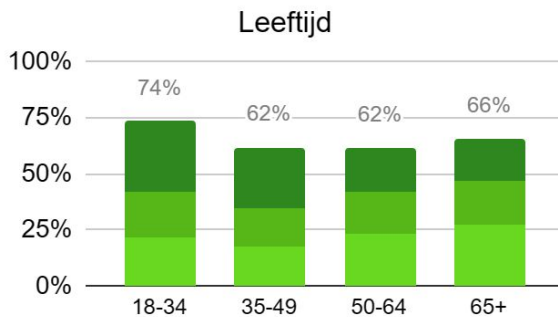
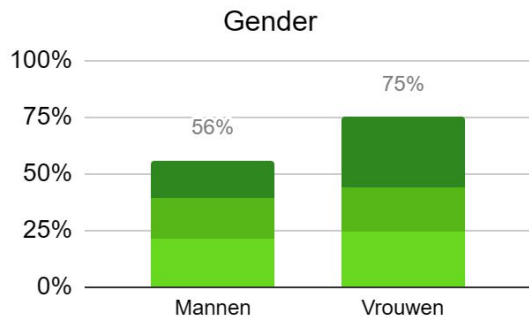
Gemeentes

Utrecht	87%	Eindhoven	72%
Groningen	86%	Apeldoorn	70%
Amstelveen	85%	s-Hertogenbosch	70%
Nijmegen	83%	Ede	68%
s-Gravenhage	81%	Haarlemmermeer	68%
Haarlem	81%	Breda	65%
Leiden	80%	Alkmaar	64%
Amsterdam	76%	Tilburg	60%
Rotterdam	73%	Zwolle	60%
Amersfoort	72%	Leeuwarden	58%
Arnhem	72%	Almere	55%

Stelling: Mensen in Nederland zouden meer plantaardige producten en minder dierlijke producten moeten consumeren

Vooral vrouwen willen een transitie naar meer plantaardige producten

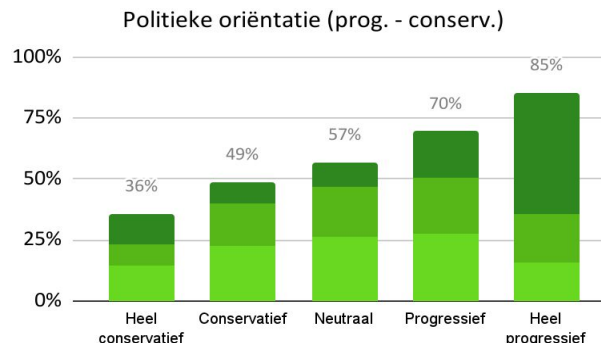
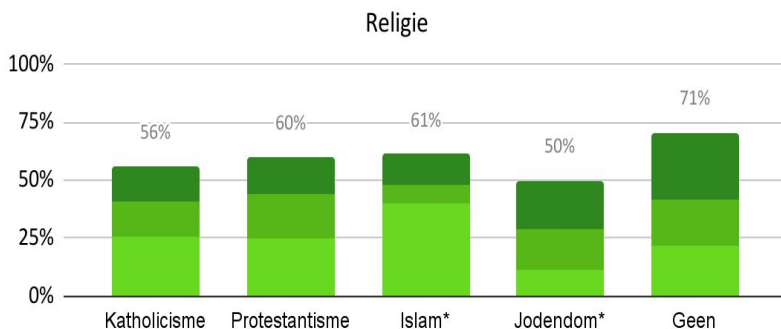
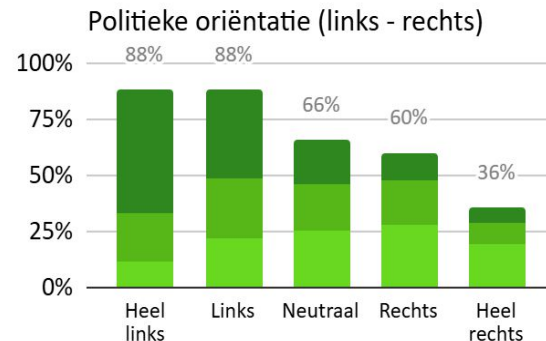
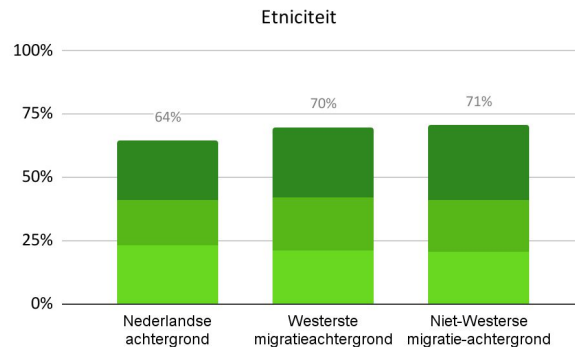
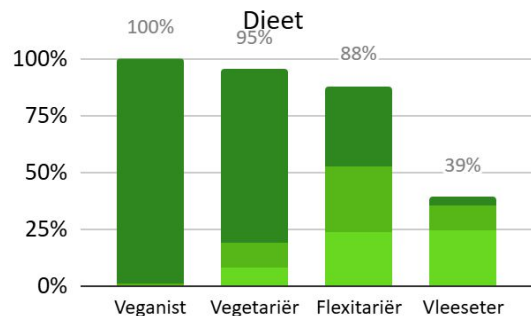
Legenda

- Enigszins mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

* = categorie in steekproef onvoldoende vertegenwoordigd voor betrouwbare resultaten

Stelling: "Mensen in Nederland zouden meer plantaardige producten en minder dierlijke producten moeten consumeren" (N= 9131)

Helpt rechtse en conservatieve stemmers wil plantaardige transitie

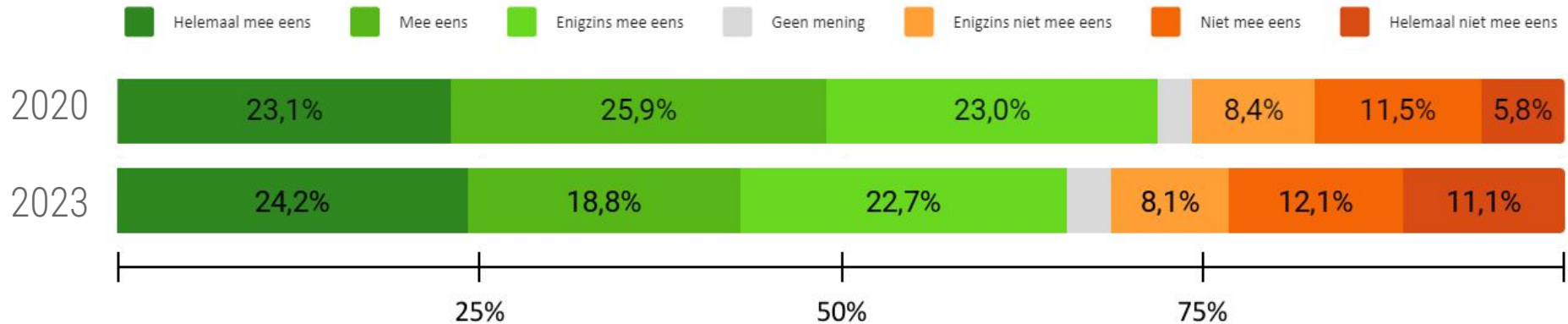
Legenda

- Enigszins mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

* = categorie in steekproef onvoldoende vertegenwoordigd voor betrouwbare resultaten

Stelling: "Mensen in Nederland zouden meer plantaardige producten en minder dierlijke producten moeten consumeren" (N= 9131).

Steun voor voedseltransitie met 6%pt afgenomen sinds 2020

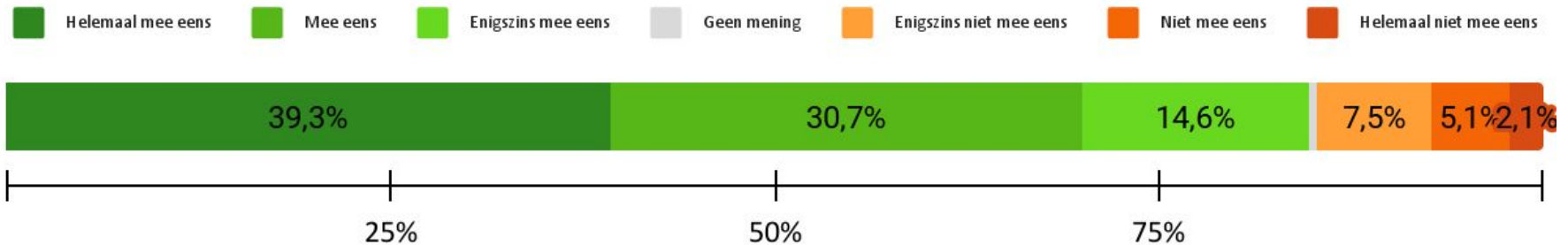

Stelling: "Mensen in Nederland zouden meer plantaardige producten en minder dierlijke producten moeten consumeren"

Vlees eten een eigen keuze, wel ongemak over dieren

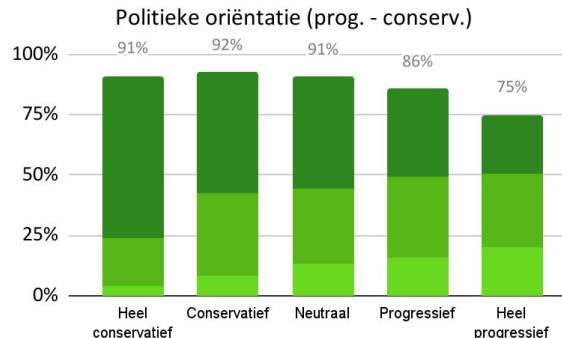
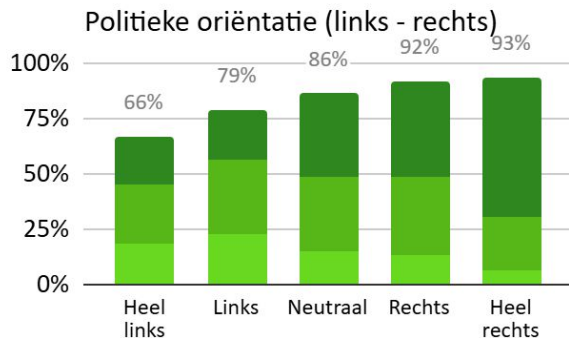
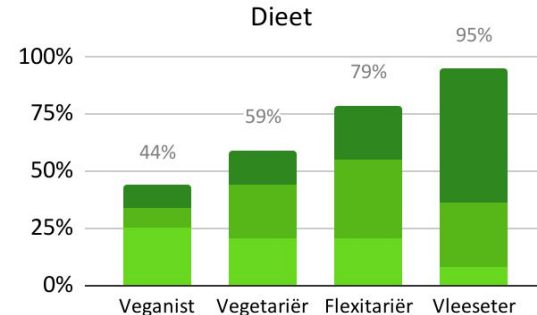
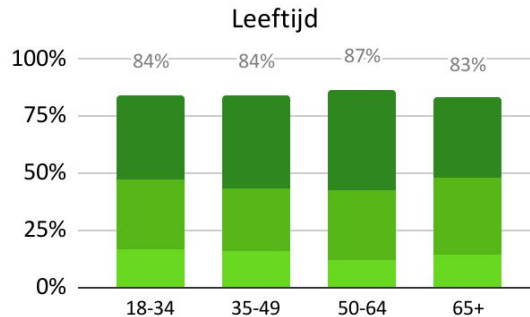
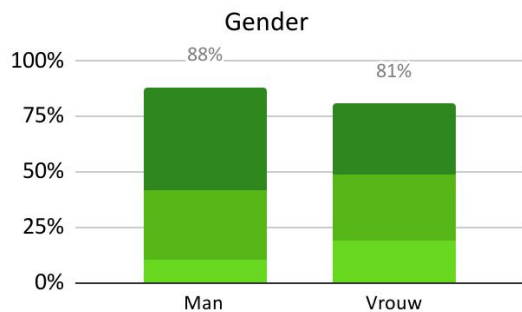
- De overgrote meerderheid (85%) van de Nederlanders vindt dat het een vrije keuze moet zijn hoeveel dierlijke producten iemand wil consumeren. Alle groepen zijn het hier in grote mate over eens. Ook bij mensen die als 'heel links' (66%) en 'heel progressief' identificeren (75%) vindt nog steeds een grote meerderheid dit.
- Alleen onder veganisten vindt de meerderheid (55%) dat dit geen persoonlijke keuze zou moeten zijn; bij vegetariërs ligt dit percentage op 40% en bij flexitariërs op 21%.
- Eveneens een grote meerderheid (70%) voelt ongemak bij de manier waarop dieren worden gebruikt in de veehouderij. Ook bijna de helft van de vleeseters (48%) geeft aan dit te voelen, en tweederde (66%) van de mensen in niet-stedelijk gebied. Het idee dat zulk ongemak vooral in stedelijk gebied voorkomt, waar mensen 'niet weten hoe het er op het platteland aan toe gaat', gaat dus niet op, al is het ongemak hier wel groter (77%).

Grote meerderheid vindt dat mensen vrij zijn om te bepalen hoeveel dierlijke producten ze consumeren

Stelling: "Iedereen moet vrij kunnen bepalen hoeveel dierlijke producten ze consumeren"

Grote consensus voor persoonlijke keuzevrijheid om vlees te eten, behalve onder veganisten

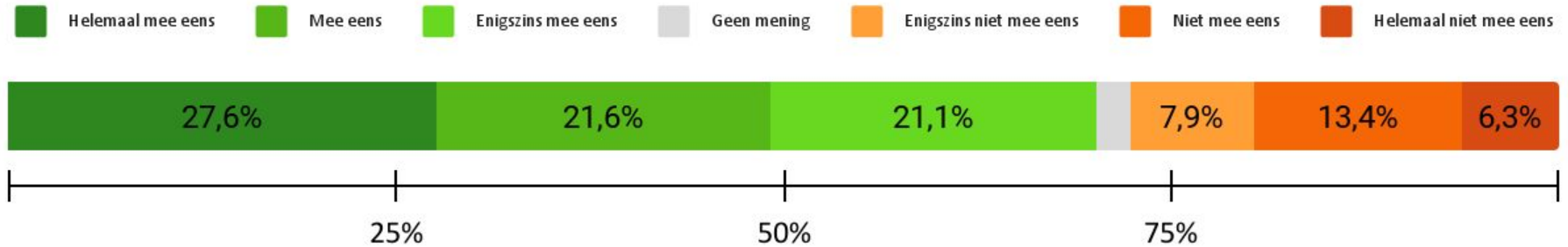
Legenda

- Enigszins mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

* = categorie in steekproef te klein om representatief te zijn

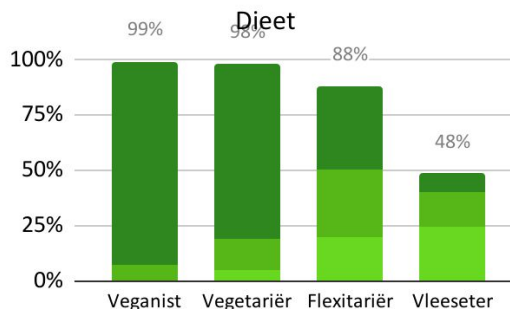
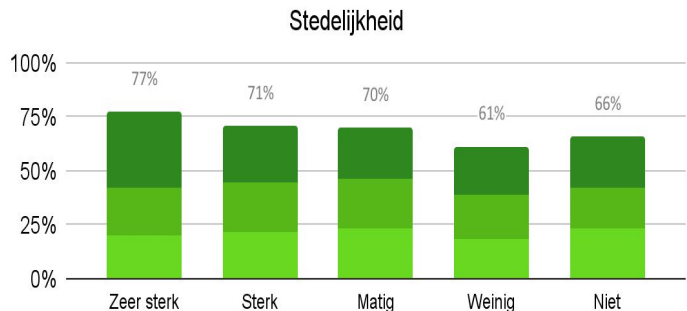
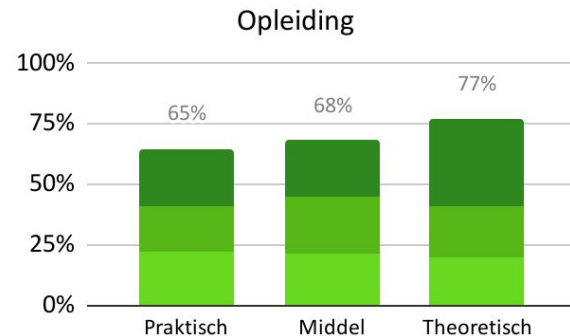
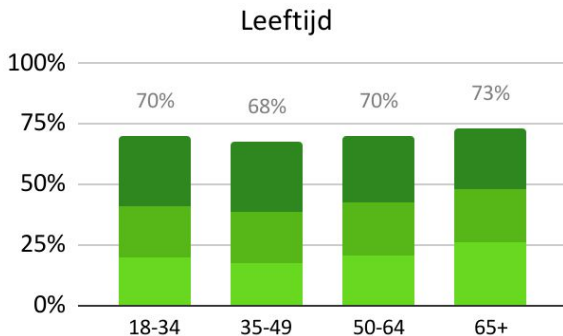
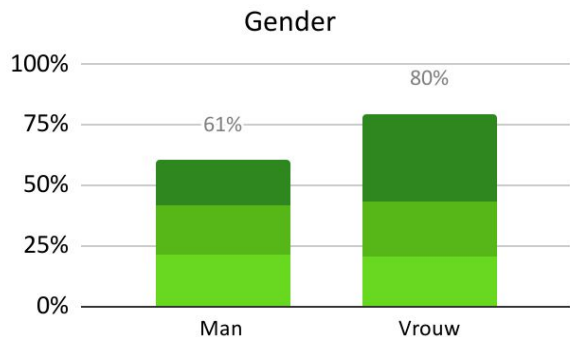
Stelling: "Iedereen moet vrij kunnen bepalen hoeveel dierlijke producten ze consumeren"

70% van de Nederlanders voelt ongemak bij manier waarop dieren worden gebruikt in de voedingsindustrie

Stelling: "Ik voel me ongemakkelijk bij de manier waarop dieren gebruikt worden in de voedingsindustrie"

Vrouwen en stedelingen voelen meer ongemak bij diergebruik, maar ook helft vleeseters

Legenda

- Enigszins mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

* = categorie in steekproef te klein om representatief te zijn

Stelling: "Ik voel me ongemakkelijk bij de manier waarop dieren gebruikt worden in de voedingsindustrie"

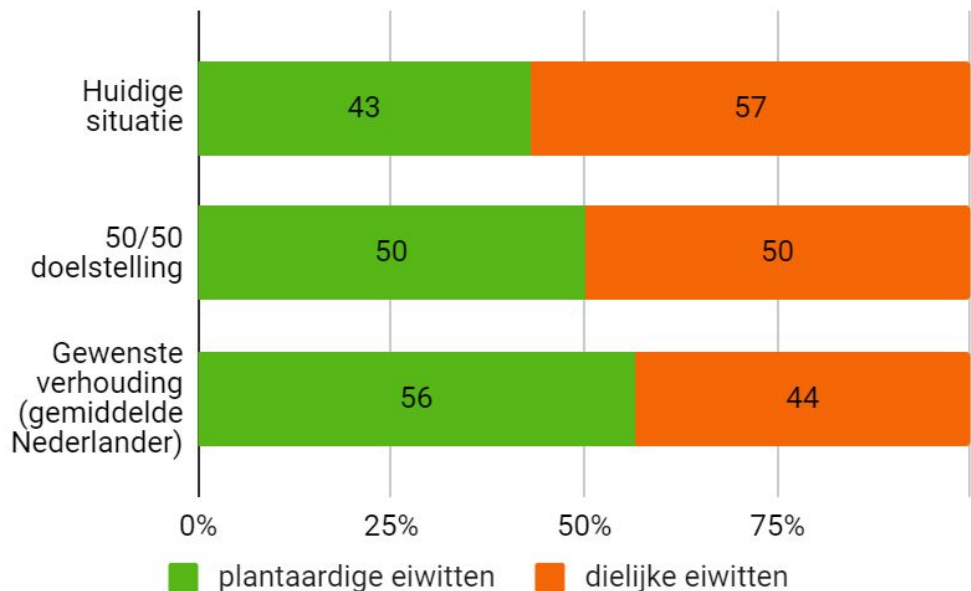
A light green map of the Netherlands is shown with white outlines of provinces. Numerous green leaf icons are scattered across the map, symbolizing environmental goals or sustainability. The text 'Reductiedoelen' is written in a bold, dark green font at the bottom left, preceded by a vertical line.

| Reductiedoelen

76% wil 50/50, 60% wil halvering, 28% wil naar 0.

- Driekwart van de Nederlanders (76%) steunt het Nederlandse overheidsdoel van een 50/50 verhouding tussen dierlijk en plantaardig eiwit in 2030. Van de respondenten is 29% voorstander van precies deze 50/50 verhouding, 47% wil zelfs een verhouding met meer dan 50% plantaardig eiwit. De gemiddeld door Nederlanders gewenste verhouding is ambitieuzer dan die van de overheid: 56% plantaardig, 44% dierlijk.
- De missie van ProVeg, om de wereldwijde consumptie van dieren per 2040 te halveren, wordt gesteund door 60% van de Nederlanders, en 70% van de jongeren tussen 18-35 jaar.
- Ruim een kwart van de Nederlanders (28%) hoopt dat we op een dag helemaal geen dieren meer voor voedsel zullen gebruiken. Bij jongeren is dit 31%. Deze aantallen zijn opvallend hoog, gezien dat slechts een kleine 2% van de Nederlanders veganist is.
- Onder veganisten is bijna 100% het met deze stelling eens, maar ook 38% van de flexitariërs en een op de tien vleeseters (9%) zegt te hopen op een vleesloze toekomst. Dit laat zien dat het draagvlak voor 'veganistische denkbeelden' in Nederland aanmerkelijk groter is dan blijkt uit de gemaakte voedselkeuzes.

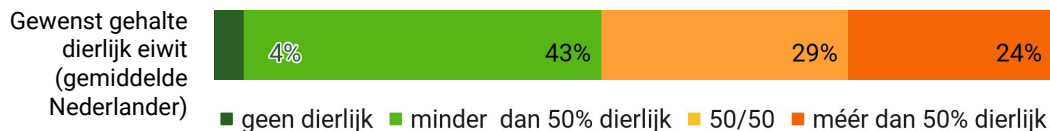
76% van de Nederlanders wil naar 50/50 balans - of verder dan dat

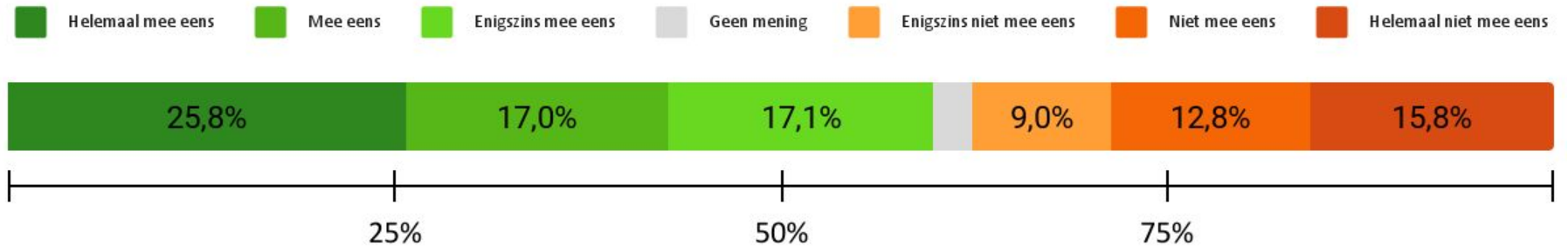
Vraagstelling:

De Nederlandse overheid wil tegen 2030 zorgen dat er evenveel dierlijk als plantaardig eiwit in ons eten zit. Op dit moment is die verhouding nog 60% dierlijk en 40% plantaardig.

Welke verhouding tussen dierlijk en plantaardig eiwit wilt u dat er is in 2030?

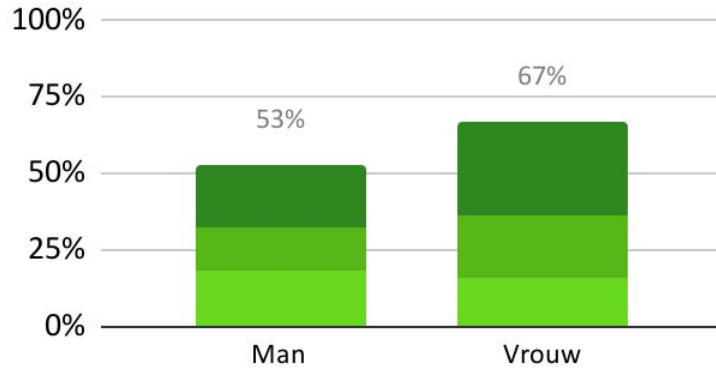
60% van de Nederlanders wil de wereldwijde consumptie van dierlijke producten halveren vóór 2040.

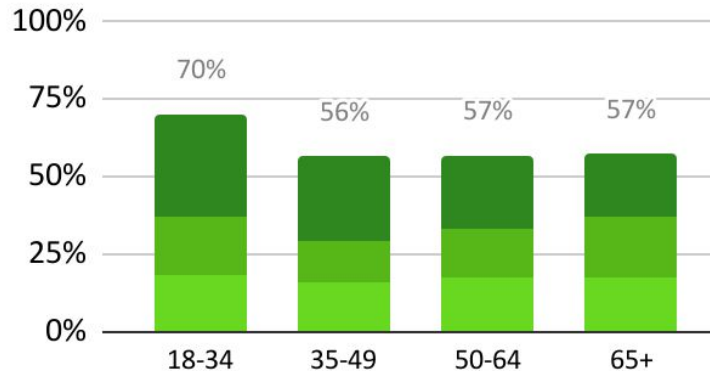
Stelling: "Tegen 2040 moet de wereldwijde consumptie van dierlijke producten minstens gehalveerd zijn."

Vooral onder vrouwen en hoger opgeleiden veel steun voor halvering

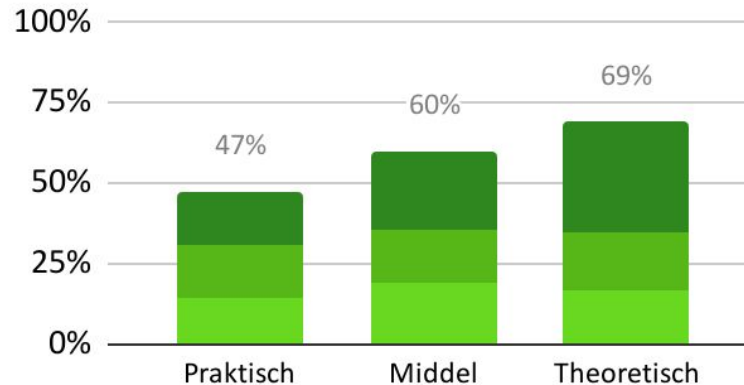
Gender

Leeftijd

Opleiding

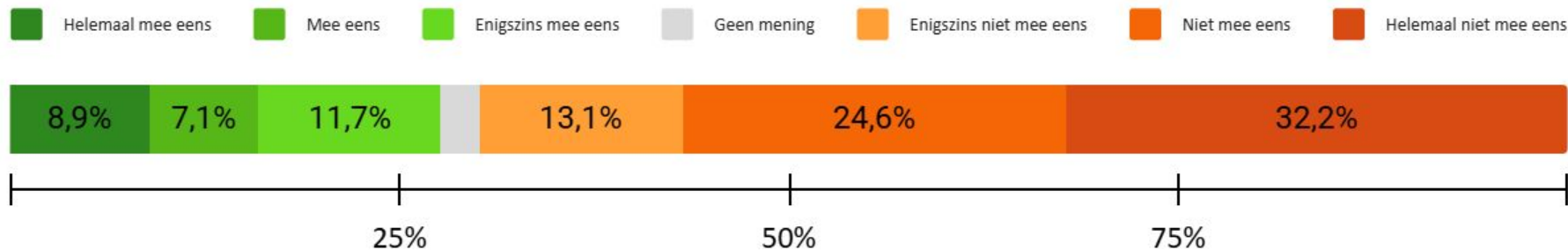

Legenda

- Enigszins mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

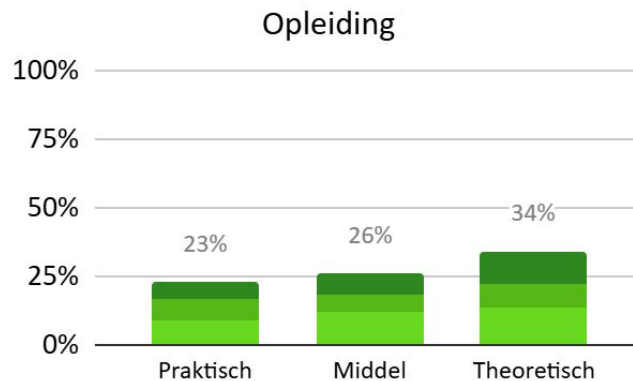
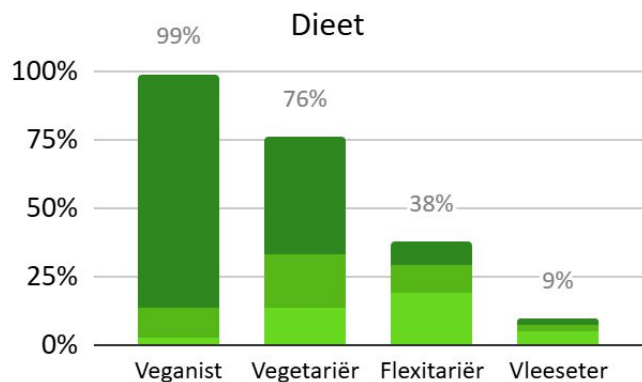
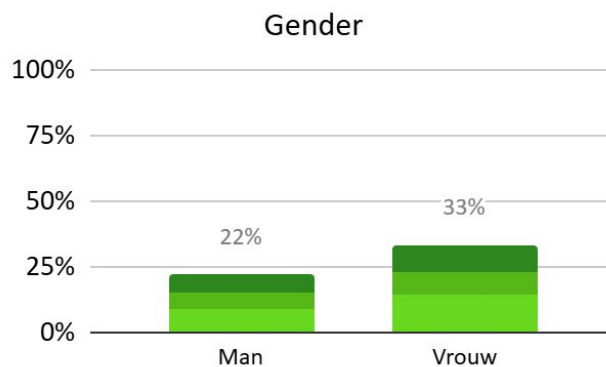
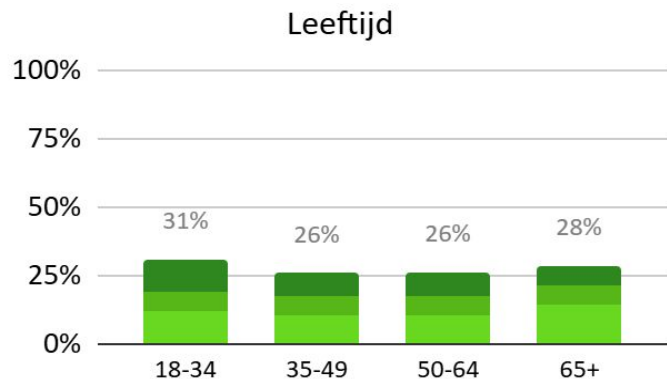
Stelling: "Tegen 2040 moet de wereldwijde consumptie van dierlijke producten minstens gehalveerd zijn."

Ruim een kwart van de Nederlanders hoopt dat we ooit helemaal geen dieren meer als voedsel gebruiken

Stelling: "Ik hoop dat we in Nederland ooit helemaal geen dieren als voedsel meer gebruiken"

Ook 1 op de 10 vleeseters hoopt op vleesloze toekomst

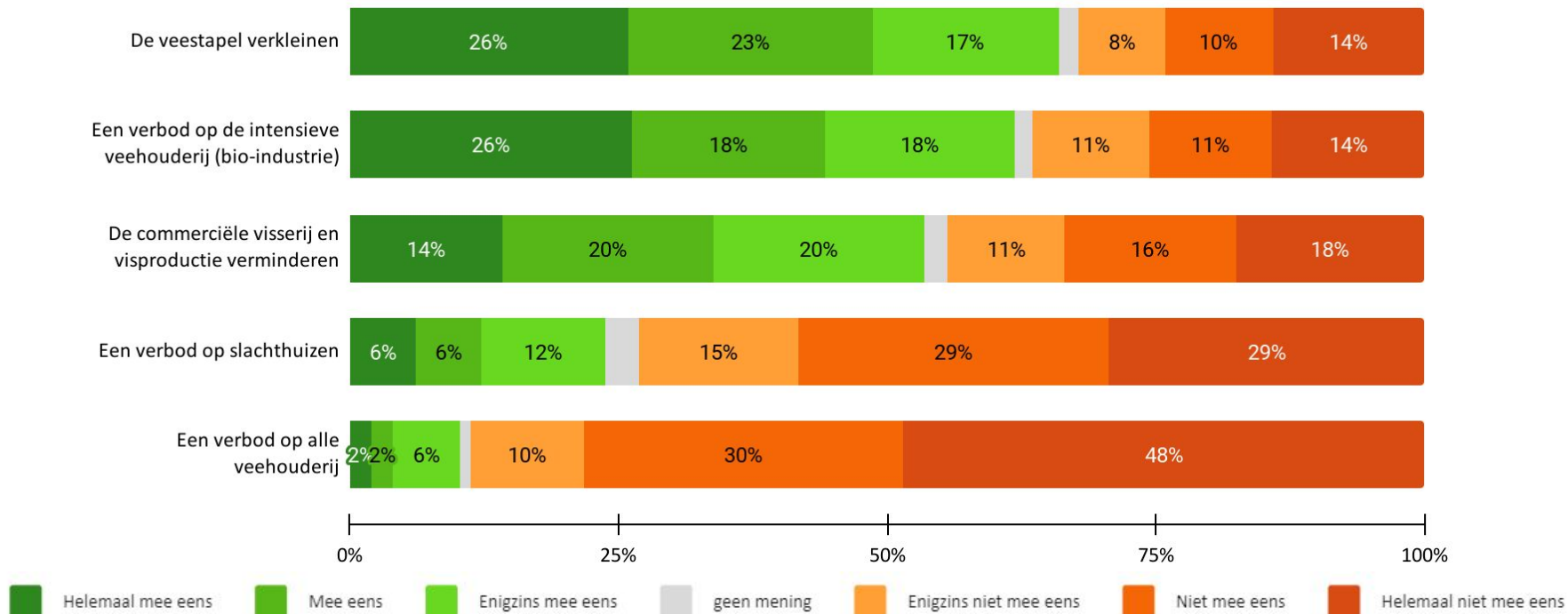
Legenda

- Enigszins mee eens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

Brede steun voor krimp veestapel, verrassende steun voor slachtverbod

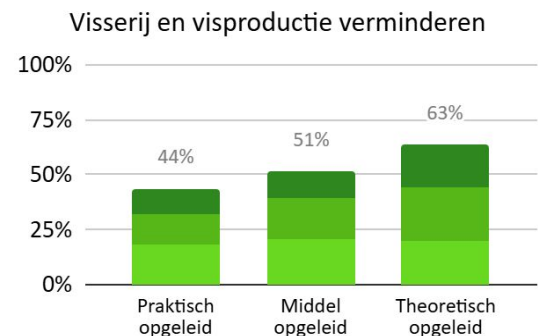
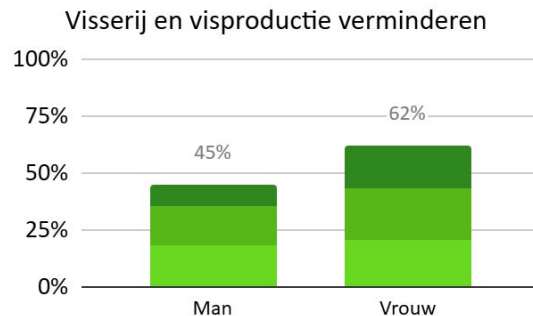
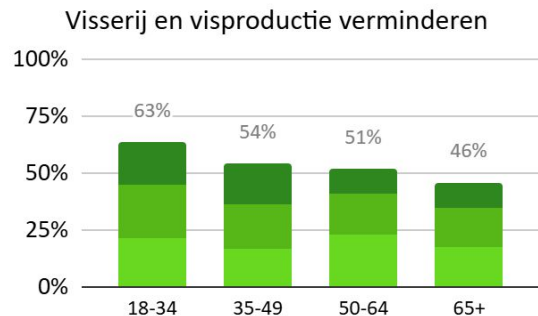
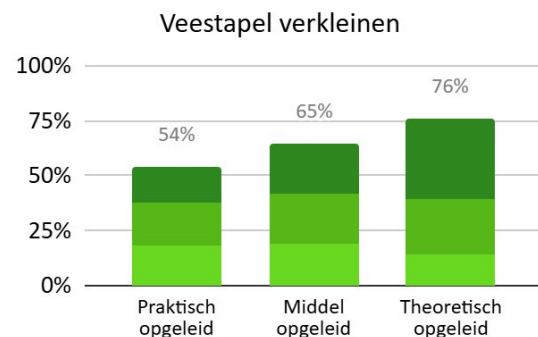
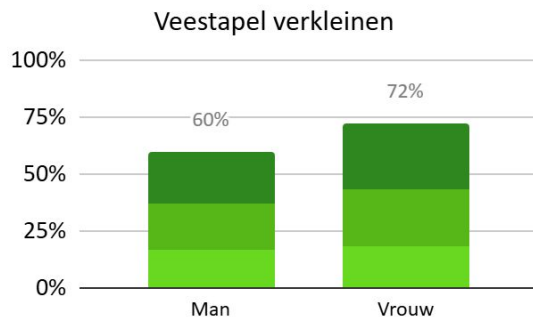
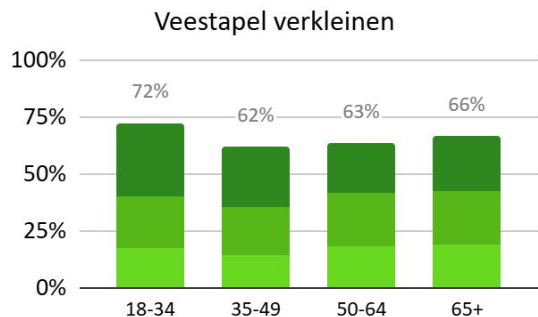
- Gevraagd naar mogelijke overheidsmaatregelen die genomen kunnen worden, blijkt dat tweederde (66%) voorstander is van krimp van de veestapel, en 62% van een verbod op de bio-industrie. Ook is 54% het er mee eens de commerciële visserij en visproductie te verminderen.
- Hierbij valt op dat ook veel kiezers van (centrum)rechtse partijen voorstander zijn van beleid om de dierlijke productie terug te dringen. Zo is tweederde van de VVD-kiezers (66%), 61% van de CDA- en 59% van de NSC-kiezers voor krimp van de veestapel. Ook ziet een meerderheid van de kiezers van VVD (56%) en NSC (62%) graag een verbod op de bio-industrie.
- Opvallend is verder dat zelfs een kwart van de BBB-kiezers (26%) en 31% van de PVV-stemmers de veestapel wil laten krimpen, en een derde (34%) van de BBB-kiezers de bio-industrie wil verbieden.
- Een substantiële minderheid van de Nederlandse kiezers blijkt voorstander te zijn van beleid dat als 'radicaal' kan worden aangemerkt. Bijna een kwart (24%) kan zich vinden in een verbod op slachthuizen. Een tiende (10%) kan zich vinden in een verbod op alle veehouderij. Ook hier valt op dat politieke opvattingen en eigen gedrag niet altijd met elkaar stroken. Het lijkt er op te duiden dat deze groep wel bereid is om dierlijke producten op te geven, als hier vanuit politiek of samenleving op wordt aangestuurd.

1 op de 4 Nederlanders steunt een verbod op slachthuizen. 10% steunt een verbod op alle veehouderij.

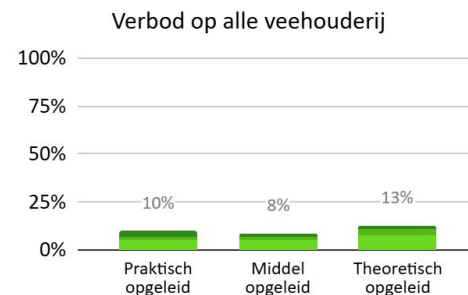
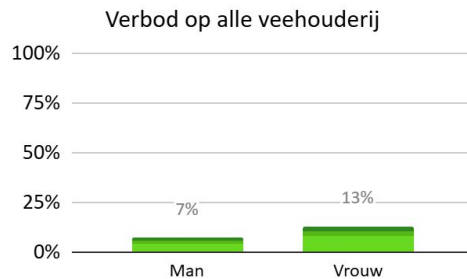
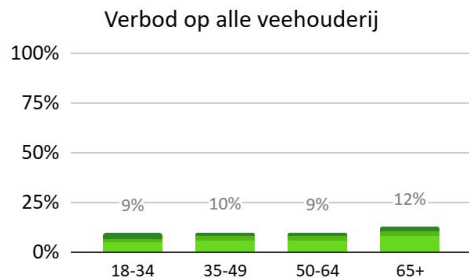
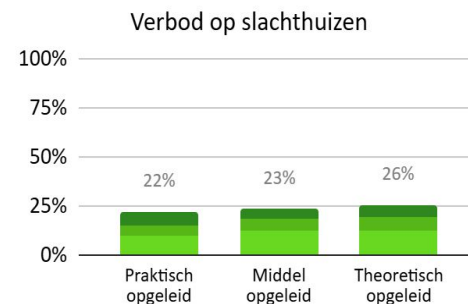
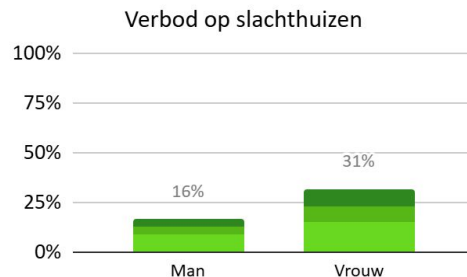
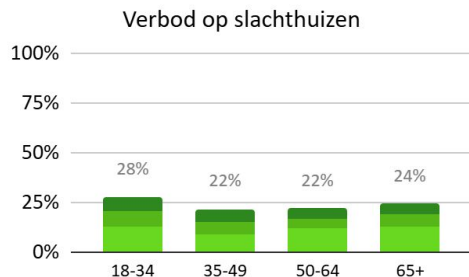
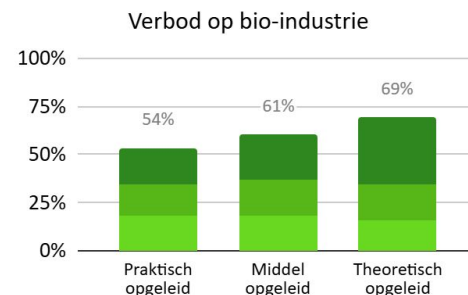
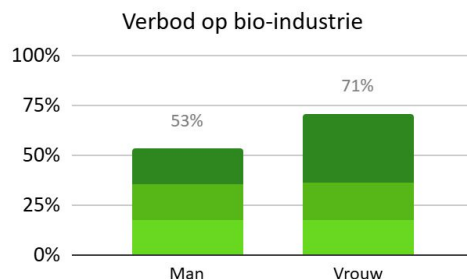
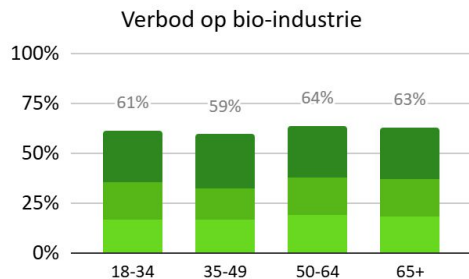

Vraagstelling: "Hieronder staan een aantal voorstellen die de overheid zou kunnen toepassen. In hoeverre bent u het eens of oneens met deze voorstellen?"

Jong en oud, man en vrouw willen een kleinere veestapel.

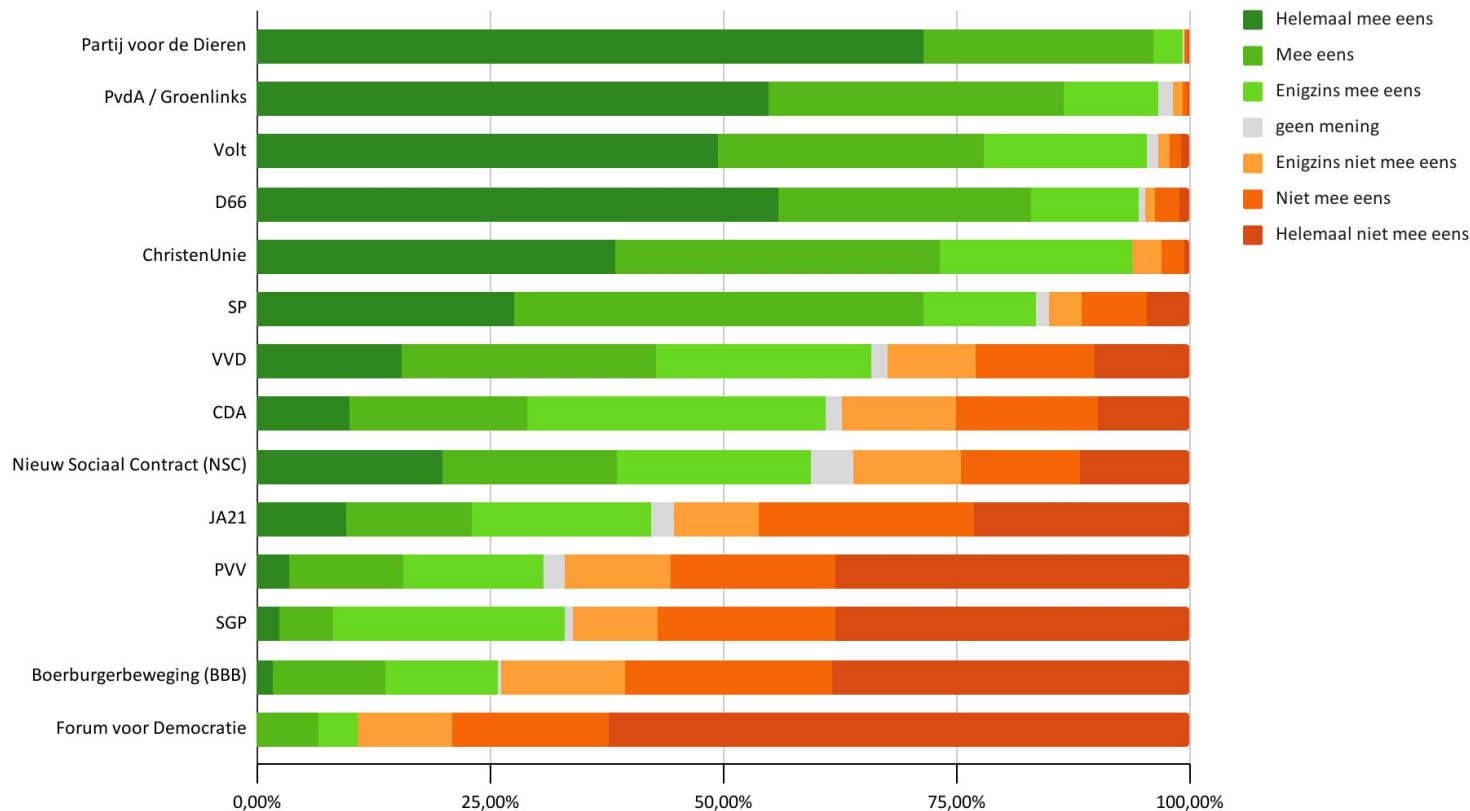

Vraagstelling: "Hieronder staan een aantal voorstellen die de overheid zou kunnen toepassen. In hoeverre bent u het eens of oneens met deze voorstellen?"

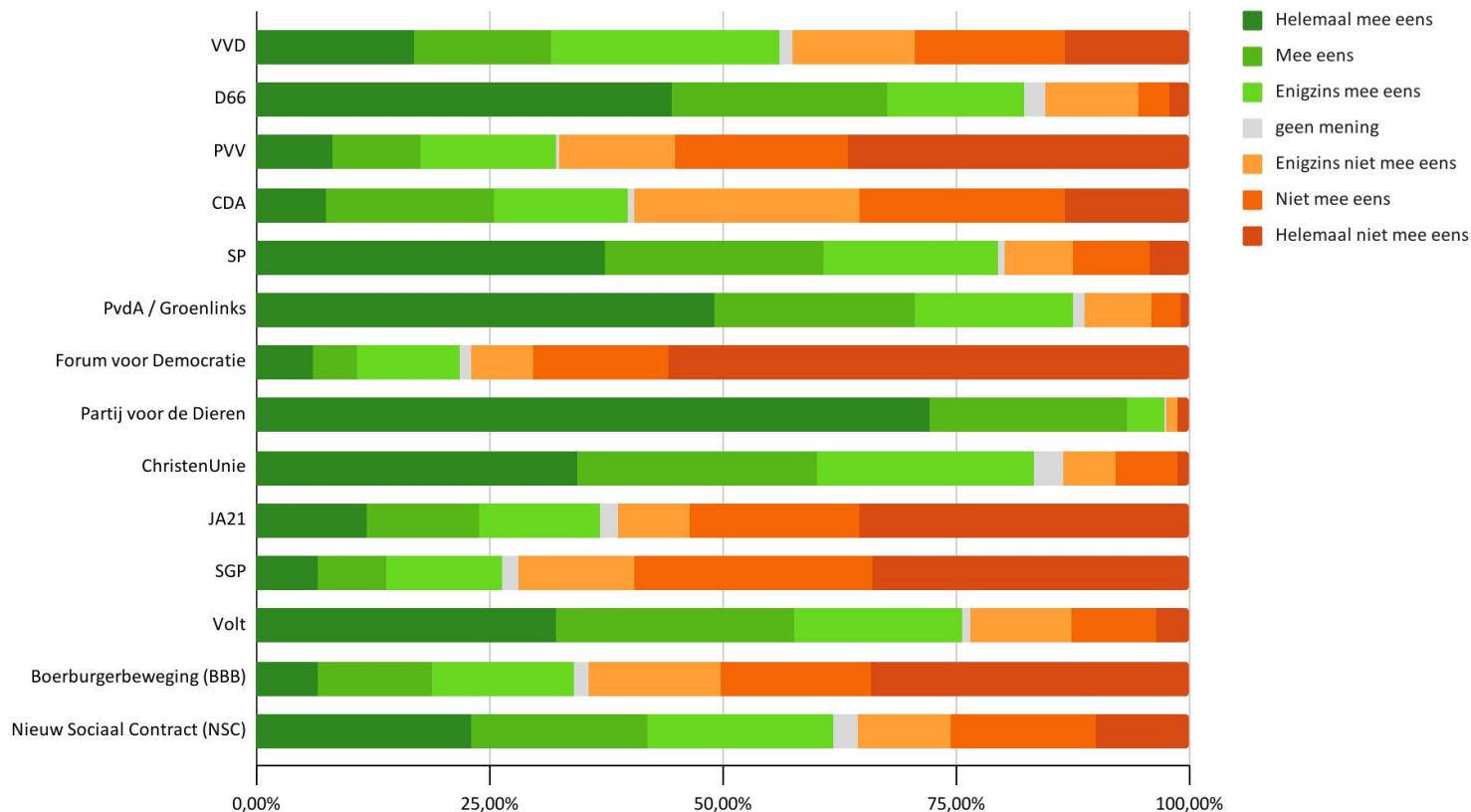
Vraagstelling: "Hieronder staan een aantal voorstellen die de overheid zou kunnen toepassen. In hoeverre bent u het eens of oneens met deze voorstellen?"

Kwart van BBB-kiezers en tweederde VVD'ers wil kleinere veestapel

Vraagstelling: "Hieronder staan een aantal voorstellen die de overheid zou kunnen toepassen. In hoeverre bent u het eens of oneens met deze voorstellen? / De veestapel verkleinen. **Gecategoriseerd** naar stemintentie TK 2023.

Derde van de BBB- en PVV-stemmers wil verbod op bio-industrie

Vraagstelling: "Hieronder staan een aantal voorstellen die de overheid zou kunnen toepassen. In hoeverre bent u het eens of oneens met deze voorstellen? / Een verbod op de intensieve veehouderij (bio-industrie). **Gecategoriseerd** naar stemintentie TK 2023.

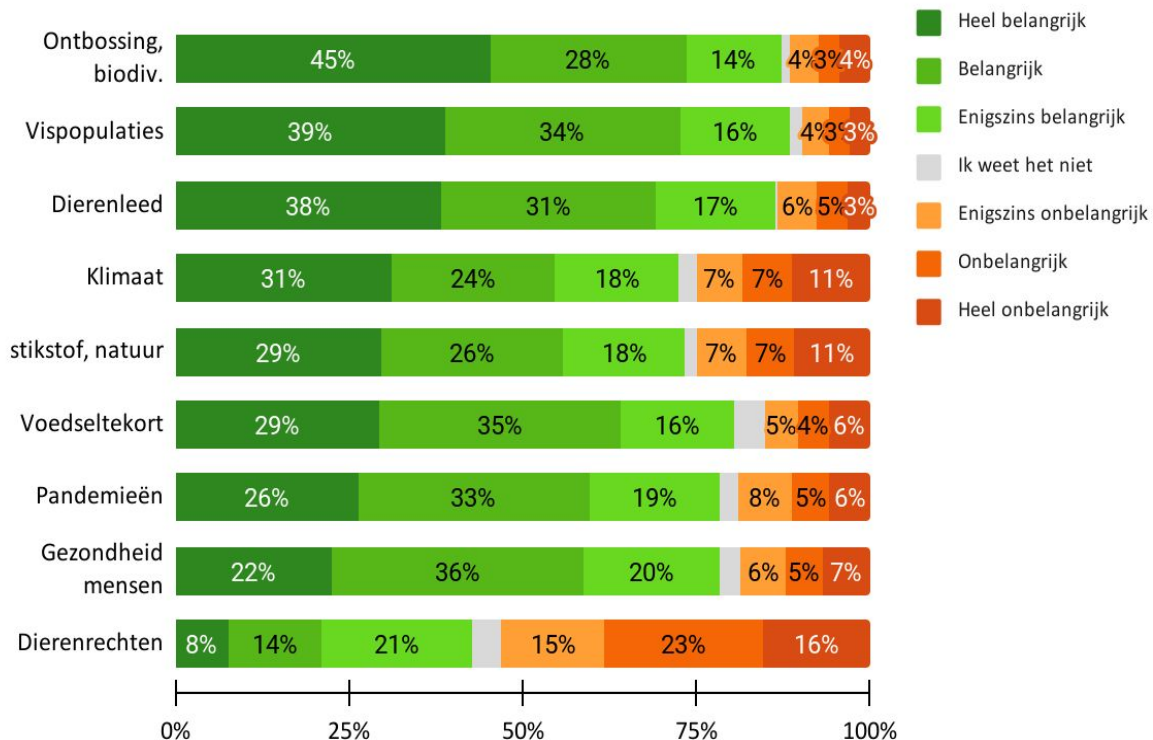
A light green map of Europe is shown against a dark green background. The map features white outlines of national borders. Scattered across the map are approximately 20 small, stylized green leaves with dark green veins and stems. The leaves are distributed across various parts of the continent, including the British Isles, Scandinavia, Central Europe, and the Balkans. In the bottom-left corner, the word "Motivaties" is written in a bold, dark green font, preceded by a vertical line.

Motivaties

Biodiversiteit en dierenleed belangrijker motivaties dan stikstof en klimaat

- Bijna alle voorgelegde motivaties om het gebruik van dieren te verminderen, ziet een grote meerderheid van de Nederlanders als 'belangrijk' of 'heel belangrijk'.
- Bovenaan staan de vermindering van dierenleed (86%), het tegengaan van het verdwijnen van wilde vispopulaties (89%), van ontbossing en het verdwijnen van dier- en plantensoorten (87%). Op enige afstand volgen het voorkomen van voedseltekorten (80%), pandemieën (78%), en het verbeteren van de menselijke gezondheid (78%).
- Het valt op dat twee thema's die veel aandacht krijgen, klimaatverandering en stikstof, lager scoren in de totalen (beide 73%), al worden ze nog steeds door bijna driekwart van de Nederlanders gesteund en scoren ze hoog op 'heel belangrijk'. Het belang dat gehecht wordt aan klimaat als motivatie is met 6%pt afgenomen sinds 2020 (79%)
- Opleidingsniveau speelt bij het belang dat aan klimaatverandering wordt gehecht een veel grotere rol dan bij andere motivaties. Jongeren hechten het meest aan de klimaatmotivatie. Het voorkomen van het overspringen van ziekten van dier op mens wordt breed gezien als belangrijk, en het meest door ouderen. Ontbossing en biodiversiteit worden breed gesteund, met weinig verschillen.
- Het "recht van dieren om niet als voedsel gebruikt te worden" staat onderaan het lijstje met motivaties. Toch spreekt dit idee bijna de helft van de Nederlanders aan (42%), wat veel is voor zo'n radicaal idee. Bij vrouwen is dit zelfs meer dan de helft (56%). Van de vleeseters vindt nog altijd 18% het idee 'enigszins belangrijk'. Een veel grotere groep vleeseters vindt dierenwelzijn belangrijk (77%).

Biodiversiteit, vispopulaties en dierenleed belangrijkste motivaties om diergebruik te verminderen

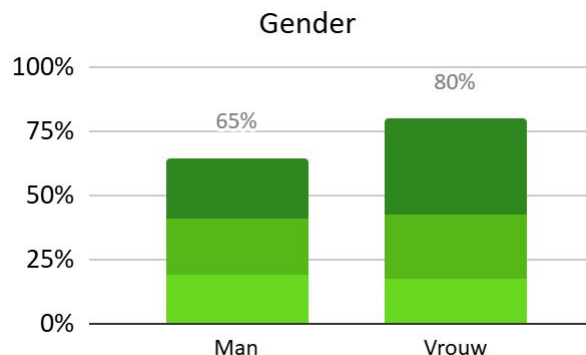
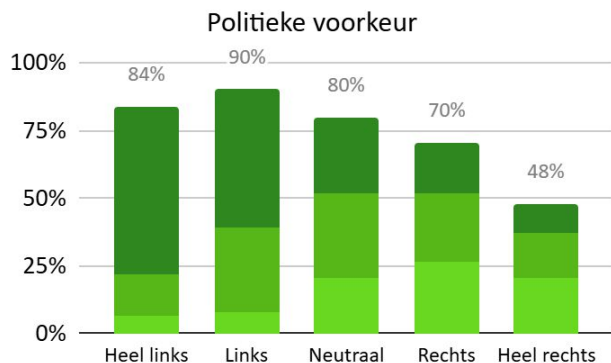
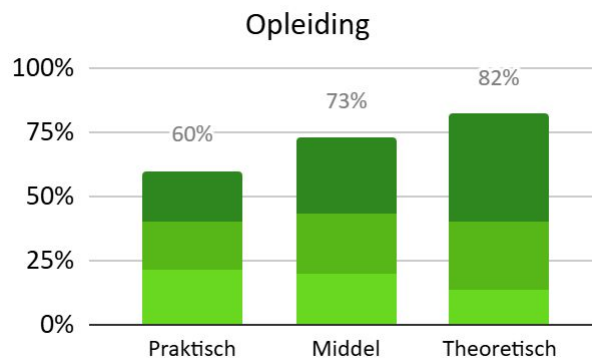
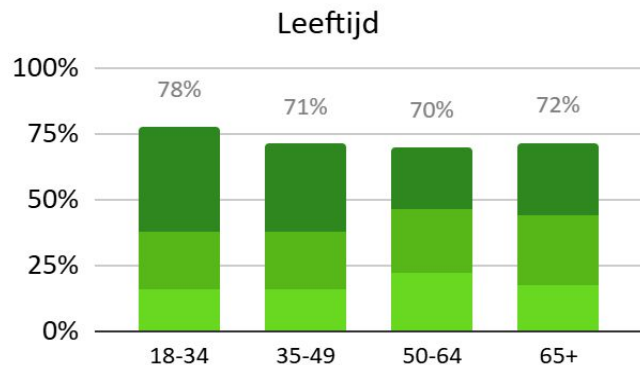

Vraagstelling: Hieronder staan een aantal redenen waarom sommige mensen vinden dat het gebruik van dieren als voedsel verminderd moet worden. Hoe belangrijk zijn deze redenen voor u?

- Tegengaan van ontbossing en het verdwijnen van dier- en plantensoorten ('ontbossing, biodivers.')
- Tegengaan van uitputting van wilde vispopulaties ('vispopulaties')
- Verminderen van het leed van dieren ('dierenleed')
- Tegengaan van klimaatverandering ('klimaat')
- Het verlagen van de stikstofuitstoot en herstellen van de natuur ('stikstof, natuur')
- Voorkomen van voedseltekorten ('voedseltekort')
- Tegengaan dat nieuwe ziektes van dier op mens overspringen ('pandemieën')
- Verbeteren van de gezondheid van mensen ('gezondheid')
- Het recht van dieren om niet als voedsel gebruikt te worden ('dierenrechten')

Resultaten gesorteerd op 'heel belangrijk'

Jongeren en theoretisch opgeleiden meest gedreven door het klimaat

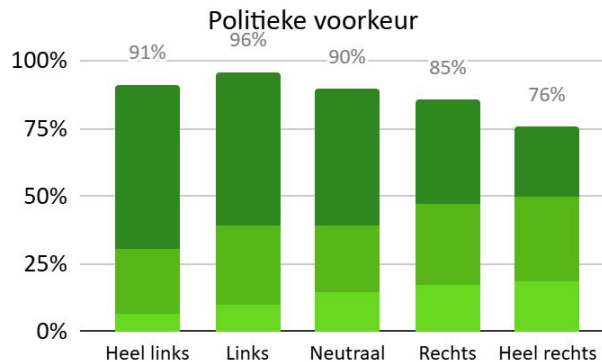
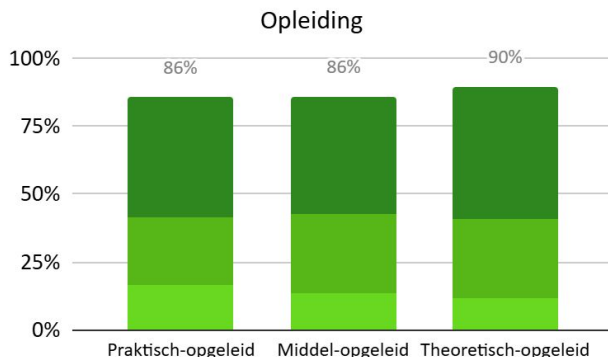
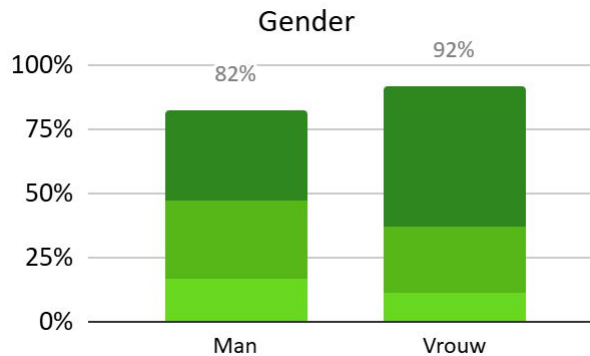
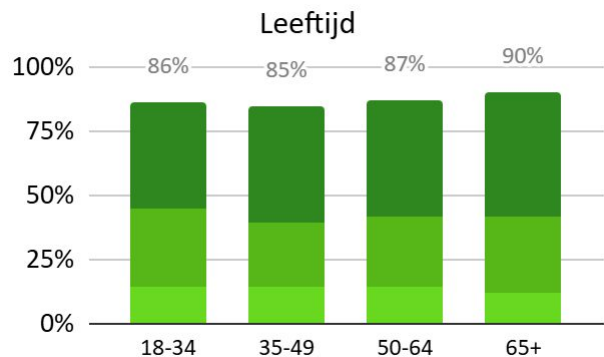

Legenda

- Enigszins belangrijk
- Belangrijk
- Heel belangrijk

Vraagstelling: "Hoe belangrijk zijn deze redenen voor u? / Het tegengaan van klimaatverandering"

Bijna iedereen vindt behoud dier en plantensoorten belangrijk

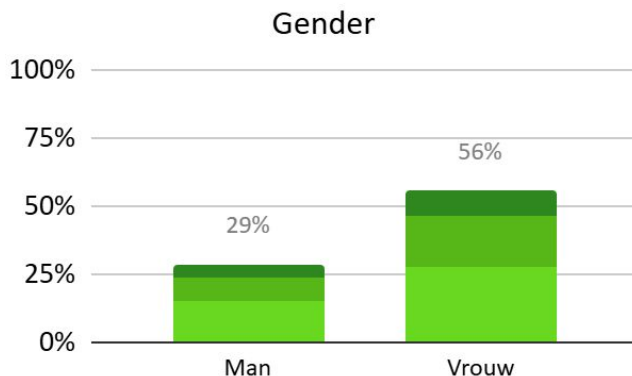
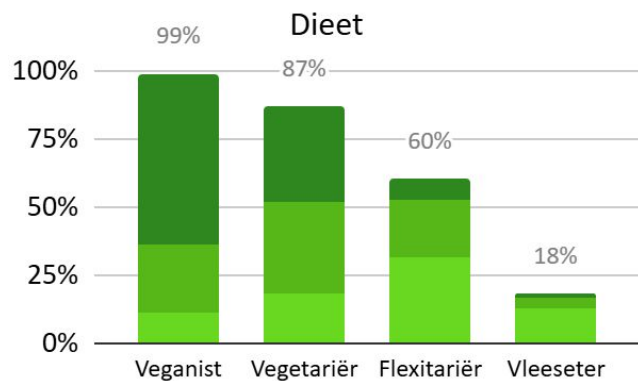
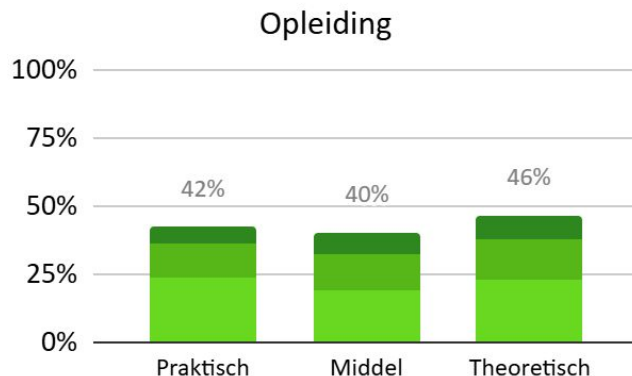
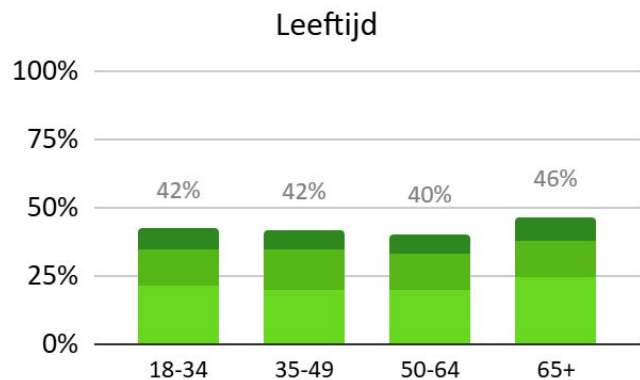

Legenda

- Enigszins belangrijk
- Belangrijk
- Heel belangrijk

Vraagstelling: "Hoe belangrijk zijn deze redenen voor u? / Tegengaan van ontbossing en het verdwijnen van dier- en plantensoorten"

Vrouwen en 65-plussers meest voor dierenrechten

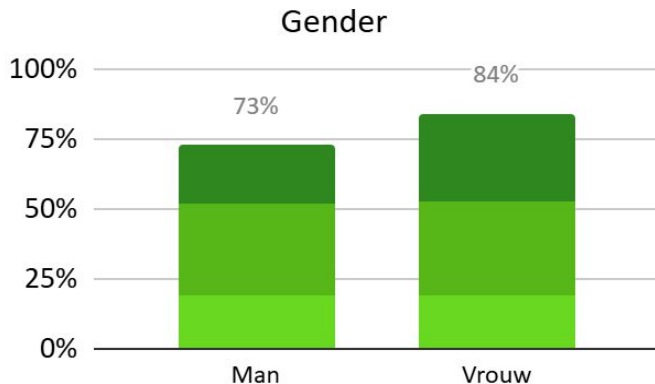
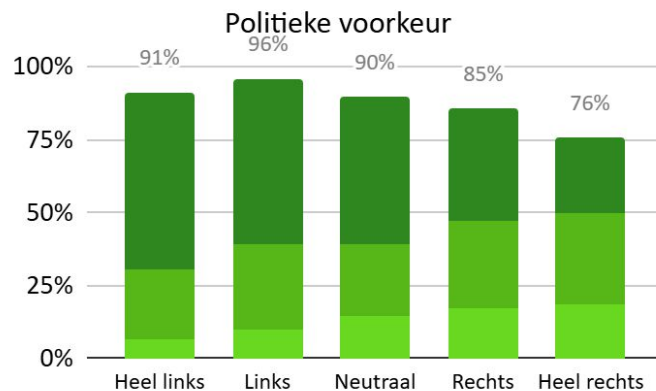
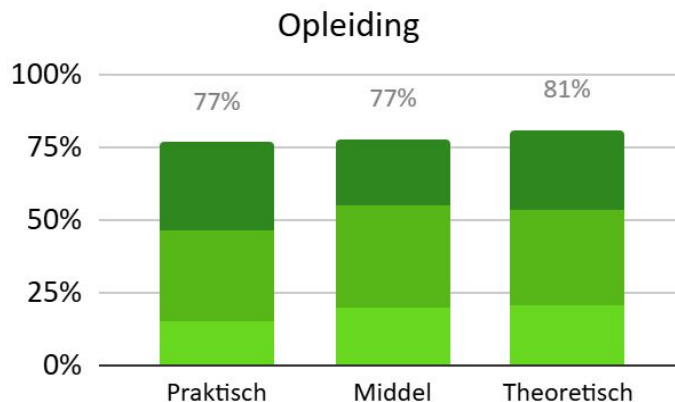
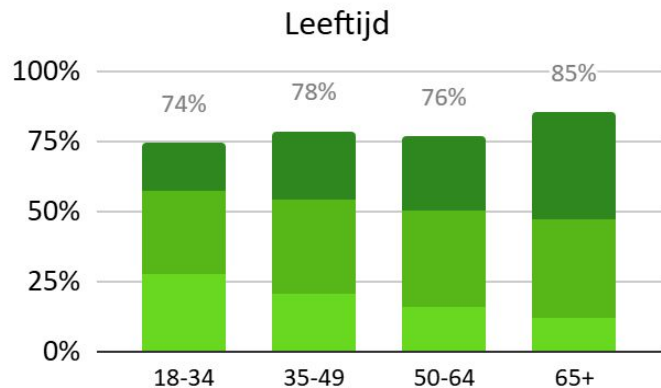

Legenda

- Enigszins belangrijk
- Belangrijk
- Heel belangrijk

Vraagstelling: "Hoe belangrijk zijn deze redenen voor u? Het recht van dieren om niet als voedsel gebruikt te worden"

Ouderen hechten meeste belang aan voorkomen zoonosen

Legenda

- Enigszins belangrijk
- Belangrijk
- Heel belangrijk

Vraagstelling: “Hoe belangrijk zijn deze redenen voor u? Tegengaan dat nieuwe ziektes van dier op mens overspringen”

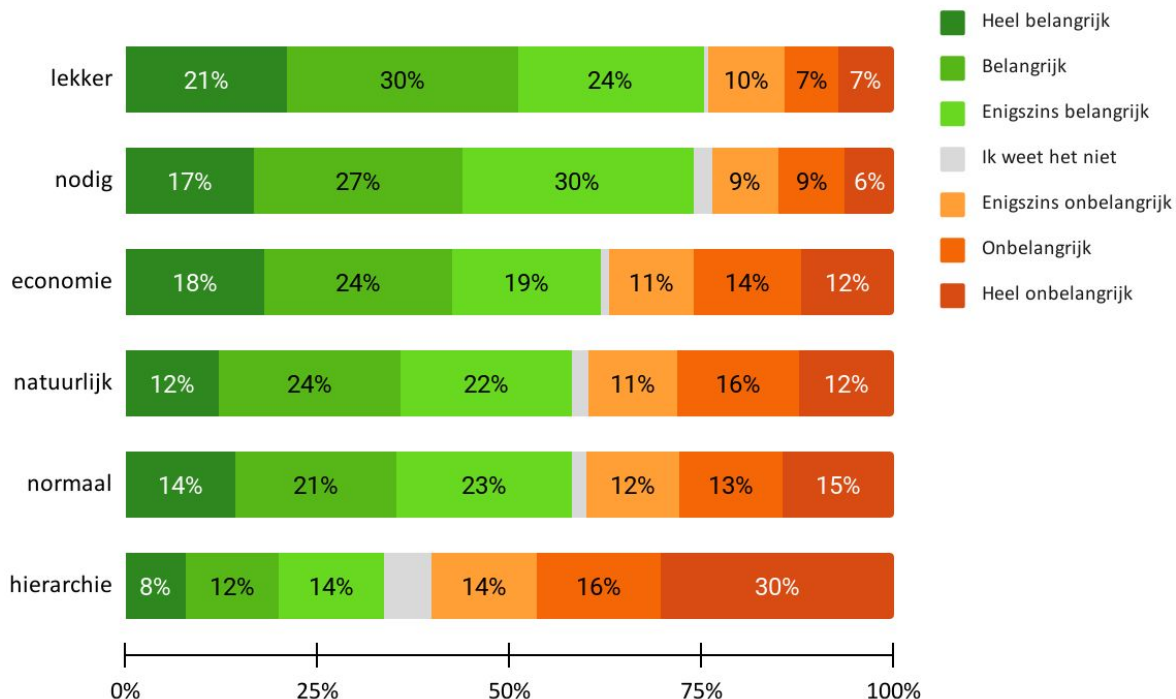
3 N's (normaal, natuurlijk, nodig) zijn belangrijk, maar smaak (njam) het meest

- Ook de meeste motivaties die werden voorgelegd als reden om het gebruik van dieren juist *niet* te verminderen werden door een meerderheid belangrijk gevonden.
- De belangrijkste motivatie was dat dierlijke producten lekker smaken (75%) en noodzakelijk worden geacht voor de gezondheid (74%). Iets minder belang - maar wel van een meerderheid - werd gehecht aan de rol van de veehouderij voor onze economie (61%) en normatieve argumenten dat het eten van dieren normaal of natuurlijk (beide 58%) is.
- Een substantiële minderheid hecht belang aan de hiërarchische motivatie dat dieren ondergeschikt zijn aan mensen. Het valt op dat dit percentage flink gegroeid is, van een kwart (26%) in 2020 naar een derde (34%) in 2023. Religie is de belangrijkste bepaler: onder protestanten steunt een meerderheid van 55% dit idee, onder katholieken is dat 45%, bij atheïsten slechts 27%. Ook spelen leeftijd, opleidingsniveau en stedelijkheid een duidelijke rol.
- Het argument dat de mens van nature een vleeseter is wordt met name door mannen, praktisch opgeleiden en mensen tussen de 35-49 belangrijk gevonden. Een minderheid van de vegetariërs en flexitariërs hecht er ook belang aan, maar vrijwel geen enkele veganist.
- Respondenten die zichzelf als conservatief zien, hechten meer waarde aan het argument dat vlees eten normaal is. Dit geldt ook voor mannen en praktisch opgeleiden. Jongeren vinden het minder belangrijk dan andere leeftijdsgroepen. Toch geeft nog altijd de helft van de jongeren, vrouwen en hoger opgeleiden aan de vleesnorm een (enigszins) belangrijke reden te vinden
- Mensen die in stedelijk gebied wonen hechten minder belang aan het argument dat de veehouderij belangrijk is voor de economie. Ook geldt: hoe jonger, hoe minder belangrijk deze reden. Opvallend is dat mannen en vrouwen, die vaak van elkaar verschillen, hier ongeveer gelijk uitkomen.

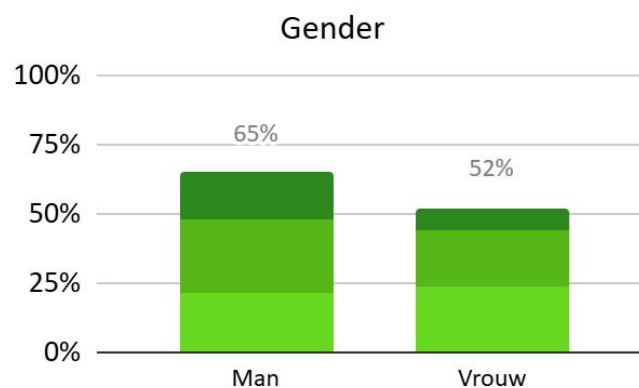
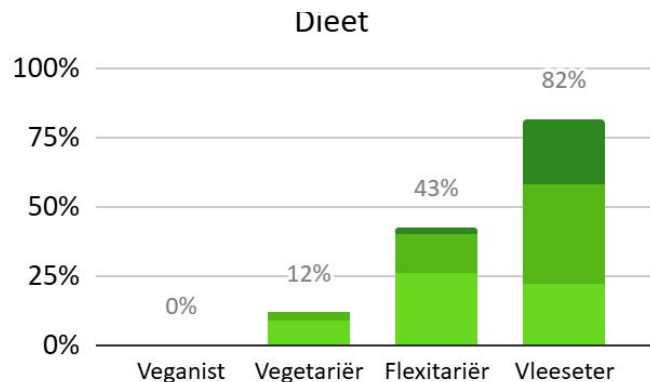
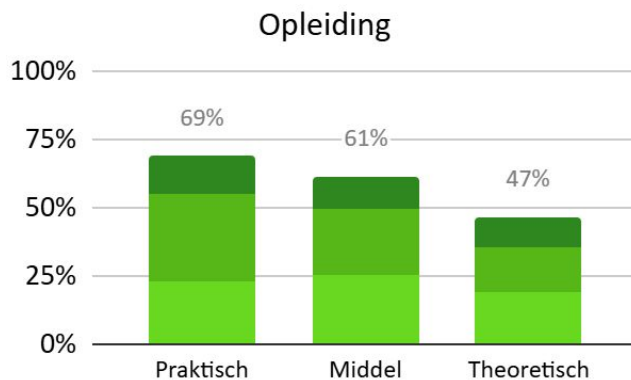
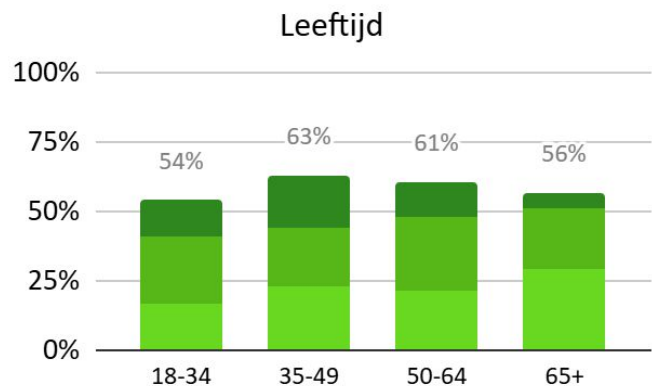
Smaak en noodzaak belangrijkste motivaties om diergebruik *niet* te verminderen

Vraagstelling: Hieronder staan een aantal redenen waarom sommige mensen *niet* vinden dat het gebruik van dieren als voedsel verminderd moet worden. Hoe belangrijk zijn deze redenen voor u?

- Dierlijke producten zijn lekker ('lekker')
- Dierlijke producten zijn noodzakelijk voor een gezond voedingspatroon ('nodig')
- De veehouderij maakt een belangrijk deel uit van onze economie ('economie')
- De mens is van nature een vleeseter ('natuurlijk')
- Dierlijke producten eten is normaal ('normaal')
- Dieren zijn ondergeschikt aan mensen ('hiërarchie')

Natuurlijkheidsargument spreekt veganisten niet aan

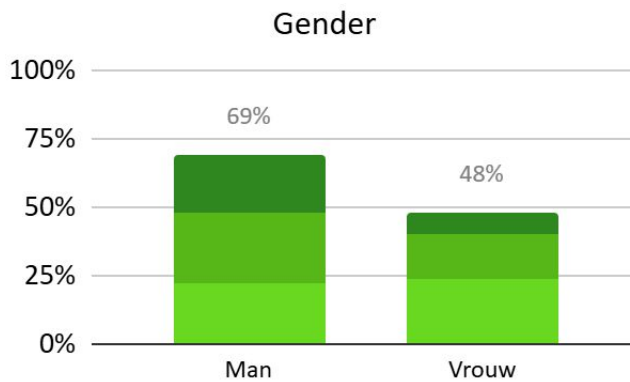
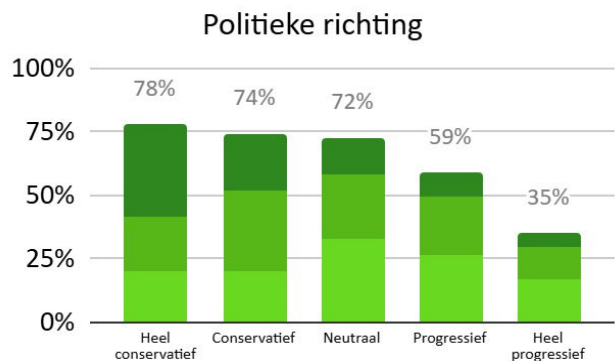
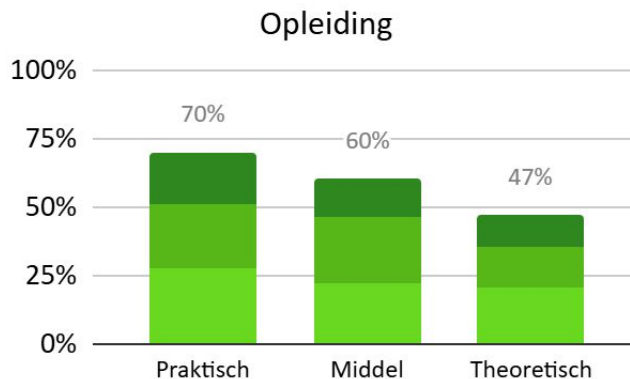
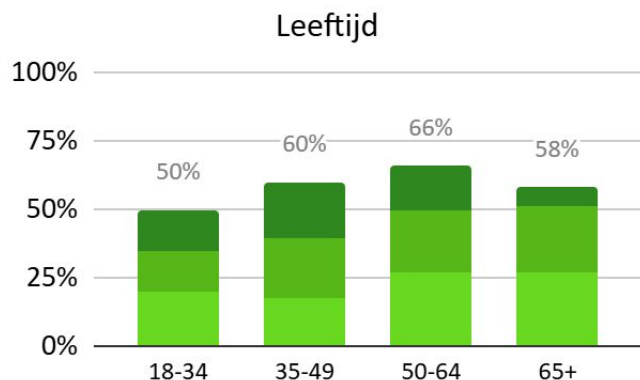

Legenda

- Enigszins belangrijk
- Belangrijk
- Heel belangrijk

Vraagstelling: "Hoe belangrijk zijn deze redenen voor u? De mens is van nature een vleeseter"

Jongeren vinden vlees eten minder normaal (of normen minder belangrijk)

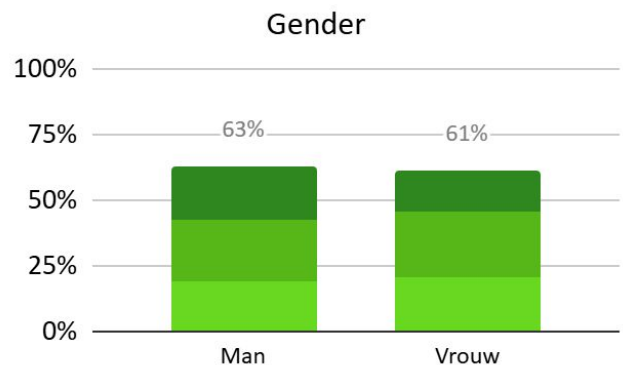
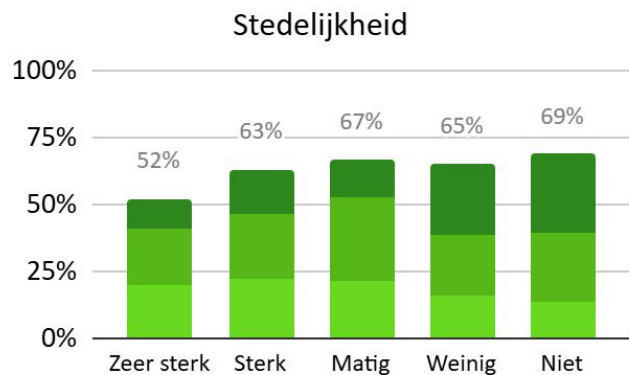
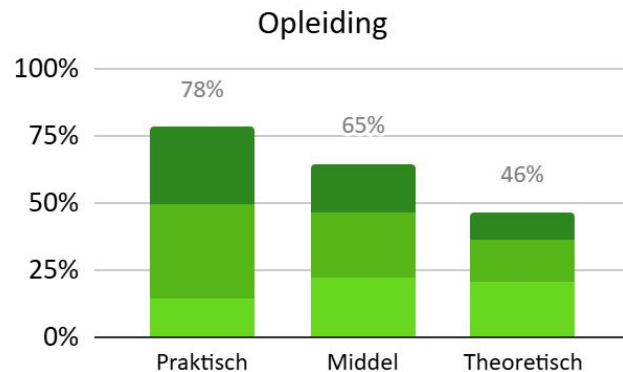
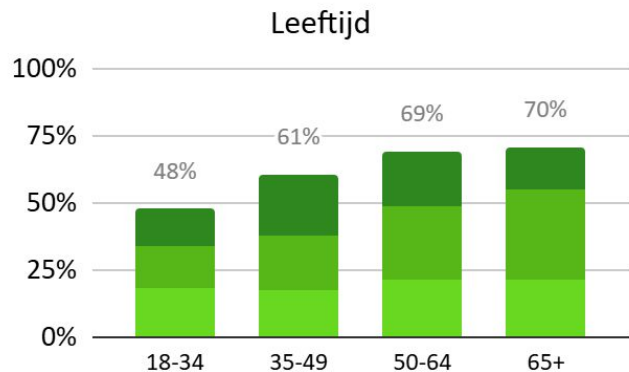

Legenda

- Enigszins belangrijk
- Belangrijk
- Heel belangrijk

Vraagstelling: "Hoe belangrijk zijn deze redenen voor u? Dierlijke producten eten is normaal"

Jongeren en stedelingen minst bezorgd over economische gevolgen

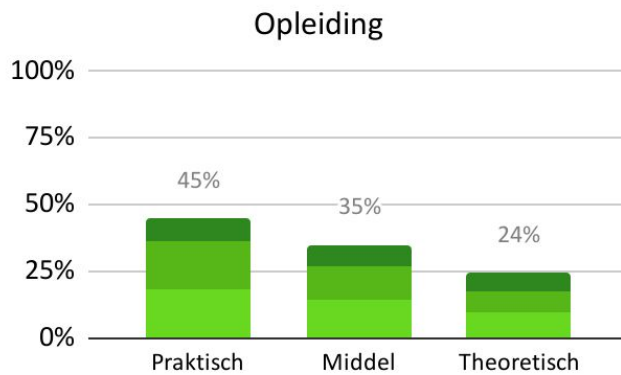
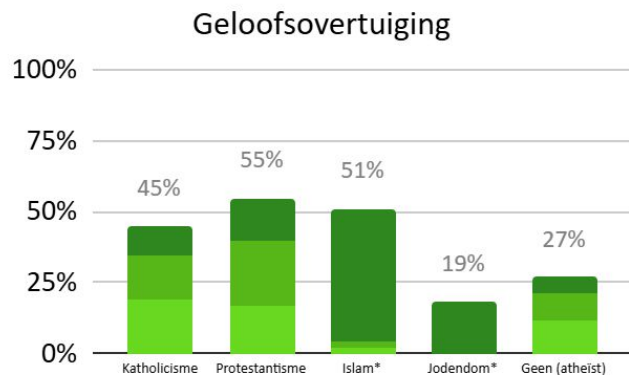
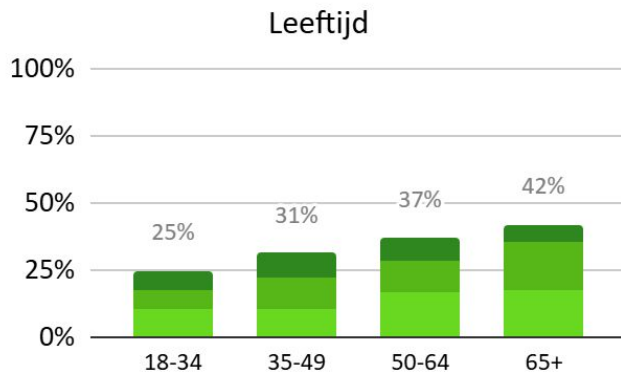
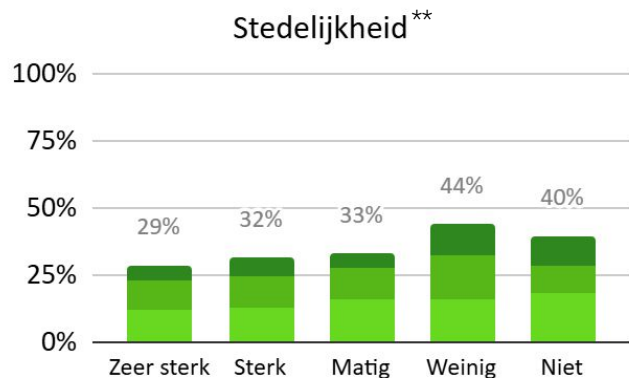

Legenda

- Enigszins belangrijk
- Belangrijk
- Heel belangrijk

Vraagstelling: "Hoe belangrijk zijn deze redenen voor u? De veehouderij maakt een belangrijk deel uit van onze economie"

Vooral religieuze mensen vinden dieren ondergeschikt aan mensen

Legenda

- Enigszins belangrijk
- Belangrijk
- Heel belangrijk

* = categorie in steekproef te klein om representatief te zijn

Vraagstelling: "Hoe belangrijk zijn deze redenen voor u? Dieren zijn ondergeschikt aan mensen"

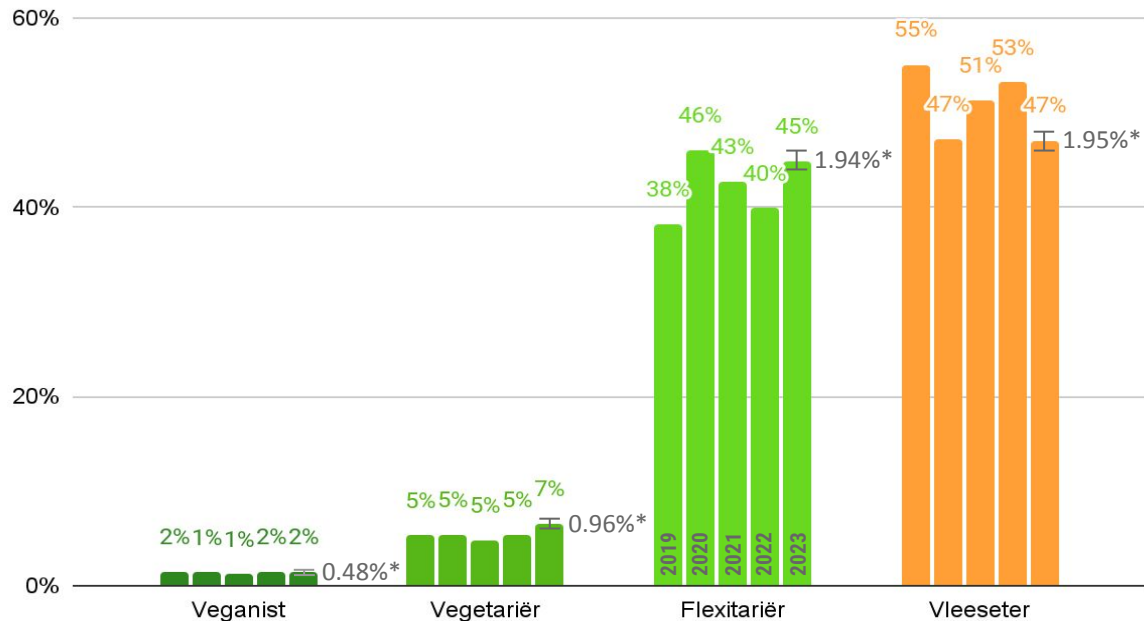
A light green map of Europe is shown with white outlines of national borders. Scattered across the map are approximately 20 small, stylized green leaf icons, representing various food patterns or ingredients across the continent. The map is set against a dark green background.

| Eetpatronen

Helpt van de Nederlanders mindert met vlees

- De helft van de Nederlanders (53%) identificeert zichzelf met een eetpatroon dat vlees vermindert of beperkt. Het percentage flexitariërs is in 2023 gestegen (nu 45%), maar fluctueert sterk door de tijd. Het percentage vegetariërs is licht gestegen van 5 naar 7%. Het aantal veganisten in Nederland ligt redelijk stabiel op 2%. Vleeseters vormen de resterende 47%,
- De grote fluctuatie tussen vleeseters en flexitariërs laat zien dat een duidelijke lijn tussen de twee moeilijk te trekken: identificatie als flexitariër is mogelijk meer een uiting van opvattingen dan van gedrag.
- Flexitariërs, vegetariërs en veganisten zijn het best vertegenwoordigd onder vrouwen en theoretisch opgeleiden. Mannen en praktisch opgeleiden identificeren zich vaker als vleeseter.
- Wat leeftijd betreft is het opvallend dat jonge volwassenen van 18-34 aanzienlijk vaker vegetariër zijn dan andere leeftijdsgroepen, terwijl het hoogste percentage flexitariërs in de groep 65+ zit.
- Flexitariërs zijn goed vertegenwoordigd bij mensen die gemakkelijk rond kunnen komen, en die juist heel moeilijk rond kunnen komen, mogelijk om economische redenen. In de tussengroepen zijn ze minder goed vertegenwoordigd.
- Respondenten met een migratie-achtergrond zijn vaker flexitariër en veganist. Onder Joodse mensen zijn veel vegetariërs. Atheïsten zijn relatief vaak flexitariër.

Groei in flexitariërs en vegetariërs, afname vleeseters

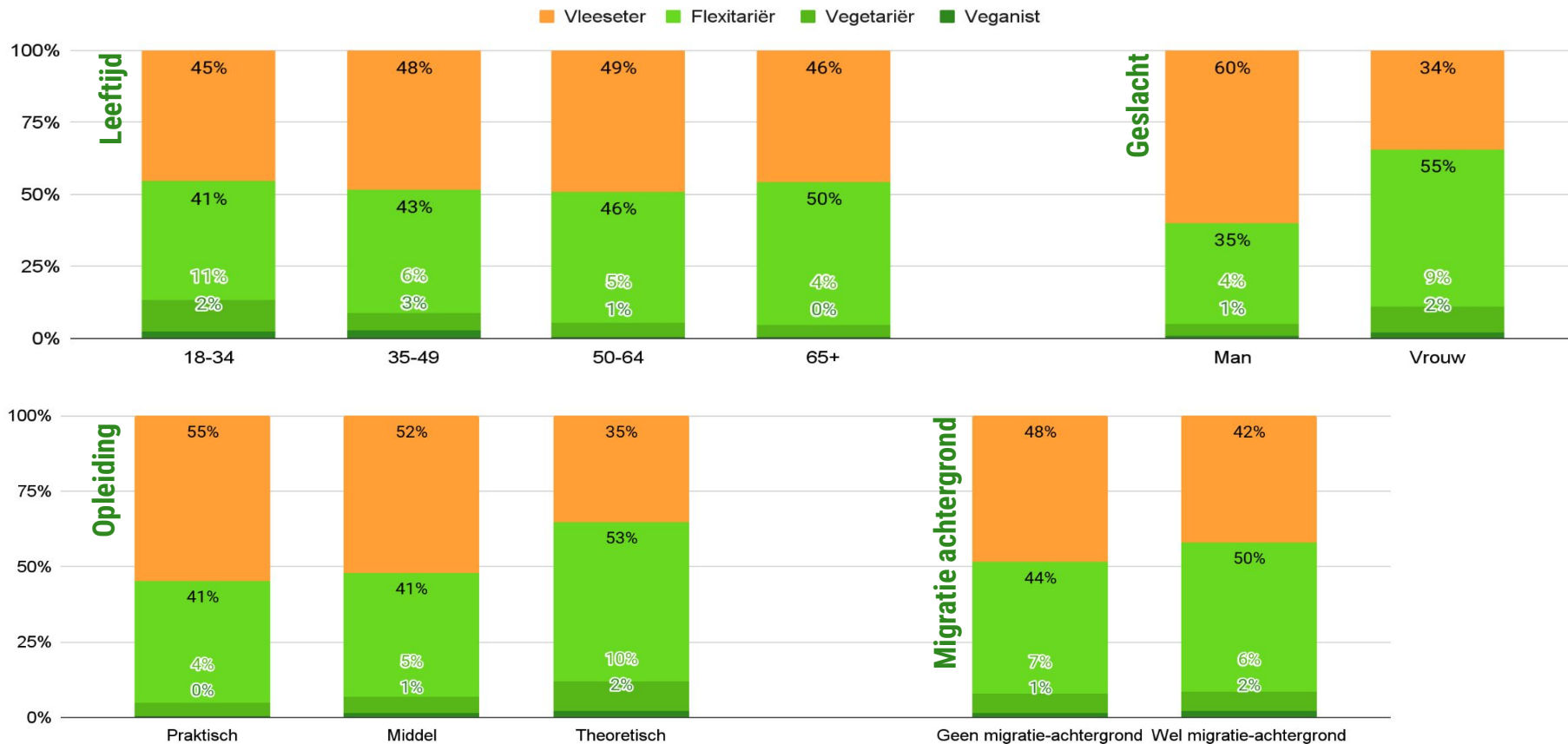
Vraagstelling: Bent u...?

- Veganist (ik eet geen vlees, vis, zuivel, eieren en andere dierlijke producten)
- vegetariër (ik eet geen vlees en vis)
- Flexitariër (ik eet bewust minder vlees of dierlijke producten)
- Vleeseter

Kieskompas 2019 (N=), 2020 (8575), 2021 (N=8571), 2022 (N=7913), 2023 (N=9131)

* foutmarge (voor andere jaren is de foutmarge vergelijkbaar)

Vrouwen, theoretisch opgeleiden, 65-plussers en mensen met migratieachtergrond vaker flexitariër

Mensen die makkelijk en heel moeilijk rondkomen vaker flexitariër

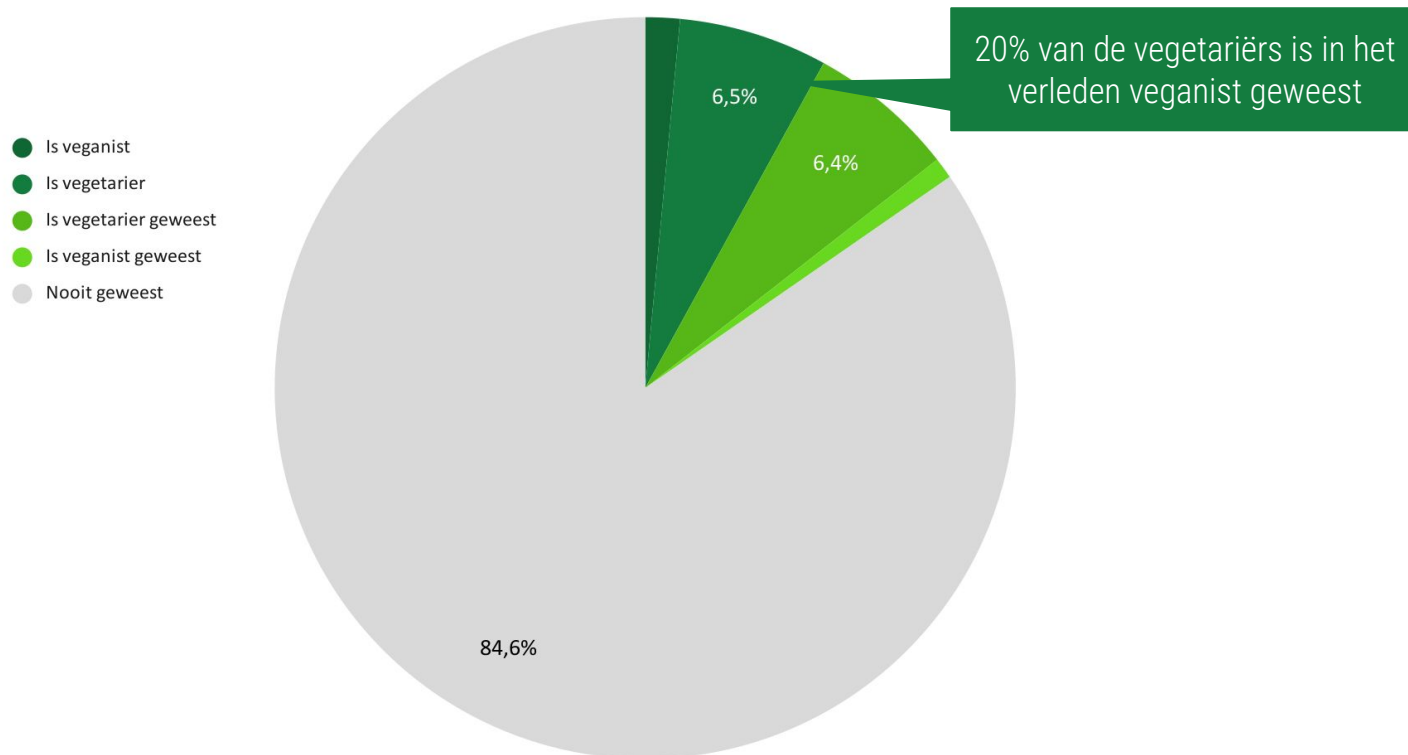
*De categorieën 'Islam', 'Jodendom' en de laagste inkomensgroep (kan 'niet' rondkomen) zijn in de steekproef onvoldoende vertegenwoordigd voor betrouwbare resultaten.

allergieën (6) alternatief (7) **alternatieven** (19) bepaal (6) beter (12) bewust (11)
biologisch (26) biologische (8) boeren (7) **dieren** (38) dierlijk (9) duur (7)
eiwit (6) **eiwitten** (27) gegeven (6) gevarieerd (7) **gezond** (26)
gezondheid (15) groenten (7) **klimaat** (15) kwaliteit (6) kweekvlees (7)
lekker (48) leven (10) lichaam (11) milieu (14) **minder** (40)
nature (6) **natuur** (13) **nodig** (43) **omnivoor** (27) omnivoren (12)
ongezond (5) peulvruchten (5) **plantaardige** (22) **producten** (43)
slager (7) smaak (6) soja (6) veehouderij (6) **vervangen** (8) vervangers (7) vitamine (5) **vleeseter** (12)
vleesvervangers (20) voeding (6) **voedingsstoffen** (10) voldoende (8)
wereld (12) wild (6)

Lang niet iedere vegetariër of veganist houdt dit vol

- Lang niet iedereen houdt een vegetarisch of veganistisch eetpatroon vol. Er zijn bijna evenveel ex-vegetariërs en -veganisten (7%) als huidige (8%). Dit duidt er op dat een groot aandeel weer terugvalt.
- Dit wil niet zeggen dat per se zij terugvallen naar een hoge mate van vleesconsumptie. Van de ex-vegetariërs is 73% nu flexitair, van de ex-veganisten is 58% nu vegetariër. 38% van de ex-vegetariërs wil wel weer vegetariër worden.
- Ruim 1 op de 10 jongeren tussen de 18-34 is in het verleden vegetariër of veganist geweest. Dat is meer dan de generaties na hen, die juist meer tijd hebben gehad om een vegetarisch of veganistisch dieet te hebben geprobeerd.
- Ex-vegetariërs hebben iets andere motivaties dan huidige vegetariërs. Ze worden minder sterk gemotiveerd door klimaat, gezondheid en dierenrechten als reden waarom vleesconsumptie omlaag zou moeten. Ook geven ze vaker 'ik weet het niet' aan. Het is op basis van de data niet te zeggen of hun motivatie al minder sterk was toen ze nog vegetariër waren, of dat die is afgenomen doordat bijvoorbeeld gehoopte gezondheidsvoordelen tegenvielen. ex-vegetariërs worden nog altijd zeer sterk gemotiveerd door dierenleed.
- Tegelijk worden ex-vegetariërs minder dan gemiddeld geremd door redenen om niet te minderen, wat mogelijkheden biedt hen terug te winnen. Ze hechten minder belang aan argumenten dat dierlijke producten eten natuurlijk, normaal of nodig is, of dat mensen boven dieren staan. Wel vinden zij smaak net zo belangrijk als de gemiddelde Nederlander.

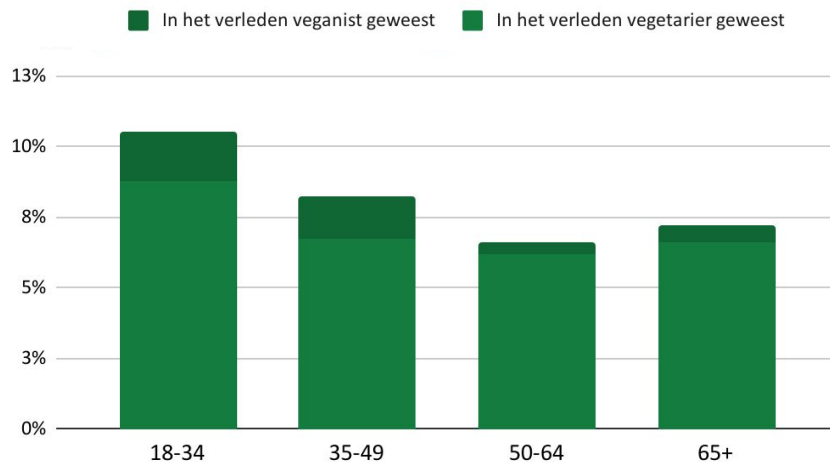
8% van de Nederlanders is vegetariër of veganist. 7% is het geweest.

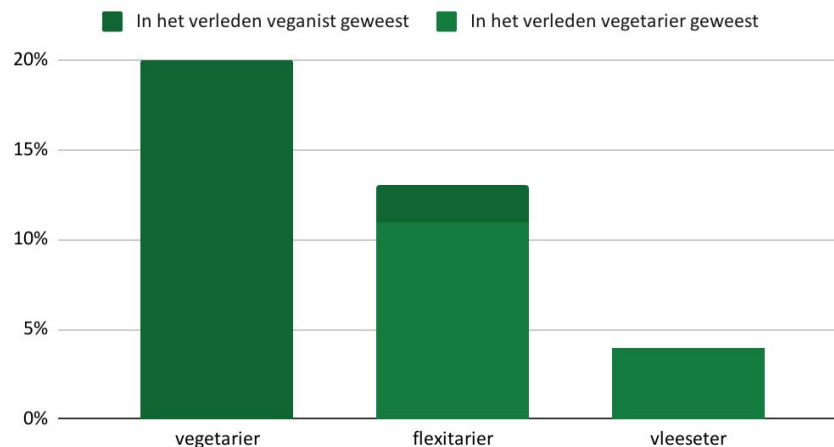
Vraagstelling: "Bent u in het verleden vegetariër of veganist geweest?" (N = 8400; alleen aan niet-vegetariërs en niet-veganisten)

Jongeren het vaakst ex-vegetariër of ex-veganist

Ex-vegetariërs en ex-veganisten

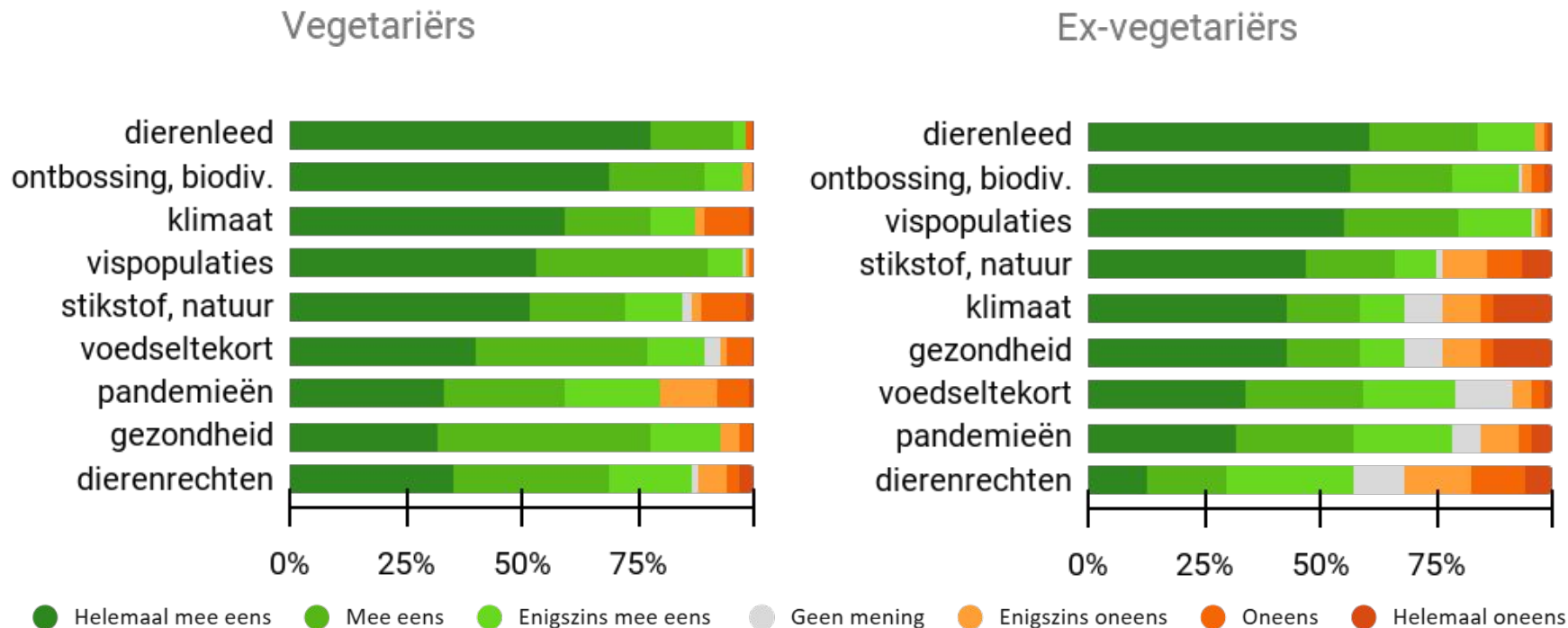

Ex-vegetariërs en ex-veganisten

Vraagstelling: "Bent u in het verleden vegetariër of veganist geweest?"
(N = 8400; alleen aan niet-vegetariërs en niet-veganisten)

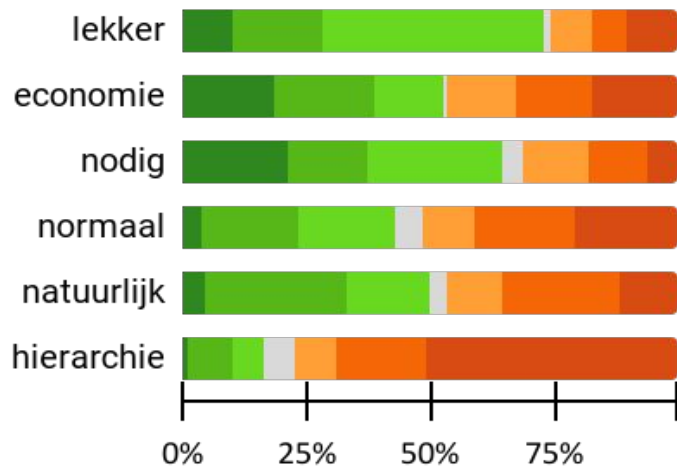
Ex-vega's minder gemotiveerd dan huidige vega's op klimaat, gezondheid en dierenrechten

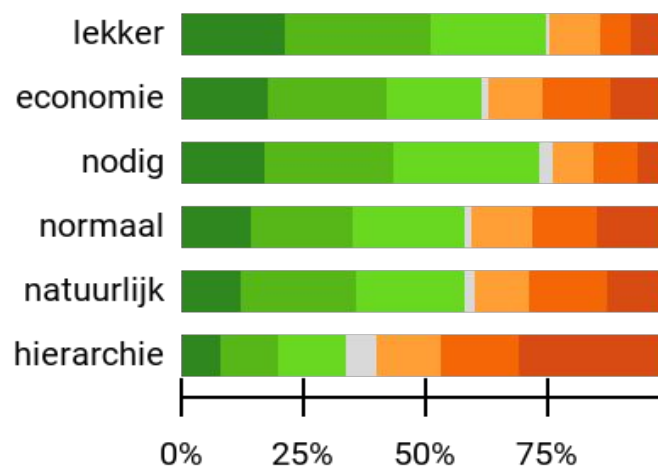
Vraagstelling: Hieronder staan een aantal redenen waarom sommige mensen vinden dat het gebruik van dieren als voedsel verminderd moet worden. Hoe belangrijk zijn deze redenen voor u?

Ex-vega's minder geremd door de-motivaties dan gemiddelde Nederlander, met uitzondering van smaak

Ex-vegetariërs

Gemiddeld

● Helemaal mee eens
 ● Mee eens
 ● Enigszins mee eens
 ● Geen mening
 ● Enigszins oneens
 ● Oneens
 ● Helemaal oneens

Vraagstelling: Hieronder staan een aantal redenen waarom sommige mensen *niet* vinden dat het gebruik van dieren als voedsel verminderd moet worden. Hoe belangrijk zijn deze redenen voor u?

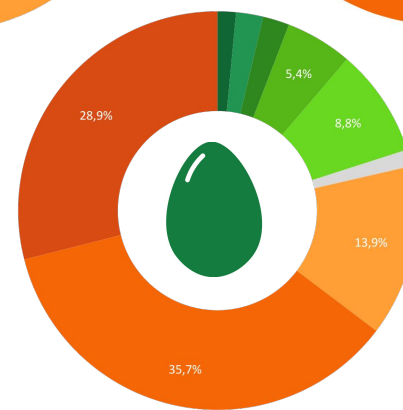
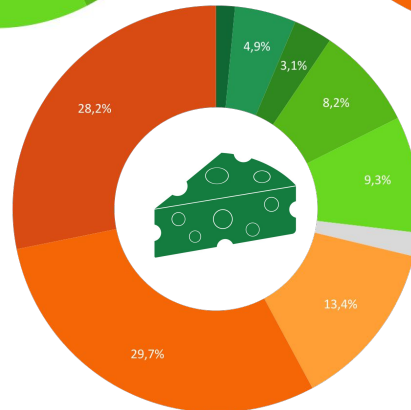
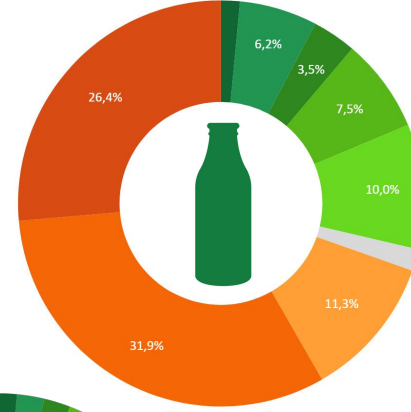
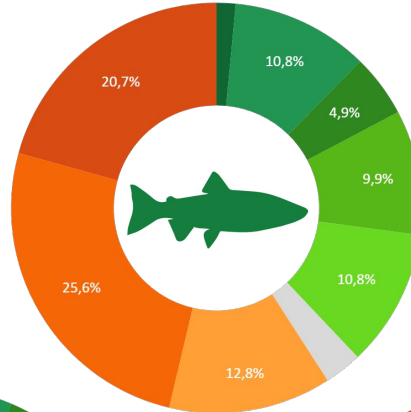
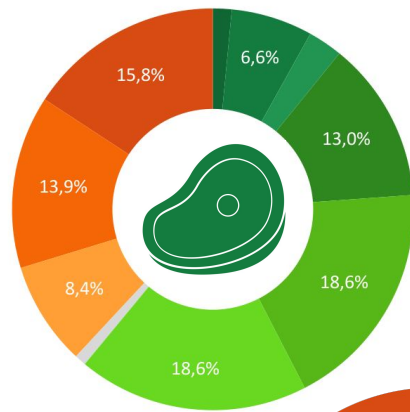

Eetintentie

Helpt Nederlanders wil minder vlees eten, 16% wil vegetariër zijn

- De helft van de Nederlanders (50%) geeft aan minder vlees te willen eten (waarvan 19% 'enigszins mee eens'). 38% wil dat niet. 11% zegt al geen vlees te eten.
- Voor andere dierlijke producten ligt het percentage dat minder wenst te eten lager: 26% wil minder vis eten (12% eet dit al niet); 21% wil minder zuivel eten of drinken (8% eet dit al niet); 20% wil minder kaas eten (6% eet dit al niet); 16% wil minder eieren eten (4% eet dit al niet).
- De helft van de vegetariërs (50%) geeft aan geen vis te eten. Dit betekent dat de andere helft dit wel doet. 26% heeft ook niet de wens om minder vis te eten, 20% heeft dit wel.
- 16% van de Nederlanders geeft aan vegetariër te willen zijn (waarvan 7% 'enigszins mee eens'); Samen met de 8% die al vegetariër of veganist is, komt het totale 'vegetarische potentieel' van Nederland daarmee op een klein kwart van de bevolking. 45% is het 'helemaal niet mee eens' en wil dus zeker geen vegetariër zijn.
- 7% van de Nederlanders zou veganist willen zijn (waarvan 4% 'enigszins'). Met de 2% die dit al is komt het 'veganistische potentieel' op 9% te liggen. Tweederde van de Nederlanders (66%) is het hier 'helemaal niet mee eens'.

Helft wil vlees minderen, andere producten veel minder

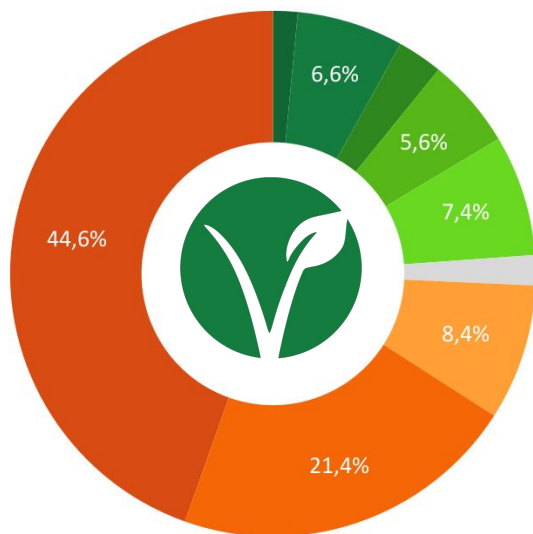

- Is al veganist
- Is al vegetarier
- Eet al geen vlees
- Helemaal mee eens
- Mee eens
- Enigszins mee eens
- Geen mening
- Enigszins oneens
- Oneens
- Helemaal oneens

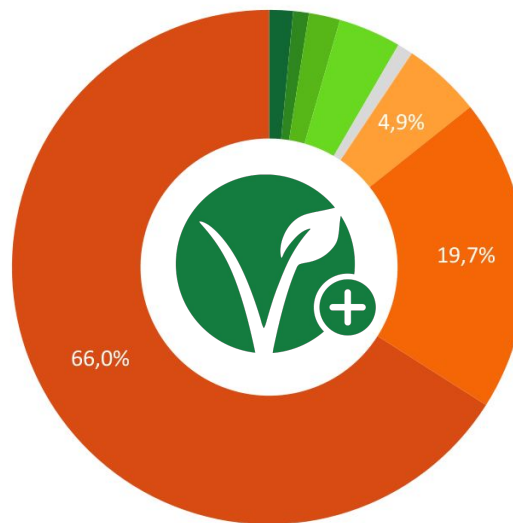
Stelling: "Ik zou minder ... willen eten/drinken" [vlees*, vis, kaas, zuivel, eieren] *niet voorgelegd aan vegetariërs

16% van Nederlanders wil vegetariër zijn, 7% veganist.

Wil vegetariër zijn

Wil veganist zijn

- Is al veganist
- Is al vegetarier
- Helemaal mee eens
- Mee eens
- Enigszins mee eens
- Geen mening
- Enigszins oneens
- Oneens
- Helemaal oneens

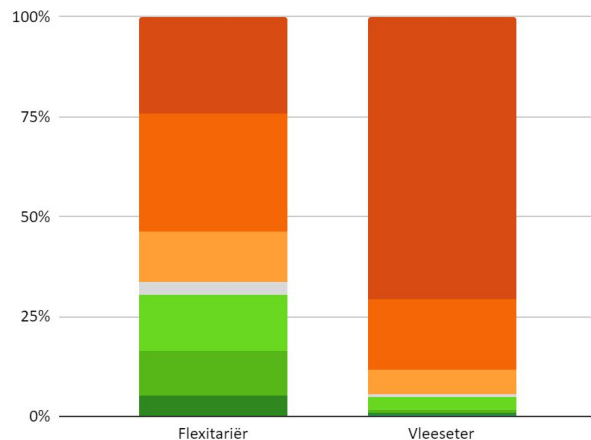
Stelling: "Ik zou vegetariër willen zijn", "ik zou veganist willen zijn"
(niet voorgelegd aan vegetariërs resp. veganisten en vegetariërs)

Grootste vega-potentieel bij vrouwen, midden- en theoretisch opgeleid

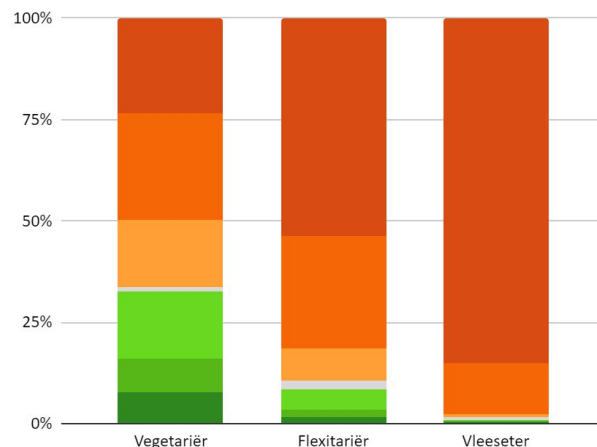
- De wens van vleesminderaars om 'door te stromen' is beperkt. 30% van de flexitariërs zou vegetariër willen zijn, 9% veganist. Van de vegetariërs zou een op de drie (33%) veganist willen zijn.
- De wens om vegetariër te zijn is het sterkst aanwezig bij mensen die zichzelf omschrijven als 'heel links' (36%) en 'links' (30%). Bij vrouwen (24%) is de wens sterker aanwezig dan bij mannen (10%) en bij jongeren (23%) sterker dan bij andere leeftijdsgroepen (14-17%). Bij mensen met een migratie-achtergrond (24%) meer dan zonder (15%); Bij atheïsten (19%) meer dan bij gelovigen (10-15%), en bij theoretisch opgeleiden (20%) meer dan bij middel (17%) of praktisch (13%) opgeleiden.
- Ondanks de beperkte 'doorstroomwens' ligt bij de doelgroep flexitariërs wel het grootste potentieel voor nieuwe vegetariërs. Dit omdat zij een grote groep uitmaken in de totale bevolking.
- Wanneer groepsomvang wordt meegenomen blijkt ook dat mensen zonder migratie-achtergrond als doelgroep een groter potentieel hebben dan mensen met, ondanks de lagere interesse in vegetarisme. Het potentieel bij middel opgeleiden blijkt dan iets groter dan onder theoretisch opgeleiden. Het potentieel onder atheïsten is veel groter dan dat onder specifieke groepen gelovigen.

30% van de flexitariërs zou vegetariër willen zijn. 33% van de vegetariërs wil veganist zijn.

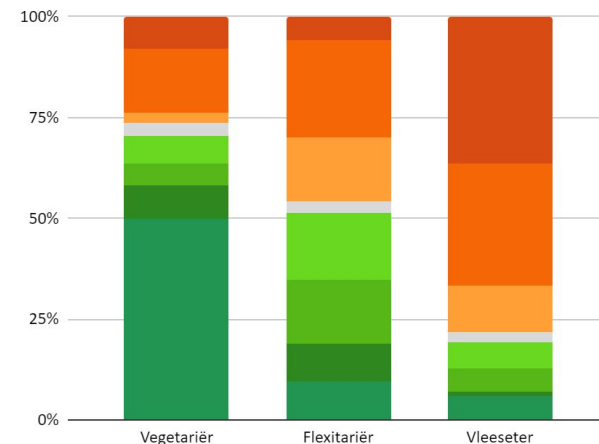
Stelling: "Ik zou vegetarier willen zijn"

Stelling: "Ik zou veganist willen zijn"

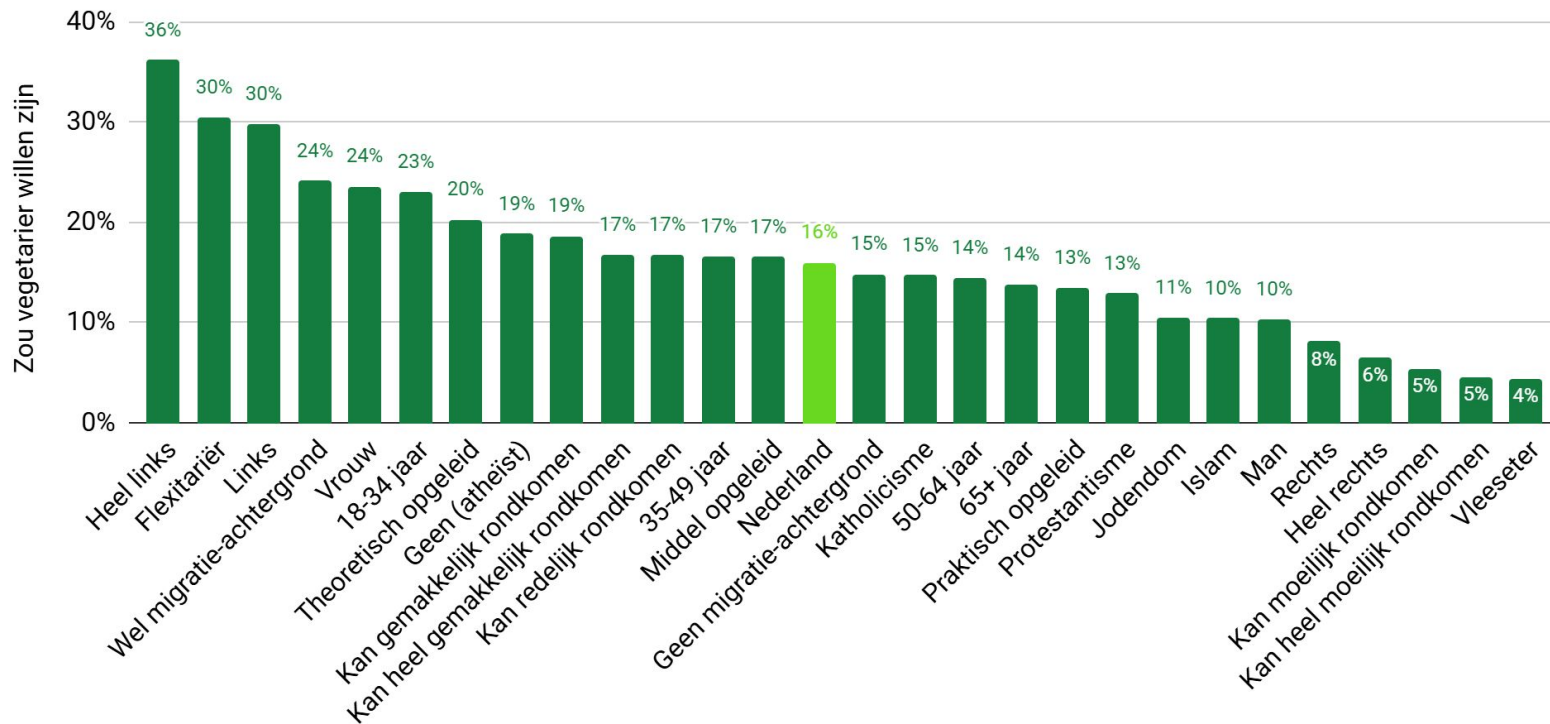

Stelling: "Ik zou minder vis willen eten"

● Helemaal mee eens
 ● Mee eens
 ● Enigszins mee eens
 ● Geen mening
 ● Enigszins oneens
 ● Oneens
 ● Helemaal oneens
 ● Eet al geen vis

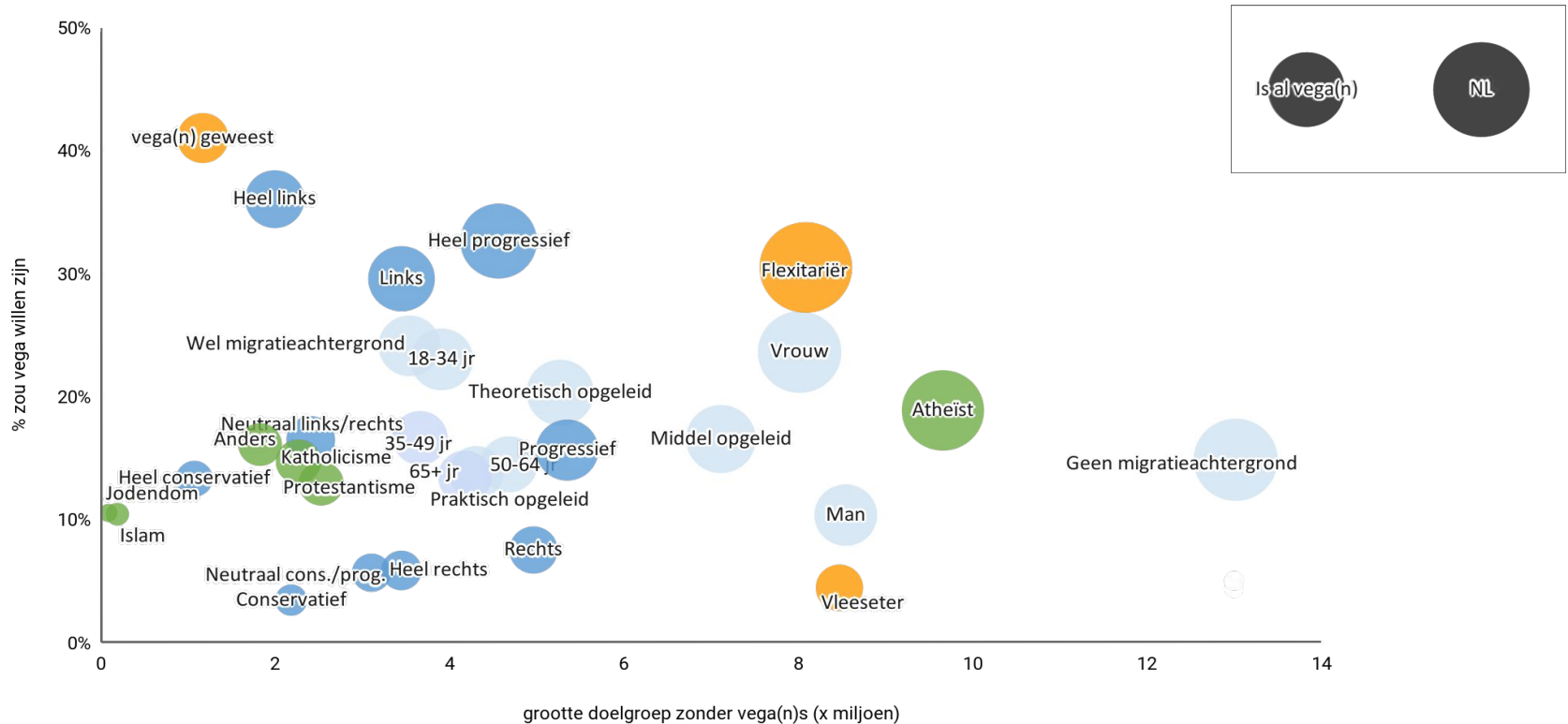
Vooral linkse en jonge mensen willen vegetariër zijn

Stelling: "Ik zou vegetariër willen zijn", helemaal mee eens, mee eens en enigszins mee eens

(niet voorgelegd aan vegetariërs resp. veganisten en vegetariërs)

Grootste potentieel bij vrouwen, middel opgeleid, atheïsten, zonder migratie-achtergrond

Stelling: "Ik zou vegetariër willen zijn", afgezet tegen de grootte van de doelgroep in Nederland. De grootte van de cirkels geeft het totaal aantal mensen aan dat vegetariër zegt te willen zijn.

Nederlanders willen samen 30% minder vlees eten

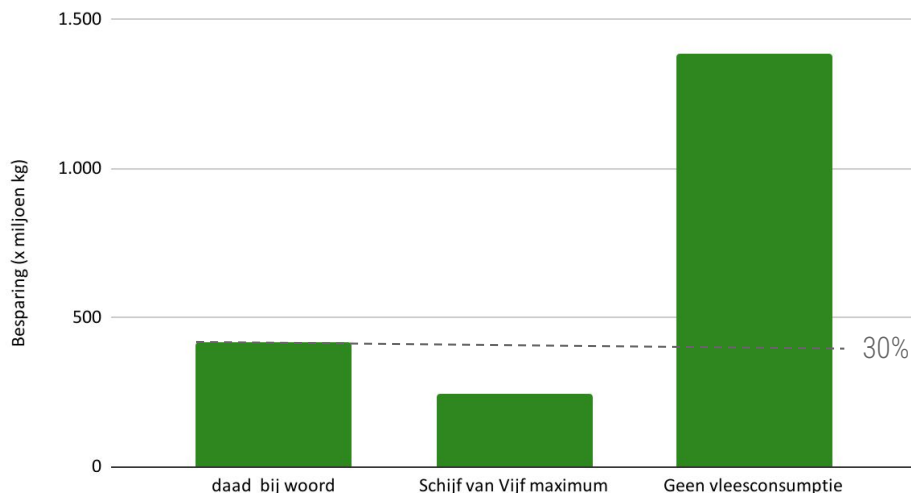
- Stel dat alle Nederlanders die in het onderzoek hebben aangegeven minder vlees te willen eten, vegetariër of veganist te willen worden, dit in 2030 ook daadwerkelijk hebben gedaan (het 'daad bij het woord' scenario), dan zou dit de nationale vleesconsumptie met ongeveer 30% reduceren.

Dat komt neer op een besparing van 417 miljoen kilo vlees. Dit is meer dan wanneer heel Nederland de maximale hoeveelheid vlees zou eten die door de Schijf van Vijf wordt aanbevolen. Het grootste deel van deze potentiële besparing (59%) komt door vleesverminderaars.

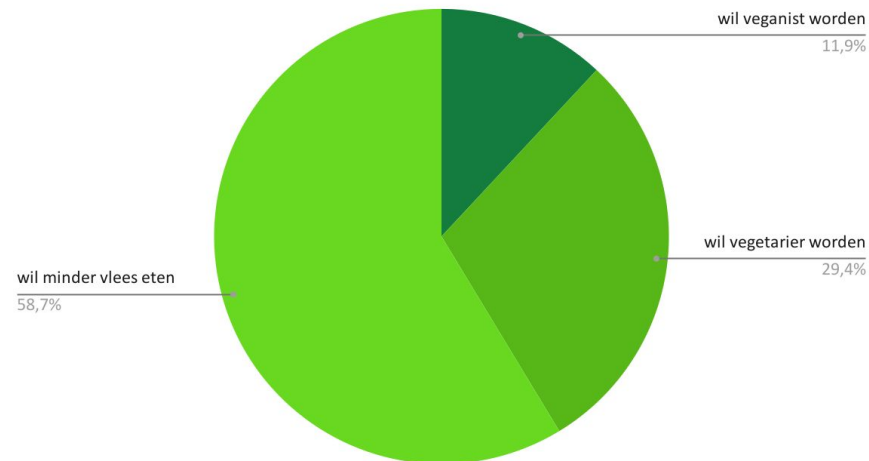
- Uitgedrukt in CO₂-besparing zou het 'daad bij het woord' scenario neerkomen op 1,6 megaton CO₂e per jaar. Dat is ongeveer een derde van de 5 megaton per jaar die de Nederlandse overheid voor 2030 als besparingsdoel heeft gesteld voor de veehouderij.
- Uitgedrukt in dieren komt het neer op een besparing van 116 miljoen dierenlevens per jaar. Dit is ongeveer 18% van het aantal landdieren dat jaarlijks in Nederland wordt geslacht. Bij de bespaarde dierenlevens zijn echter ook zeedieren meegenomen.

Potentiële besparing vleesverminder-intenties: 417 miljoen kg vlees per jaar

Vleesbesparing in 2030 in verschillende scenario's

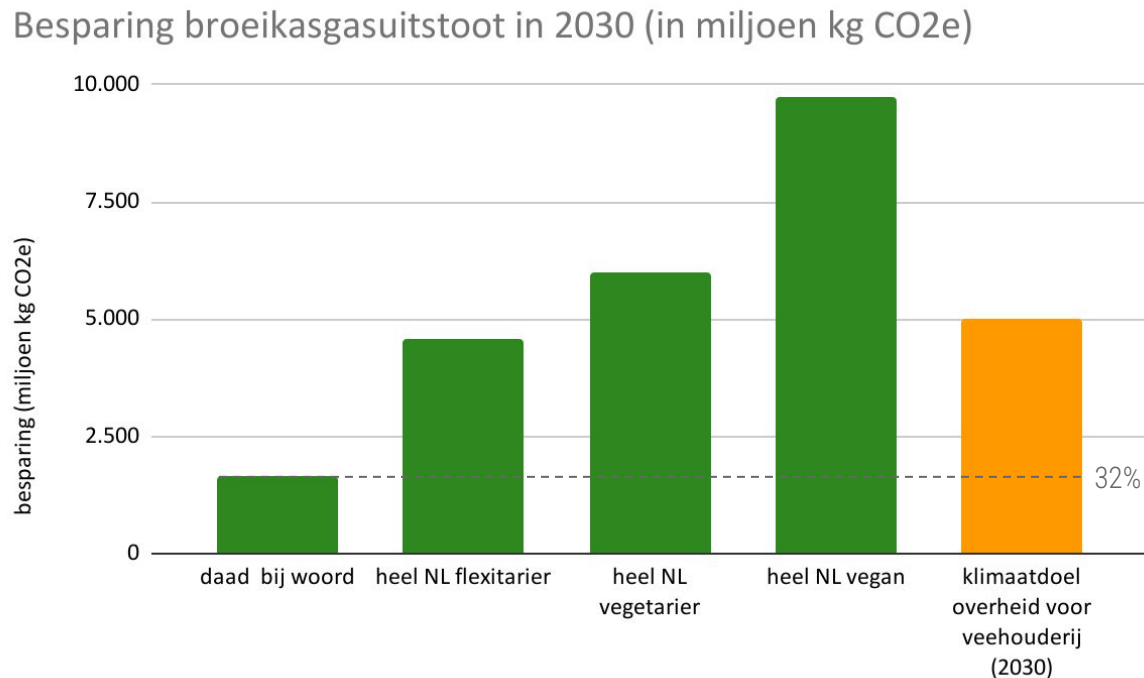

Totaal verminderpotentieel

Berekening van potentiële vleesvermindering per jaar in 2030, ten opzichte van een gelijkblijvende vleesconsumptie (obv [WER, 2024](#)) en een geschatte 18,5 miljoen Nederlanders in 2030. Hierbij is aangenomen dat minder vlees eten een 50% vermindering inhoudt.

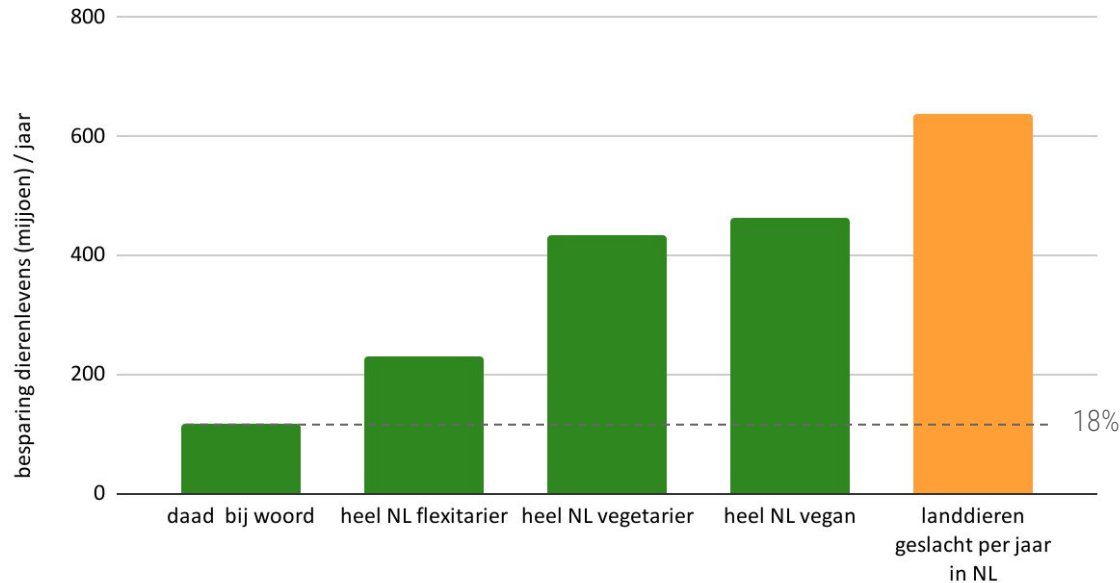
Potentiele CO₂-besparing: 1,6 megaton per jaar

Berekening van potentiële besparing broeikasgasuitstoot (CO₂e) per jaar in 2030, (op basis van [Van Dooren et al., 2014](#)) ten opzichte van een gelijkblijvende vleesconsumptie en een geschatte 18,5 miljoen Nederlanders in 2030. Hierbij is aangenomen dat minder vlees eten een vermindering inhoudt volgens het 'semi-vegetarian' dieet in Van Dooren et al.

Potentiele besparing: 116 miljoen dieren per jaar

Besparing dierenlevens in 2030

Berekening van potentiële besparing in dierenlevens per jaar in 2030, (op basis van [ProVeg, 2017](#)) ten opzichte van een gelijkblijvende vleesconsumptie en een geschatte 18,5 miljoen Nederlanders in 2030. Hierbij is aangenomen dat minder vlees eten een 50% vermindering inhoudt.

A light green map of the Netherlands is shown with white outlines of its provinces. Scattered across the map are approximately 18 small, stylized green leaf icons. In the bottom left corner, there is a vertical line followed by the text 'Doelgroepprofielen' in a bold, dark green font. A single green leaf icon is positioned to the right of the text.

| Doelgroepprofielen

Gebruiksaanwijzing doelgroepprofielen

Op de volgende pagina's zijn profielen opgenomen van verschillende doelgroepen binnen de Nederlandse bevolking. De profielen laten zien hoe deze groepen denken over de transitie naar plantaardige voeding.

In het donkergroene vierkant is aangegeven hoe groot de doelgroep is vergeleken met de Nederlandse bevolking.

De lichtgroene balk geeft het Nederlands gemiddelde aan dat het met de stelling eens is (optelsom mee eens, enigszins mee eens, helemaal mee eens) zodat de resultaten daar eenvoudig mee vergeleken kunnen worden.

Hoe deze profielen te gebruiken

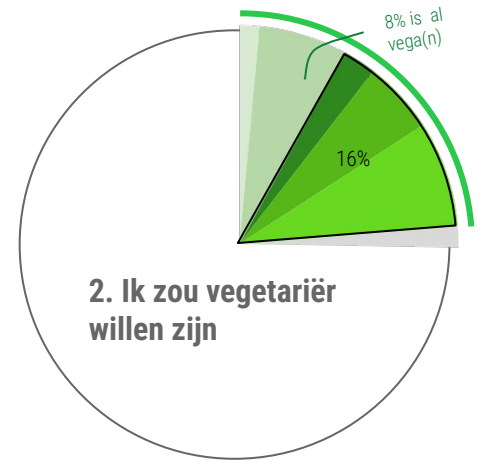
De profielen geven inzicht in de mate waarin de doelgroep openstaat voor plantaardige voeding / vleesvermindering en welke argumenten en tegenargumenten de doelgroep het meest aanspreken. Deze informatie kan worden gebruikt bij het opzetten van doelgroepgerichte campagnes of marketing.

Sterke overtuigingen zetten eerder aan tot actie dan zwakke. Let daarom bij het vergelijken van de motivaties en barrières ook op de donkergroene balkjes ("heel belangrijk").

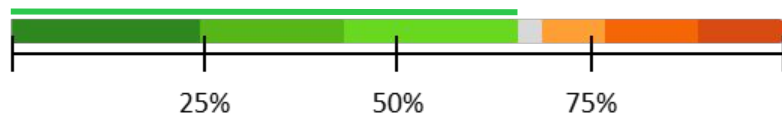
Alle Nederlanders

100%
van NL
bevolking

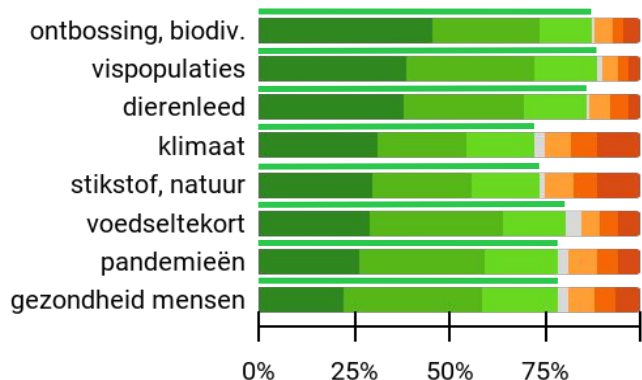
Van de Nederlanders is 8% vegetariër of veganist, 16% zou het wel willen zijn. Ontbossing en het verdwijnen van dier- en plantensoorten is de belangrijkste motivatie om minder vlees te eten. Smaak is de belangrijke reden toch dieren te blijven consumeren.

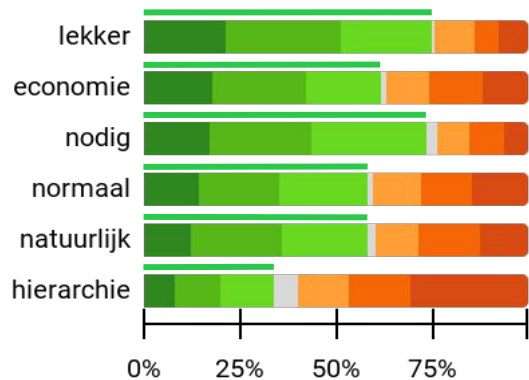
1. We moeten minder dierlijk/meer plantaardig willen eten

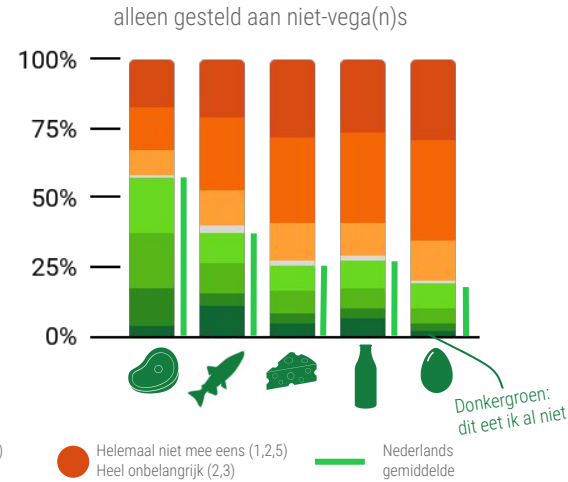
3. Motivaties om minder dieren te eten

4. Barrières om minder dieren te eten

5. Dit zou ik minder willen eten

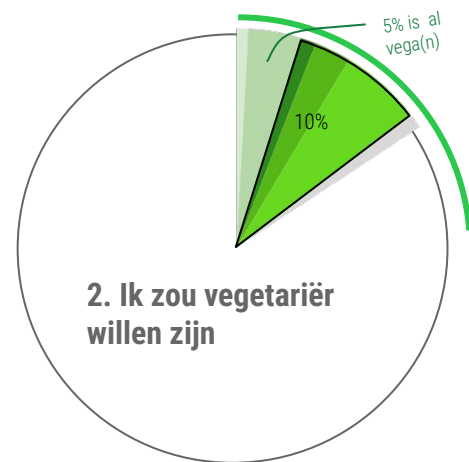
● Heel belangrijk (3,4)
 ● Mee eens (1,2,5)
 ● Enigszins mee eens (1,2,5)
 ● Ik weet het niet (1,2,5)
 ● Enigszins onbelangrijk (3,4)
 ● Niet mee eens (1,2,5)

● Heel belangrijk (2,3)
 — Nederlands gemiddelde

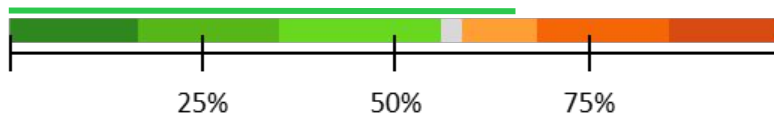
Mannen

50%
van NL
bevolking

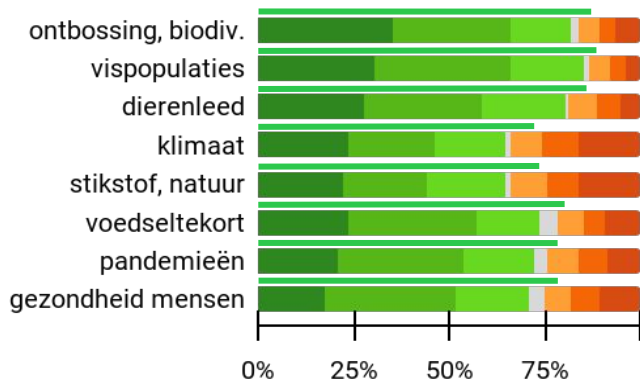
5% van de mannen is vegetariër of veganist, 10% zou het wel willen zijn. De intentie om te minderen is lager dan gemiddeld. Smaak, normen, noodzaak, natuurlijkheid en hiërarchie zijn meer dan gemiddeld een reden om wel dieren te willen consumeren.

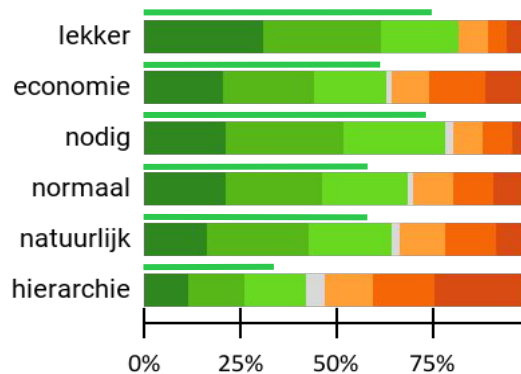
1. We moeten minder dierlijk/meer plantaardig willen eten

3. Motivaties om minder dieren te eten

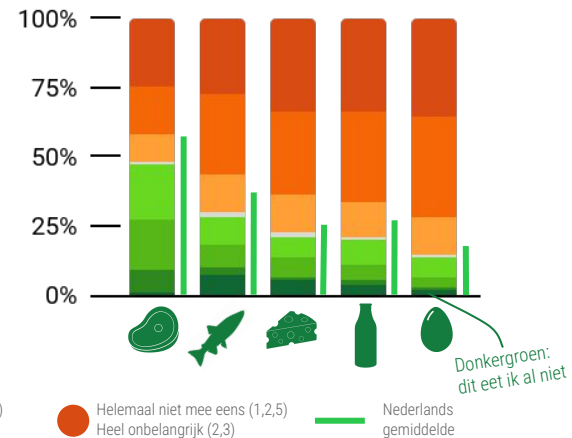

4. Barrières om minder dieren te eten

5. Dit zou ik minder willen eten

alleen gesteld aan niet-vega(n)s

● Helemaal mee eens (1,2,5)
Heel belangrijk (3,4)

● Mee eens (1,2,5)
Belangrijk (3,4)

● Enigszins mee eens (1,2,5)
Enigszins belangrijk (3,4)

● Ik weet het niet (1,2,5)
Geen mening (3,4)

● Enigszins oneens (1,2,5)
Enigszins onbelangrijk (3,4)

● Niet mee eens (1,2,5)
Onbelangrijk (3,4)

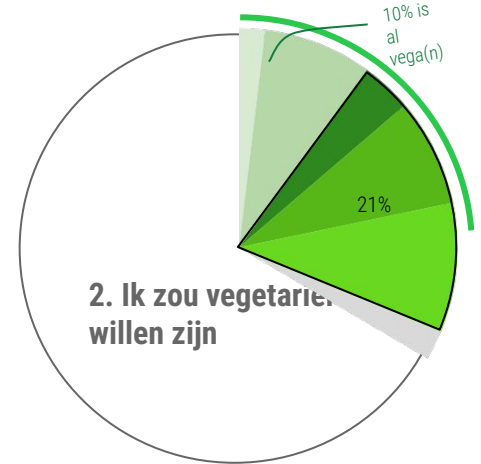
● Helemaal niet mee eens (1,2,5)
Heel onbelangrijk (2,3)

— Nederlands gemiddelde

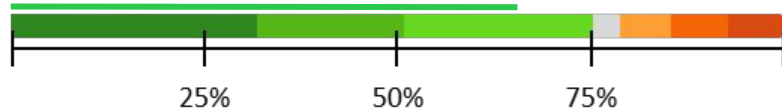
Vrouwen

50%
van NL
bevolking

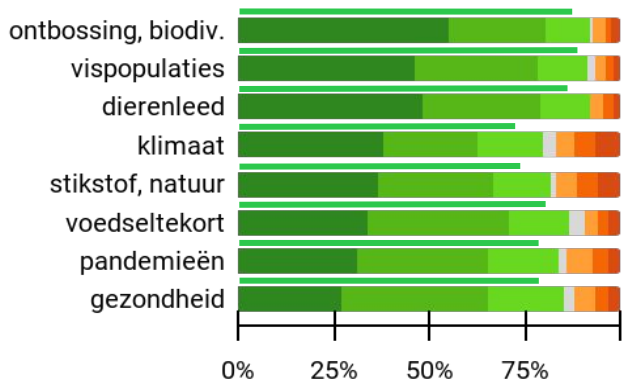
10% van de vrouwen is vegetariër of veganist, 21% zou het wel willen worden. Dierenleed is meer dan gemiddeld een motivatie om minder dieren te eten. Smaak is minder dan gemiddeld een reden om wel dieren te willen consumeren.

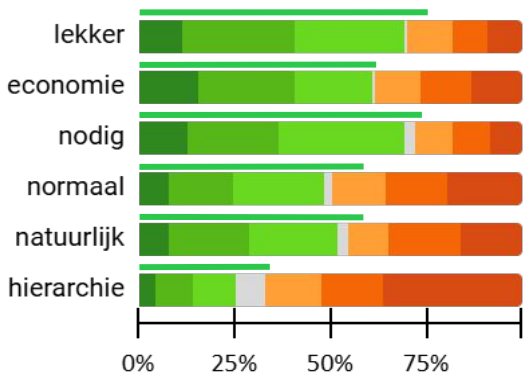
1. We moeten minder dierlijk/meer plantaardig willen eten

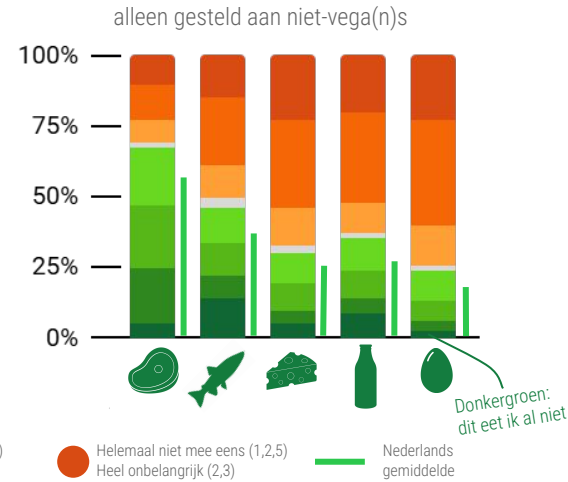
3. Motivaties om minder dieren te eten

4. Barrières om minder dieren te eten

5. Dit zou ik minder willen eten

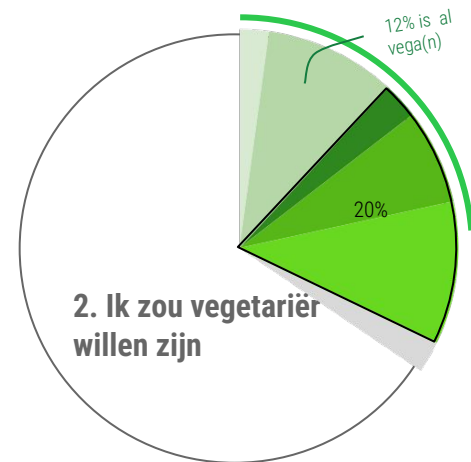

● Helemaal mee eens (1,2,5) Heel belangrijk (3,4)
 ● Mee eens (1,2,5) Belangrijk (3,4)
 ● Enigszins mee eens (1,2,5) Enigszins belangrijk (3,4)
 ● Ik weet het niet (1,2,5) Geen mening (3,4)
 ● Enigszins oneens (1,2,5) Enigszins onbelangrijk (3,4)
 ● Niet mee eens (1,2,5) Onbelangrijk (3,4)

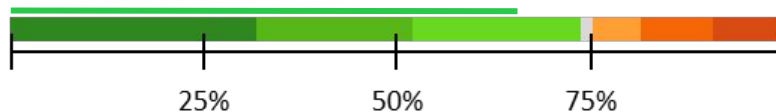
Jongeren (18-34 jr)

25% van NL bevolking

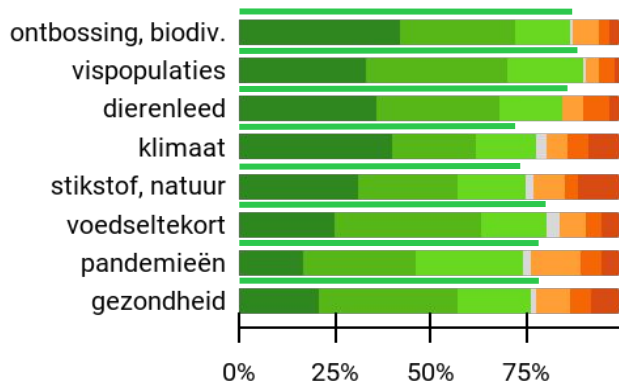
12% van de jongeren is vegetariër of veganist, 20% zou het wel willen worden. Het klimaat is meer dan gemiddeld een sterke motivatie om minder dieren te eten. De economie is veel minder dan gemiddeld een reden om dieren te blijven consumeren.

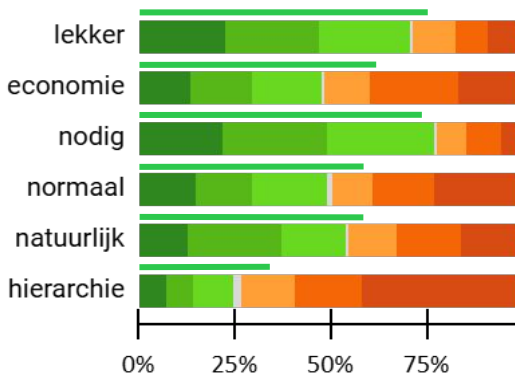
1. We moeten minder dierlijk/meer plantaardig willen eten

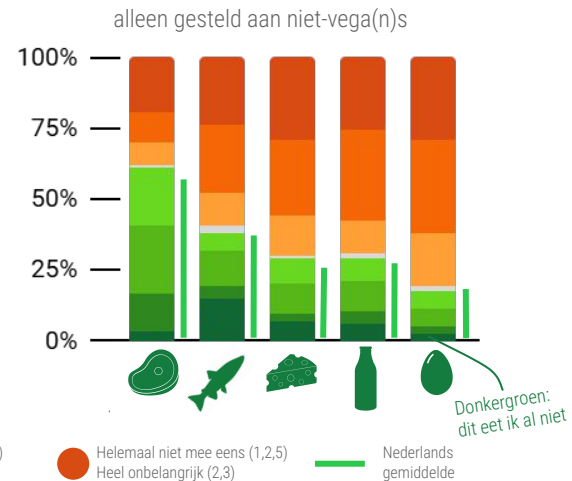
3. Motivaties om minder dieren te eten

4. Barrières om minder dieren te eten

5. Dit zou ik minder willen eten

Helemaal mee eens (1,2,5)
Heel belangrijk (3,4)

Mee eens (1,2,5)
Belangrijk (3,4)

Enigszins mee eens (1,2,5)
Enigszins belangrijk (3,4)

Ik weet het niet (1,2,5)
Geen mening (3,4)

Enigszins oneens (1,2,5)
Enigszins onbelangrijk (3,4)

Niet mee eens (1,2,5)
Onbelangrijk (3,4)

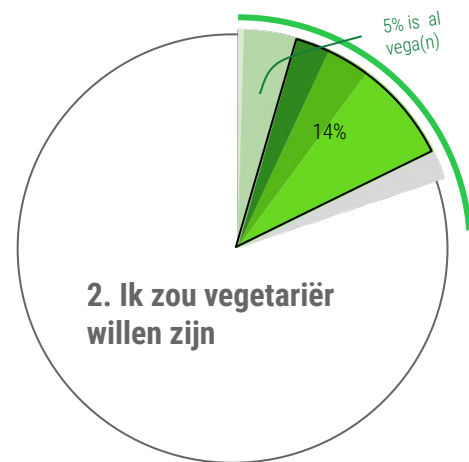
Helemaal niet mee eens (1,2,5)
Heel onbelangrijk (2,3)

Nederlands gemiddelde

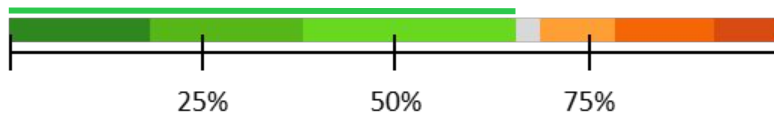
Ouderen (65+ jr)

25% van NL bevolking

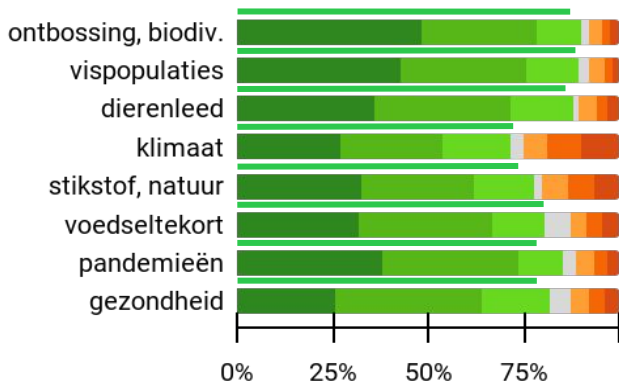
5% van de 65-plussers is vegetariër of veganist, 14% zou het wel willen worden. Pandemieën zijn meer dan gemiddeld een motivatie om minder dieren te eten. De economie en hiërarchie zijn meer dan gemiddeld een reden om dieren te blijven consumeren. Opvallend is dat ouderen minder vaak dan gemiddeld denken dat dierlijke producten nodig zijn voor hun gezondheid.

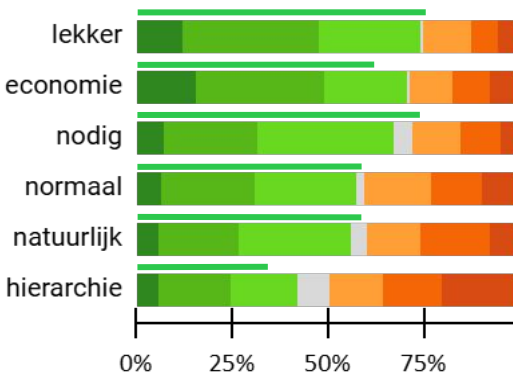
1. We moeten minder dierlijk/meer plantaardig willen eten

3. Motivaties om minder dieren te eten

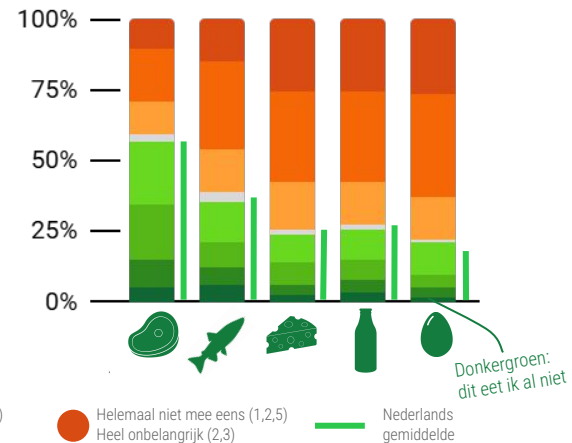

4. Barrières om minder dieren te eten

5. Dit zou ik minder willen eten

alleen gesteld aan niet-vega(n)s

Helemaal mee eens (1,2,5) Heel belangrijk (3,4)

Mee eens (1,2,5) Belangrijk (3,4)

Enigszins mee eens (1,2,5) Enigszins belangrijk (3,4)

Ik weet het niet (1,2,5) Geen mening (3,4)

Enigszins oneens (1,2,5) Enigszins onbelangrijk (3,4)

Niet mee eens (1,2,5) Onbelangrijk (3,4)

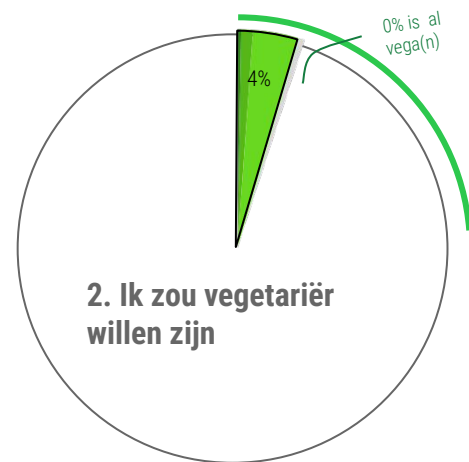
Helemaal niet mee eens (1,2,5) Heel onbelangrijk (2,3)

Nederlands gemiddelde

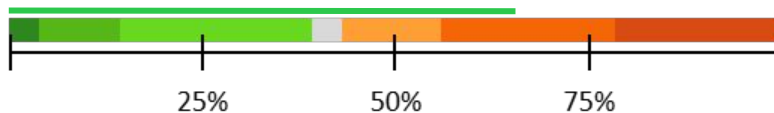
Vleeseters

47%
van NL
bevolking

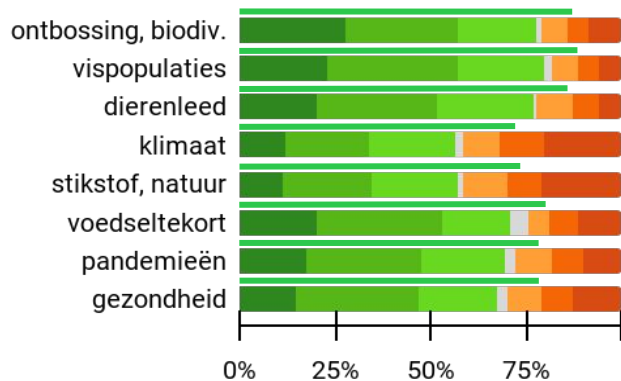
4% van de mensen die aangeeft een vleeseter te zijn, zou vegetariër willen worden. Wel geeft 35% van de vleeseters aan minder vlees te willen eten. Voedseltekort is voor deze groep meer dan gemiddeld een sterke motivatie om minder dieren te eten.

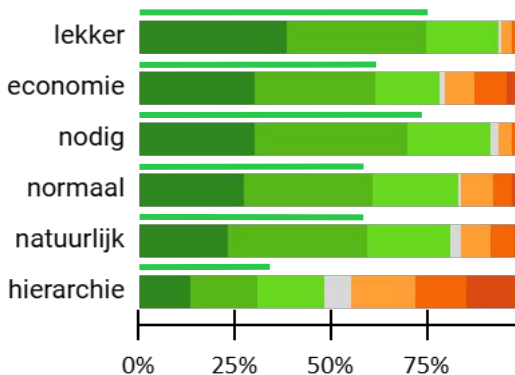
1. We moeten minder dierlijk/meer plantaardig willen eten

3. Motivaties om minder dieren te eten

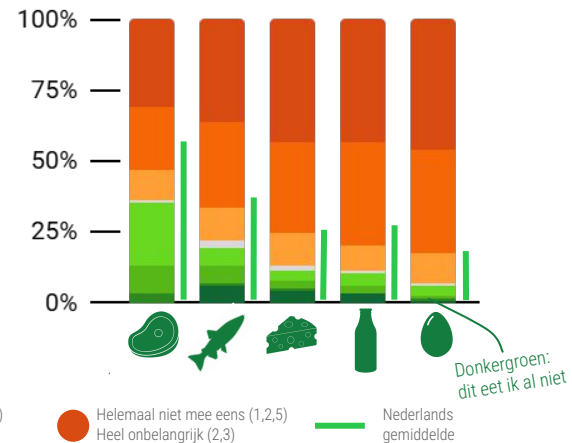

4. Barrières om minder dieren te eten

5. Dit zou ik minder willen eten

alleen gesteld aan niet-vega(n)s

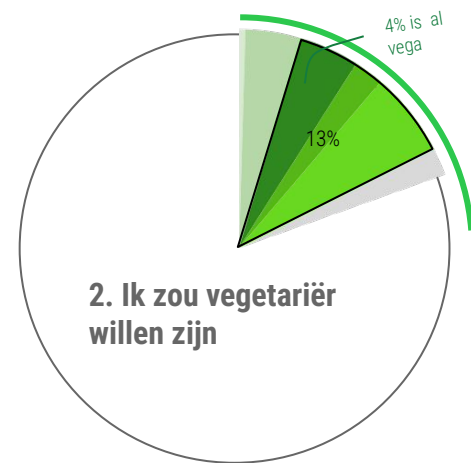

● Helemaal mee eens (1,2,5) Heel belangrijk (3,4)
● Mee eens (1,2,5) Belangrijk (3,4)
● Enigszins mee eens (1,2,5) Enigszins belangrijk (3,4)
● Ik weet het niet (1,2,5) Geen mening (3,4)
● Enigszins oneens (1,2,5) Enigszins onbelangrijk (3,4)
● Niet mee eens (1,2,5) Onbelangrijk (3,4)

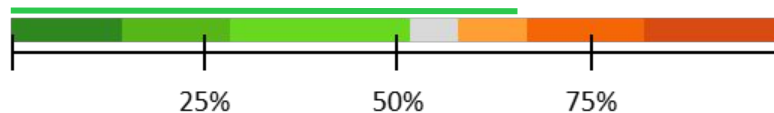
Praktisch opgeleid

25%
van NL
bevolking

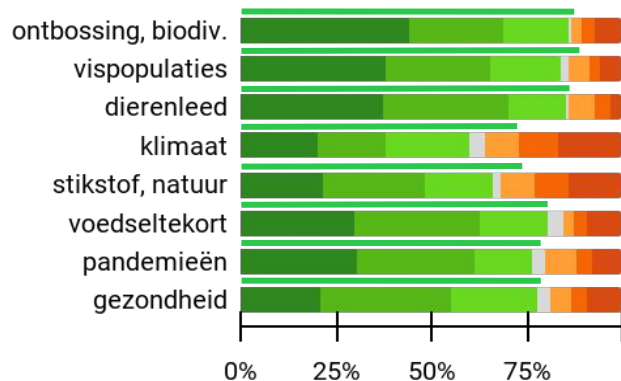
13% van de praktisch opgeleiden zou vegetariër of veganist willen zijn. Deze doelgroep wordt vooral sterk gemotiveerd door ontbossing, dierenleed, vispopulaties en voedseltekort. Klimaat en stikstof zijn voor hen veel minder belangrijk. Ze reageren ook veel sterker dan gemiddeld op barrières, met name economie, sociale norm en hiërarchie.

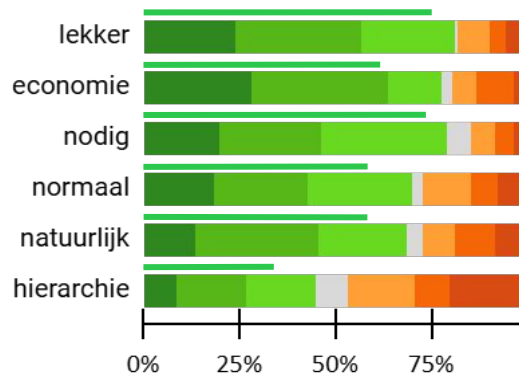
1. We moeten minder dierlijk/meer plantaardig willen eten

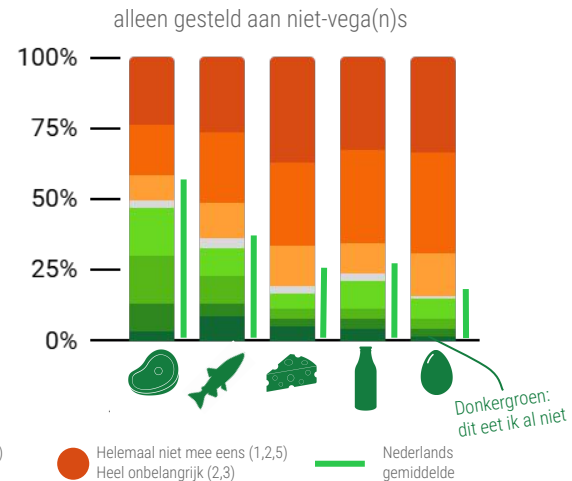
3. Motivaties om minder dieren te eten

4. Barrières om minder dieren te eten

5. Dit zou ik minder willen eten

Helemaal mee eens (1,2,5)
Heel belangrijk (3,4)

Mee eens (1,2,5)
Belangrijk (3,4)

Enigszins mee eens (1,2,5)
Enigszins belangrijk (3,4)

Ik weet het niet (1,2,5)
Geen mening (3,4)

Enigszins oneens (1,2,5)
Enigszins onbelangrijk (3,4)

Niet mee eens (1,2,5)
Onbelangrijk (3,4)

Helemaal niet mee eens (1,2,5)
Heel onbelangrijk (2,3)

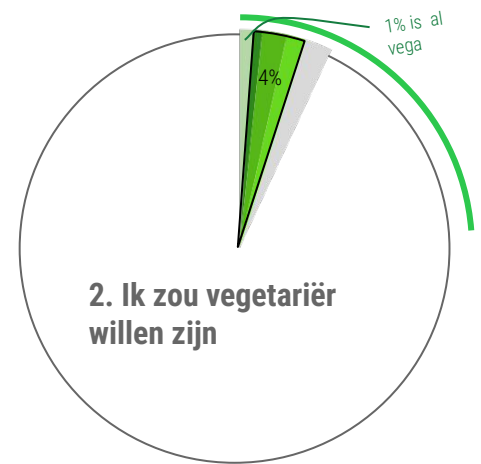
Nederlands gemiddelde

BBB achterban

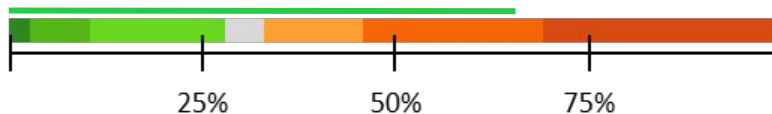
(o.b.v. stemintentie augustus 2023)

Mensen die in augustus 2023 van plan waren om op de BBB te stemmen vinden dierenleed vaker dan gemiddeld een heel belangrijke reden om minder dieren te eten. Het klimaat, de stikstofuitstoot en herstellen van de natuur vinden zij minder vaak een belangrijke reden.

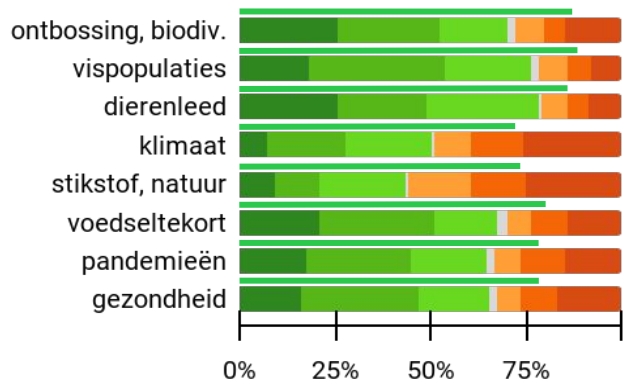
10%
van NL
bevolking

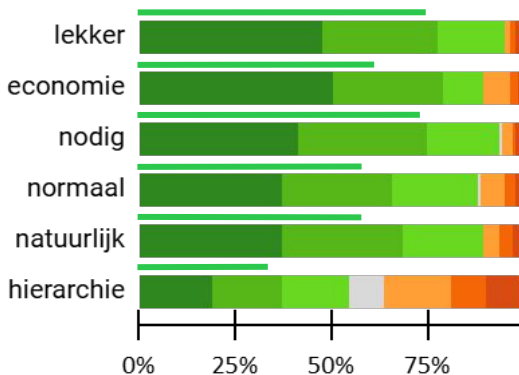
1. We moeten minder dierlijk/meer plantaardig willen eten

3. Motivaties om minder dieren te eten

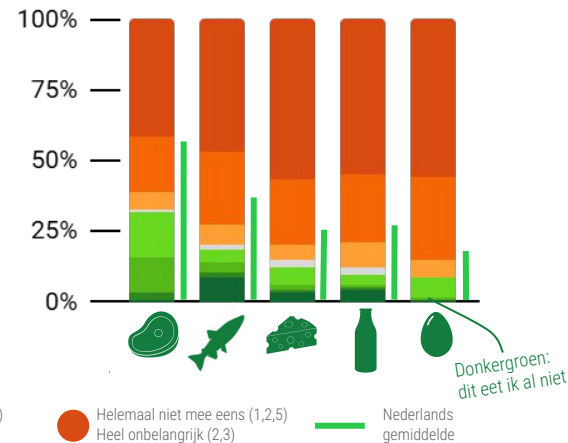

4. Barrières om minder dieren te eten

5. Dit zou ik minder willen eten

alleen gesteld aan niet-vega(n)s

● Helemaal mee eens (1,2,5) Heel belangrijk (3,4)
 ● Mee eens (1,2,5) Belangrijk (3,4)
 ● Enigszins mee eens (1,2,5) Enigszins belangrijk (3,4)
 ● Ik weet het niet (1,2,5) Geen mening (3,4)
 ● Enigszins oneens (1,2,5) Enigszins onbelangrijk (3,4)
 ● Niet mee eens (1,2,5) Onbelangrijk (3,4)

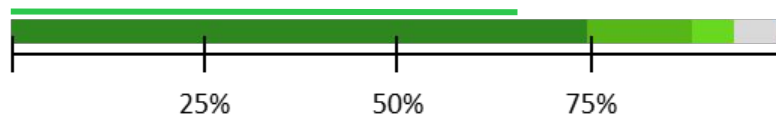
Wil vega(n) worden

15%
van NL
bevolking

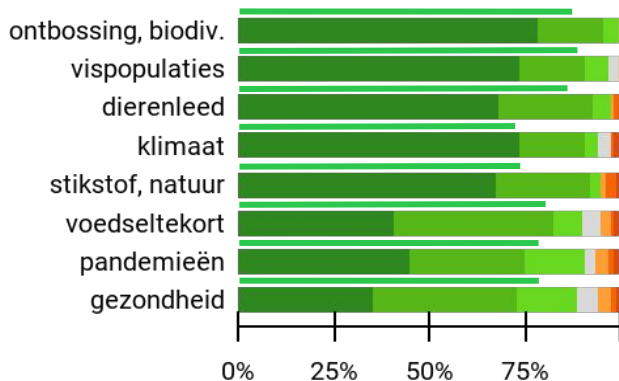
De smaak en het idee dat dierlijke producten nodig zijn voor gezondheid zijn de belangrijkste barrières om minder dieren te eten voor mensen die aangeven vegetariër of veganist te willen worden. Ze worden sterk gemotiveerd door dierenleed, biodiversiteit en ook klimaat.

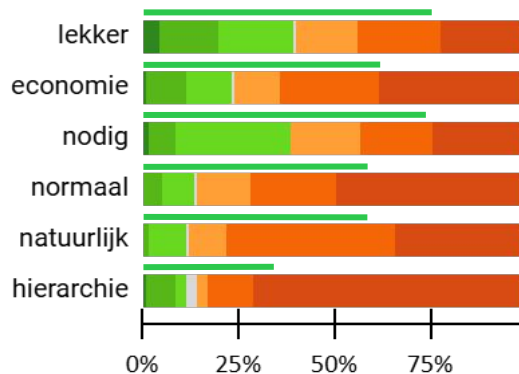
1. We moeten minder dierlijk/meer plantaardig willen eten

3. Motivaties om minder dieren te eten

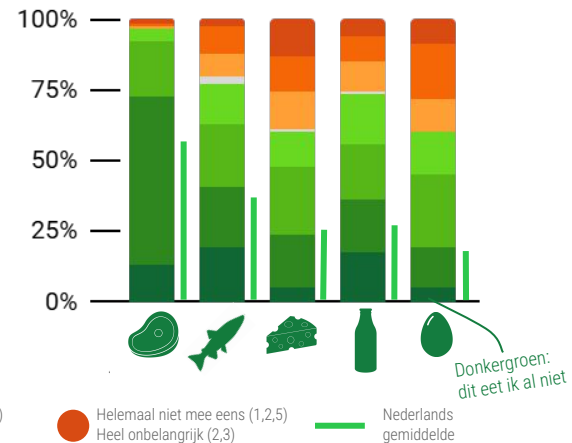

4. Barrières om minder dieren te eten

5. Dit zou ik minder willen eten

alleen gesteld aan niet-vega(n)s

Helemaal mee eens (1,2,5)
Heel belangrijk (3,4)

Mee eens (1,2,5)
Belangrijk (3,4)

Enigszins mee eens (1,2,5)
Enigszins belangrijk (3,4)

Ik weet het niet (1,2,5)
Geen mening (3,4)

Enigszins oneens (1,2,5)
Enigszins onbelangrijk (3,4)

Niet mee eens (1,2,5)
Onbelangrijk (3,4)

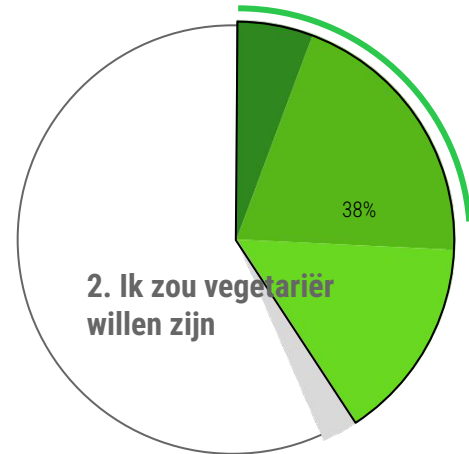
Helemaal niet mee eens (1,2,5)
Heel onbelangrijk (2,3)

Nederlands
gemiddelde

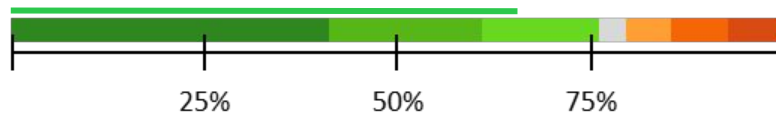
Ex-vegetariër

6,5%
van NL
bevolking

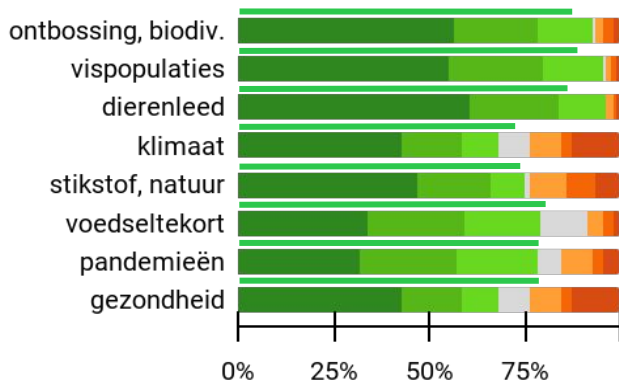
Van de Nederlanders is 6,5% vegetariër geweest. Daarvan zou 38% het weer willen zijn. Dierenleed is een meer dan gemiddeld een reden om minder dieren te eten. Dat dierlijke producten nodig zijn is veel minder van belang.

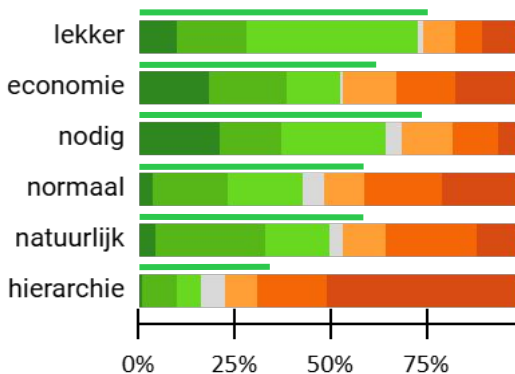
1. We moeten minder dierlijk/meer plantaardig willen eten

3. Motivaties om minder dieren te eten

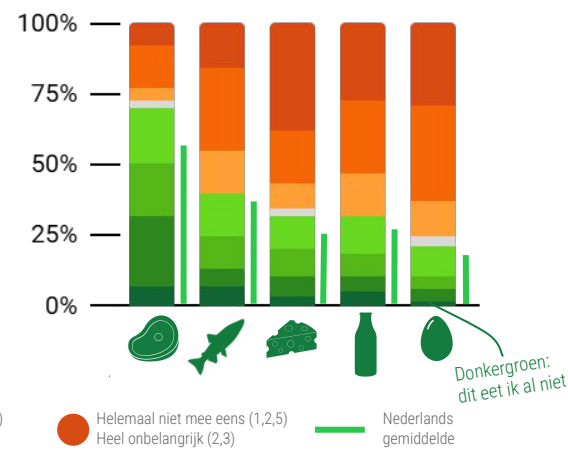

4. Barrières om minder dieren te eten

5. Dit zou ik minder willen eten

alleen gesteld aan niet-vega(n)s

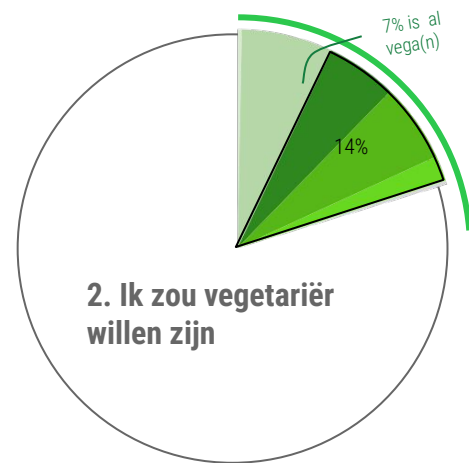
● Heel belangrijk (3,4)
 ● Mee eens (1,2,5)
 ● Enigszins mee eens (1,2,5)
 ● Ik weet het niet (1,2,5)
 ● Enigszins onbelangrijk (3,4)
 ● Niet mee eens (1,2,5)

● Heel belangrijk (2,3)
 ■ Nederlands gemiddelde

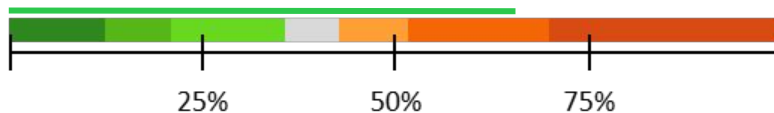
Heel conservatief

7%
van NL
bevolking

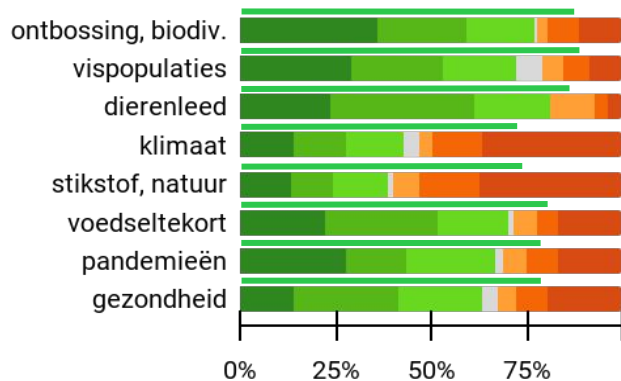
Van de mensen die heel conservatief zijn is 7% vegetariër of veganist, 14% zou het wel willen zijn. Dierenleed, voedseltekort en biodiversiteit spreken conservatieven het meest aan als argumenten, terwijl stikstof en klimaat dat veel minder doen. Barrières zijn sterk aanwezig.

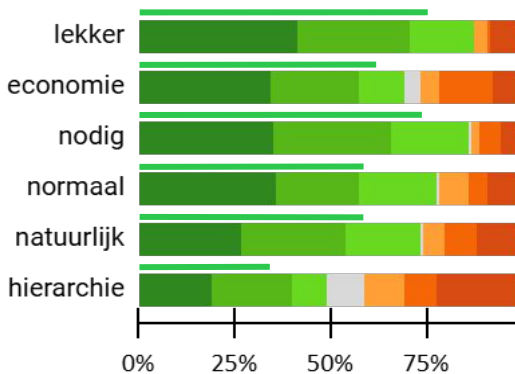
1. We moeten minder dierlijk/meer plantaardig willen eten

3. Motivaties om minder dieren te eten

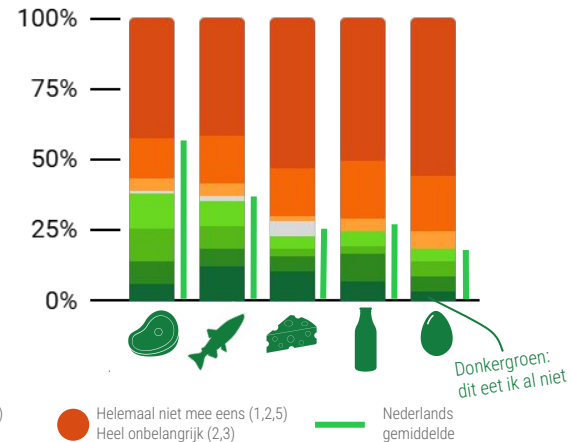

4. Barrières om minder dieren te eten

5. Dit zou ik minder willen eten

alleen gesteld aan niet-vega(n)s

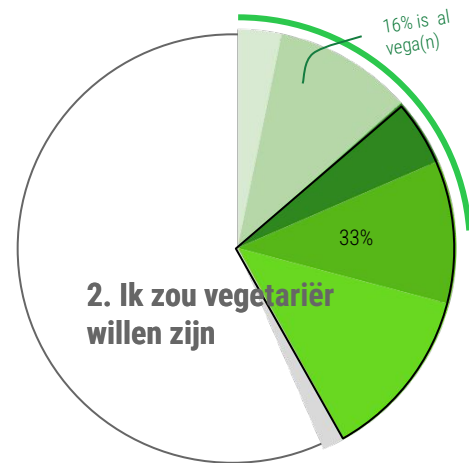

● Helemaal mee eens (1,2,5) Heel belangrijk (3,4)
 ● Mee eens (1,2,5) Belangrijk (3,4)
 ● Enigszins mee eens (1,2,5) Enigszins belangrijk (3,4)
 ● Ik weet het niet (1,2,5) Geen mening (3,4)
 ● Enigszins oneens (1,2,5) Enigszins onbelangrijk (3,4)
 ● Niet mee eens (1,2,5) Onbelangrijk (3,4)

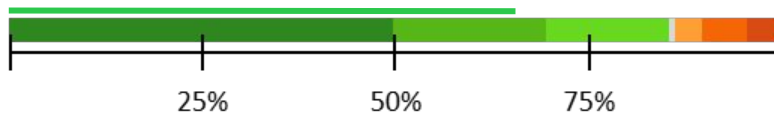
Heel progressief

30%
van NL
bevolking

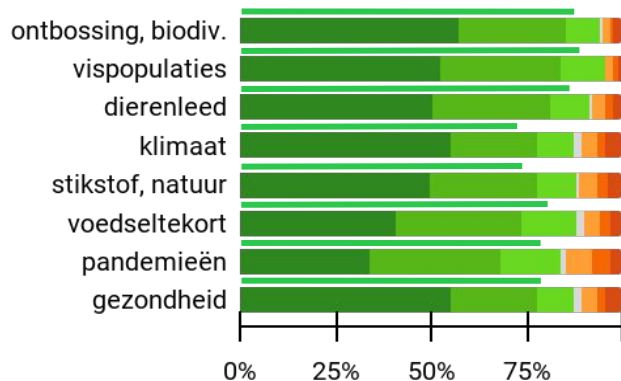
Maar liefst 16% van de mensen die heel progressief zijn is vegetariër of veganist, maar liefst 33% zou het willen zijn. De intentie om te minderen is fors hoger dan gemiddeld. Gezondheid en het klimaat zijn meer dan gemiddeld een heel belangrijke reden om minder dieren te eten.

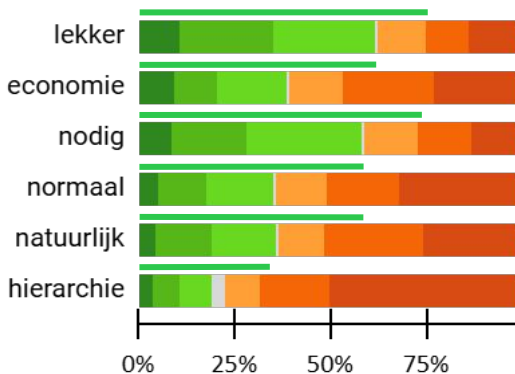
1. We moeten minder dierlijk/meer plantaardig willen eten

3. Motivaties om minder dieren te eten

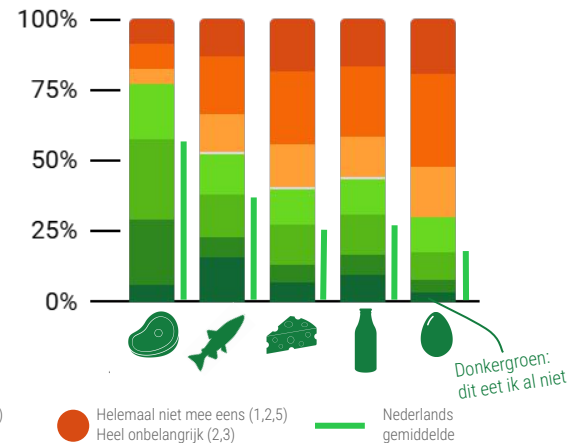

4. Barrières om minder dieren te eten

5. Dit zou ik minder willen eten

alleen gesteld aan niet-vega(n)s

● Helemaal mee eens (1,2,5)
Heel belangrijk (3,4)

● Mee eens (1,2,5)
Belangrijk (3,4)

● Enigszins mee eens (1,2,5)
Enigszins belangrijk (3,4)

● Ik weet het niet (1,2,5)
Geen mening (3,4)

● Enigszins oneens (1,2,5)
Enigszins onbelangrijk (3,4)

● Niet mee eens (1,2,5)
Onbelangrijk (3,4)

● Helemaal niet mee eens (1,2,5)
Heel onbelangrijk (2,3)

— Nederlands gemiddelde

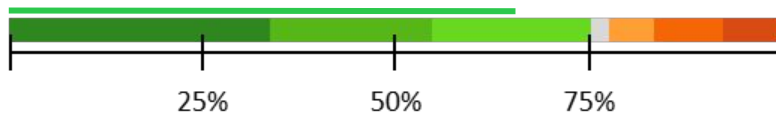
Zeer sterk stedelijk

(meer dan 2500 omgevingsadressen per vierkante km)

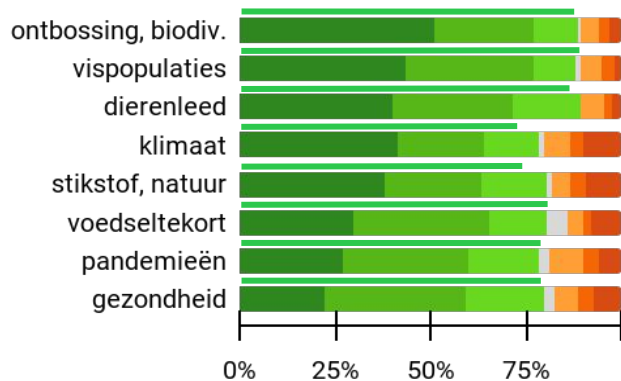
25%
van NL
bevolking

Van de mensen uit zeer sterk stedelijke gebieden is 12% vegetariër of veganist, 23% zou het willen zijn. De intentie om te minderen is iets hoger dan gemiddeld. Norm, noodzaak en het economisch belang van de veehouderij zijn minder dan gemiddeld een reden om wel dieren te willen consumeren.

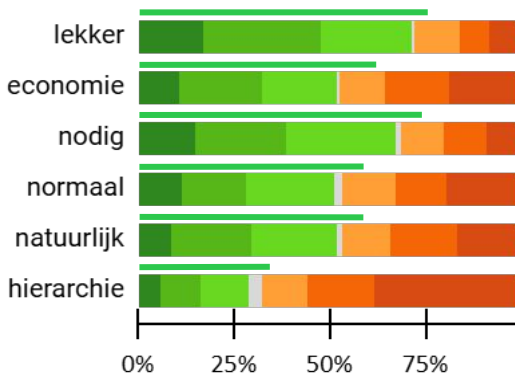
1. We moeten minder dierlijk/meer plantaardig willen eten

3. Motivaties om minder dieren te eten

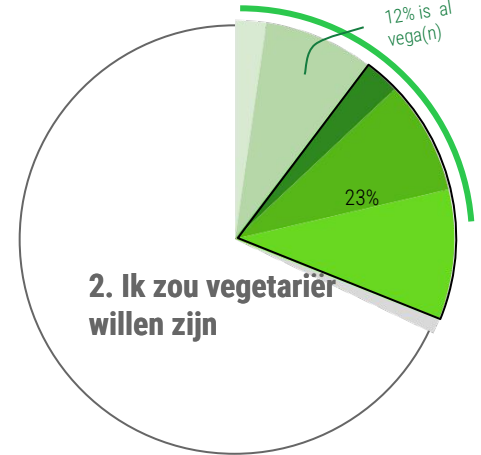
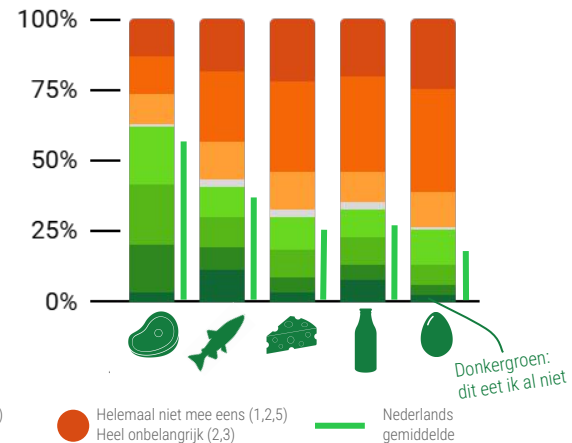

4. Barrières om minder dieren te eten

5. Dit zou ik minder willen eten

alleen gesteld aan niet-vega(n)s

Helemaal mee eens (1,2,5)
Heel belangrijk (3,4)

Mee eens (1,2,5)
Belangrijk (3,4)

Enigszins mee eens (1,2,5)
Enigszins belangrijk (3,4)

Ik weet het niet (1,2,5)
Geen mening (3,4)

Enigszins oneens (1,2,5)
Enigszins onbelangrijk (3,4)

Niet mee eens (1,2,5)
Onbelangrijk (3,4)

Helemaal niet mee eens (1,2,5)
Heel onbelangrijk (2,3)

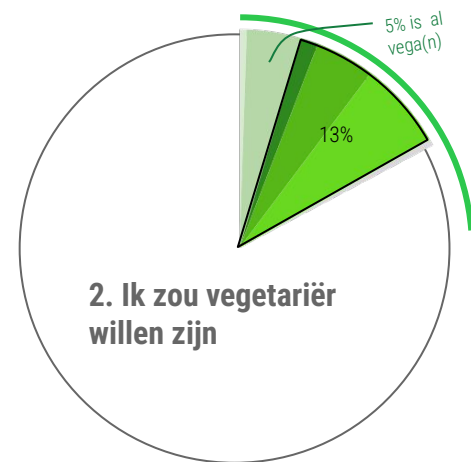
Nederlands
gemiddelde

Zeer landelijk

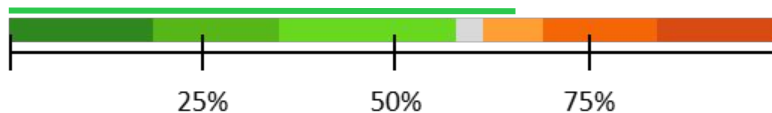
(minder dan 500 omgevingsadressen per vierkante km)

8%
van NL
bevolking

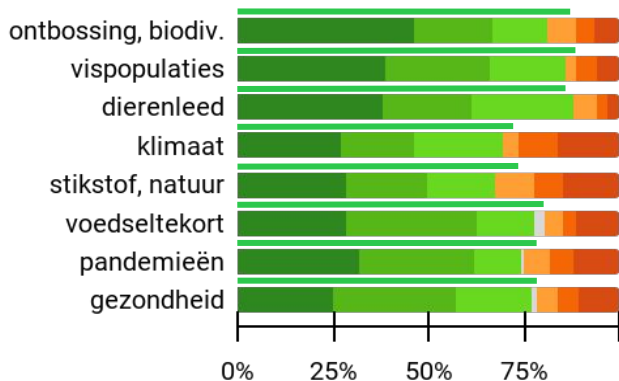
Van de mensen die zeer landelijk woont is 5% vegetariër of veganist, 13% zou het wel willen zijn. Dat komt erg in de buurt van het landelijk gemiddelde (5% en 16%). Sociale normen en het economisch belang van de veehouderij zijn voor deze groep meer dan gemiddeld een reden om wel dieren te willen consumeren.

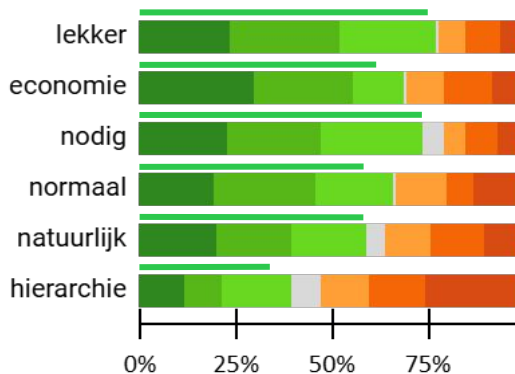
1. We moeten minder dierlijk/meer plantaardig willen eten

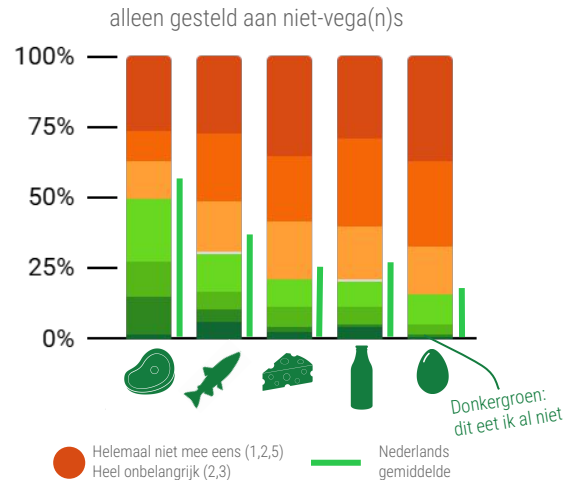
3. Motivaties om minder dieren te eten

4. Barrières om minder dieren te eten

5. Dit zou ik minder willen eten

Helemaal mee eens (1,2,5)
Heel belangrijk (3,4)

Mee eens (1,2,5)
Belangrijk (3,4)

Enigszins mee eens (1,2,5)
Enigszins belangrijk (3,4)

Ik weet het niet (1,2,5)
Geen mening (3,4)

Enigszins oneens (1,2,5)
Enigszins onbelangrijk (3,4)

Niet mee eens (1,2,5)
Onbelangrijk (3,4)

Helemaal niet mee eens (1,2,5)
Heel onbelangrijk (2,3)

Nederlands gemiddelde

Onderzoeksopzet

Steekproefgrootte: 9.131 deelnemers

Foutmarge: 2,4% met een betrouwbaarheidsinterval van 95% (tenzij anders vermeld)

Dataverzameling vond plaats eind juli en begin augustus 2023.

De vragen zijn afgenomen in het vaste panel van Kieskompas.

De resultaten van dit onderzoek zijn gewogen naar geslacht, leeftijd, opleiding, etniciteit en stemgedrag om de data ten aanzien van deze kenmerken representatief te maken voor de stemgerechtigde inwoners van Nederland.

Gewichten hoger dan het 99,5e percentiel zijn getrimd. Om respondenten een gewicht toe te kennen, moeten hun leeftijd, geslacht, migratie-achtergrond, opleiding en het stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen bekend zijn, hetgeen 9.131 respondenten met ons deelden. De totale steekproef bedraagt hierdoor 9.131 deelnemers.

De factor “stedelijkheidsgraad” is in dit onderzoek op basis van de woonplaats van respondenten gecategoriseerd in: Zeer sterk stedelijk (≥ 2500 omgevingsadressen/km²), Sterk stedelijk (1500 - 2500), Matig stedelijk (1000 - 1500), Weinig stedelijk (500 tot 1000), Niet stedelijk (< 500)

Meer informatie?

Dit rapport maakt deel uit van de serie “Wat vindt Nederland van de Eiwittransitie?” Bekijk ook een deze rapporten:

- [Beleidsvoorstellen voor de eiwittransitie](#). Wat wil Nederland van het kabinet in 2024?
- [Draagvlak voor de Eiwittransitie](#). Wat verwacht Nederland van bedrijven?

Houd de webpagina [Wat vindt Nederland van de Eiwittransitie](#) in de gaten of neem contact op voor verdere informatie.

info@proveg.nl

www.proveg.nl

Het plantaardige potentieel van Nederland

Draagvlak voor de eiwittransitie

November 2024

Onderzoek: Kieskompas / Vrije Universiteit Amsterdam
Rapportage: Pablo Moleman (ProVeg)
Met dank aan: Freek Faber

Dit onderzoek is uitgevoerd door KiesKompas in opdracht van ProVeg Nederland, Dierencoalitie, Dier & Recht, Wakker Dier en World Animal Protection. De rapportage is uitgevoerd door ProVeg. Opdrachtgevers hebben geen invloed gehad op de dataverzameling.

Over ProVeg International

ProVeg is een non-profit organisatie, actief in 14 landen, gericht op de transformatie van het wereldwijde voedselsysteem, door dierlijke producten te vervangen door plantaardige en celgekwekte alternatieven. ProVeg werkt samen met voedselproducenten, investeerders, overheden, de media en het grote publiek om de wereld te helpen bij de overgang naar een samenleving en economie die minder afhankelijk zijn van veeteelt en duurzamer is voor mensen, dieren en onze planeet.

